

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

**Problematika ochrany osobnosti a zveřejňování
osobních údajů obecně a ve veřejné správě**

Jiří KLEČKA

© 2013 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Problematika ochrany osobnosti a zveřejňování osobních údajů obecně a ve veřejné správě“ jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

Praha 31.10.2013

.....

Jiří Klečka

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce JUDr. Ing. Pavlu Pikolovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky, doporučení a odborné vedení při zpracování této diplomové práce.

Poděkování patří rovněž mé rodině za její trpělivost, podporu a pomoc, kterou mi věnovala.

Praha 31.10.2013

.....

Jiří Klečka

Problematika ochrany osobnosti a zveřejňování osobních údajů obecně a ve veřejné správě

The issue of protection of personality and disclosure of personal data generally and in public administration

Souhrn

Ochrana osobnosti a ochrana osobních údajů je v každé demokratické společnosti bezesporu jedním z nejdůležitějších práv. S pojmem osobní údaj se setkáváme prakticky denně v běžném životě, avšak ne vždy dokážeme domyslet, jaký dopad může sběr, správa a další nakládání s osobními údaji mít. Nejedná se totiž pouze o údaje běžné, jakým jsou např. jméno a příjmení, ale i o údaje citlivé, které o dané osobě vypovídají více. Problematika ochrany osobních údajů je právně zakotvena nejen v českém právním řádu, ale i v mezinárodních závazných předpisech. Diplomová práce je zaměřena na ochranu osobnosti jako takovou, větší pozornost je pak věnována nakládání s osobními údaji ve veřejné správě. Uvádí nejen základní pojmy a závazné normy, ale rovněž praktické příklady z každodenního soukromého života i z pracovní sféry.

Summary

Protection of people and protection of personal data in any democratic society is without a doubt one of the most important rights. We come across the concept of personal data in real life almost every day, but we are not always able to figure out what impact the collection, management and other handling of personal data has. This is not merely common data, such as name and surname, but also sensitive data that tells us more about the person. The issue of privacy is legally enshrined not only in the Czech legal system, but also in the international mandatory rules. This thesis is focused on privacy as such; with more attention paid to the handling of personal information in public administration. It presents not only the basic concepts and binding standards, but also practical examples from everyday private life and professional sphere.

Klíčová slova: Problematika, osobnost, ochrana, osobní údaje, zveřejňování, všeobecná osobnostní práva, veřejná správa.

Keywords: Issue, personality, protection, personal data, publication, general right to the protection of personal rights, public administration.

Obsah

1	Úvod.....	9
1.1	Cíl práce a metodika.....	11
2	Vymezení základních pojmů a vztahů	12
2.1	Předmět osobnostního práva	12
2.2	Dělení všeobecného osobnostního práva	13
2.3	Osobní údaje.....	16
2.4	Správce osobních údajů.....	18
2.5	Zpracovatel osobních údajů	19
2.6	Úřad pro ochranu osobních údajů	20
2.7	Veřejná správa.....	22
3	Soukromoprávní a veřejnoprávní prostředky ochrany osobnosti	23
3.1	Ochrana osobnosti.....	23
3.1.1	<i>Mladiství coby zvláštní subjekty ochrany</i>	23
3.2	Právní nároky na ochranu osobnosti	25
4	Soukromoprávní a veřejnoprávní prostředky ochrany osobních údajů	28
4.1	Prameny práva na ochranu osobních údajů.....	28
4.2	Veřejnoprávní předpisy	33
4.3	Mezinárodní smlouvy, předpisy Evropské unie.....	33
4.3.1	<i>Předávání osobních údajů do jiných států</i>	34
4.4	Prostředky k ochraně osobnosti	35
4.5	Právo na soukromí.....	38
4.6	Ochrana soukromí	39
4.6.1	<i>Bezúplatné zákonné licence</i>	40
4.7	Zjišťování a prokazování totožnosti.....	41
5	Trestněprávní a sankční následky neoprávněného nakládání s osobními údaji.....	44
5.1	Zneužití osobních údajů	44
5.2	Sankce	45
5.2.1	<i>Sankce za přestupky</i>	45
5.2.2	<i>Sankce za správní delikty</i>	46

6	Nakládání s osobními údaji ve veřejné správě.....	48
6.1	Osobní údaje a správní řád.....	48
6.2	Ochrana osobních údajů při plnění úkolů Policie České republiky	48
6.3	Nakládání s osobními údaji u samosprávných celků, zejména u obcí	51
6.4	Nakládání s osobními údaji ve státní správě, zejména u Úřadu práce České republiky	53
6.5	Osobní údaje v pracovněprávních vztazích.....	56
6.5.1	<i>Osobní údaje a pracovní smlouva</i>	<i>56</i>
6.5.2	<i>Kamerové systémy na pracovišti.....</i>	<i>57</i>
6.5.3	<i>Propagační materiály, výroční zprávy, webové stránky.....</i>	<i>58</i>
6.5.4	<i>Vstup na pracoviště a otisky prstů</i>	<i>59</i>
6.5.5	<i>Hromadné e-maily na pracovišti i mimo něj</i>	<i>60</i>
6.5.6	<i>Nevyžádané e-maily</i>	<i>61</i>
6.6	Výsledky zjištění a návrhy na optimalizaci zjištěného stavu.....	62
7	Závěr	65
	Seznam použitých zdrojů.....	68
	Seznam obrázků.....	71
	Seznam zkratk a symbolů	72
	Seznam příloh	73

1 Úvod

Dle individuální teorie označujeme osobnost jako spojení všech jejích biologických, psychologických a sociálních aspektů, které jsou každému jedinci dané jak geneticky, tak získáním v průběhu života. Slovo „osobnost“ naznačuje, že se jedná o cosi jedinečného a neopakovatelného, a tak lze říci, že ač jsou si např. dva lidé v mnoha aspektech podobní, nikdy nejsou stejní. Nejvíce společných prvků lze přirozeně očekávat u sourozenců pocházejících z vícečetných těhotenství, avšak i zde se jedná o naprosto jedinečné a nezaměnitelné osobnosti. Nejedná se tedy jen o fyzickou, ale zvláště o vnitřní stránku každého jedince, tedy jeho integritu. Aby bylo zamezeno narušení mravní integrity jedince, je v naší společnosti vytvořen určitý soubor právních norem, jehož cílem je ochránit jak základní komplex lidské osobnosti, tak všeobecné osobnostní právo a jeho výstupy.

Tato diplomová práce pojednává o problematice ochrany osobnosti a zveřejňování osobních údajů obecně a ve veřejné správě, a to zejména z toho důvodu, že se jedná o problematiku týkající se každého jedince. Důvody, které mě vedly k volbě zmíněného tématu, jsou na jedné straně aktuálnost a častá diskutovanost dané problematiky, ale také skutečnost, že se jedná o téma pro mě velice zajímavé. S přihlédnutím k obsahu studovaného oboru se v této diplomové práci zaměřuji zejména na oblast veřejné správy.

V jedné z úvodních kapitol přibližuji základní pojmy vztahující se k ochraně osobnosti, jelikož jsou k pochopení celé problematiky nezbytné. Uvádím předmět všeobecného osobnostního práva a ve spojitosti s ním vymezuji osobnost člověka v souvislosti s definicí jeho právního života. V příslušných podkapitolách pak charakterizuji systematiku všeobecného osobnostního práva a blíže specifikuji jednotlivá dílčí práva osobnostní. Zabývám se rovněž problematikou osobních údajů, a to zejména jejich ochranou, jelikož ta úzce souvisí s ochranou osobnosti a stala se rovněž tématem této diplomové práce.

V další kapitole pak přibližuji čtenáři soukromoprávní prostředky ochrany osobnostních práv a ochrany osobních údajů. Vymezuji zde prameny práva, z nichž je nutné při poskytování ochrany vycházet, a dále poukazuji na prameny, v nichž je zkoumaná problematika upravena. Zabývám se zde zejména soukromoprávními žalobami, které se jeví jako nejčastější prostředek ochrany při porušení osobnostního práva. Ve své práci rovněž poukazuji na veřejnoprávní ochranu, jež je při závažnějších případech nezbytná, a v neposlední řadě na ochranu ústavní, již se může fyzická osoba rovněž domáhat.

V souvislosti s tím neuvádím pouze právní úpravu České republiky (dále jen ČR), ale odkazuji rovněž na právní úpravu Evropské unie (dále jen EU), jelikož jako její členové jsme úpravou EU do určité míry vázáni a ta česká z její právní úpravy rovněž vychází.

Dále se zaměřuji na ochranu soukromí v konkrétních situacích vyplývajících z činnosti veřejné správy. Zde se zabývám ochranou soukromí obecně, a to od situací nastávajících při zjišťování totožnosti, přes omezení osobní svobody, ochranu jména a příjmení, ochranu soukromí ve správním řízení, ochranu soukromí při činnosti Policie ČR po povinnost mlčenlivosti ve vztahu k ochraně soukromí, a následné sankce.

Jedna z kapitol pojednává rovněž o rizikových faktorech, které mohou nastat v konkrétních situacích, jež vidíme v praxi jako problematické. Zmiňuji zde bezúplatné zákonné licence, které jsou vymezeny občanským zákoníkem, a které ujasňují situace, ve kterých je povolen zásah do ochrany osobnosti každého jedince. Dále poukazuji na problém vztahu ochrany osobnosti a práva na svobodný přístup k informacím. Lze konstatovat, že mezi těmito dvěma právy je mnohdy jen velmi tenká linie. Častým tématem k diskuzi občanů je rovněž provozování kamerového systému, a tak poukazuji na úskalí, která se mohou při jeho provozování vyskytnout, a uvádím pravidla, jež je nutné při této činnosti dodržet. Pro ilustraci pak doplňuji, jakých způsobů ochrany může fyzická osoba, která se cítí poškozená, v takové situaci využít.

Nemalou pozornost zaslouží rovněž zvláštní subjekty ochrany. Jedná se o osoby mladistvé, jejichž ochrana je vzhledem k věku a trestní odpovědnosti v některých oblastech práva větší než u osob zletilých. V této souvislosti rovněž zmiňuji i právnické osoby, které podléhají zvláštní úpravě, a je tedy na místě se o jejich ochraně rovněž zmínit. Tuto kapitolu považuji za velice důležitou pro dokreslení dané problematiky.

Jednu z kapitol věnuji praktickým poznatkům, které jsem nabyl při několikaleté činnosti ve veřejné správě. Jedná se zejména o zjištění, jakým způsobem a do jaké míry některé instituce veřejné správy postupují při své činnosti a jakým způsobem dbají na ochranu osobnosti a osobních údajů. Tyto zjištěné poznatky pak vzájemně porovnávám s poznatky teoretickými, uvedenými v předchozích kapitolách této diplomové práce.

V závěru práce pak shrnuji zjištěné poznatky z jednotlivých kapitol a nastiňuji zhodnocení problematiky ochrany osobnosti a zveřejňování osobních údajů v současně nastavené právní úpravě. Práce odpovídá právnímu stavu platnému k říjnu 2013.

1.1 Cíl práce a metodika

Cílem této diplomové práce je problematika ochrany osobnosti a s ním spojeným zveřejňováním osobních údajů, a to ve dvou rovinách – z pohledu obecného a z pohledu zaměřeného na veřejnou správu v ČR. Práce je zaměřena na zjišťování nedostatků, jejich poukázání a vyhodnocení možných rizik, s uvedenou problematikou spojených. Předmětem zjištění jsou současné kauzy, náhled na jejich vznik, průběh a rizika spojená s případy, ve kterých dochází k neoprávněnému nakládání s osobními údaji. Základním zkoumaným tématem bude zjistit, zda a do jaké míry jsou osobní údaje chráněny před zneužitím a zda je současná legislativa schopna případnému zneužití zamezit. Cílem práce je hledat způsoby, jak takovým případům předcházet a škody majetkového či jiného charakteru eliminovat.

K tomuto zkoumání bude nutné soustředit a prostudovat odborné literární prameny, zákonné normy a příslušná opatření, dále získat veřejně dostupná data a informace o nakládání s osobními údaji a tyto následně vyhodnotit. Součástí práce bude uvedení vybraných institucí, zpracovávajících osobní údaje, a vyhodnocení užívaných postupů s ohledem na ochranu osobních údajů.

Primární použitou metodou bude především využití teoretických poznatků získaných studiem veřejně dostupných pramenů, zejména zákonů a dalších předpisů vztahujících se k danému tématu, a literatury renomovaných autorů zabývajících se ochranou osobnosti z různých pohledů. Nedílnou součástí diplomové práce bude rovněž využití vlastních poznatků získaných několikaletou praxí ve veřejné správě a osobní zkušeností, a to jak z pohledu bývalého zaměstnance veřejné správy, tak z pohledu občana ČR.

2 Vymezení základních pojmů a vztahů

Tato kapitola přibližuje základní pojmy a vztahy týkající se ochrany osobnosti a zveřejňování osobních údajů. Jedná se především o vymezení předmětu osobnostního práva, pochopení osobnosti člověka – jedince a jeho právního života. K nastínění a následnému pochopení celé problematiky je nutné vymezit systematiku všeobecného osobnostního práva a dále specifikovat jednotlivá dílčí osobnostní práva – ta jsou pak uvedena v příslušných podkapitolách. Vzhledem k tomu, že ochrana osobnosti úzce souvisí se zveřejňováním osobních údajů, je jedna z kapitol věnována právě jim (viz kapitola 2.3).

2.1 Předmět osobnostního práva

Předmětem osobnostního práva je jednoznačně osobnost člověka. Jak je již přiblíženo v úvodu této diplomové práce, osobnost můžeme označit jako vzájemné propojení biologických, psychologických a sociálních aspektů každého jedince, čímž je vyjádřena jeho jedinečnost a neopakovatelnost. V právním řádu ČR, a nejen jí, požívá osobnost člověka ochranu. Hovoříme o právu na ochranu osobnosti, přesněji vyjádřeno všeobecné osobnostní právo fyzické osoby. To je pak nedílnou součástí systému práva občanského. Předmět ochrany upravuje zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen OZ), § 11 cituji: „*Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevu osobní povahy.*“¹ Předmětem ochrany jsou tedy taková ryze osobnostní práva občana, jež ovlivňují rozvoj jeho osobnosti a jsou s ní úzce spjata. Hlavním smyslem a cílem této občanskoprávní ochrany je všestranný vývoj osobnosti občana a jeho uplatnění ve společnosti. Jedná se o hledisko, které při posuzování otázky, zda a která práva jsou ustanovením § 11 OZ chráněna.² Okruh nositelů všeobecného osobnostního práva je ale omezen výhradně na fyzické osoby. Osoby právnické mohou být sice stranou všeobecného osobnostního vztahu, ale pouze jako subjekt povinný. Nutno uvést, že osobnost člověka není chráněna pouze po dobu jeho života, ale záběr je zde daleko širší. Ve srovnání s životem biologickým má širší rozsah právě život právní. Ten začíná v podstatě již u počatého dítěte, tzv. nascitura, avšak pouze za předpokladu, že se narodí živé. S právním životem člověka je rovněž spojena právní subjektivita, jež tvoří předpoklad účasti

¹ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

² DOLEŽÍLEK, J., *Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti*, s. 38

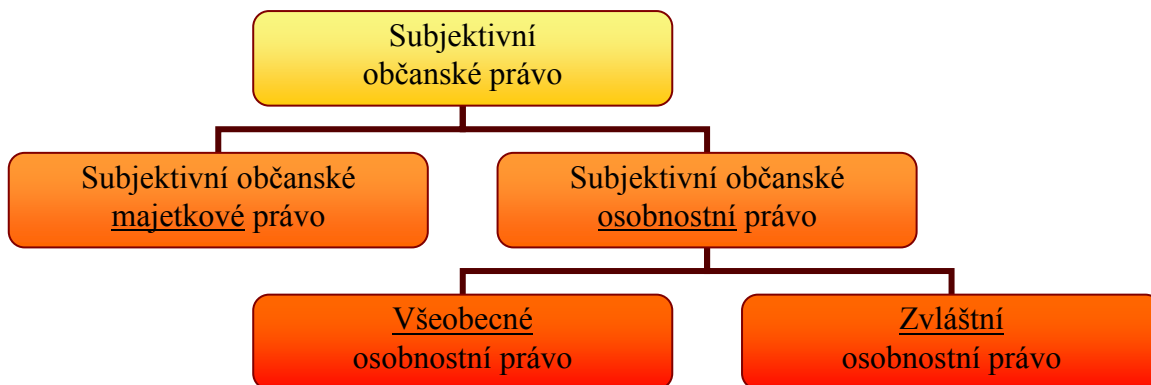
konkrétní fyzické osoby v různých právních vztazích, a to včetně těch, které vymezují a zároveň chrání osobnost člověka. Lze konstatovat, že fyzické osoby začínají ochrany svých osobnostních práv požívat již vznikem své subjektivity.

Právní subjektivita, jinými slovy způsobilost k právům a povinnostem, je schopnost člověka být nositelem práv a povinností. Subjektivitu fyzických osob neboli způsobilost k právům a povinnostem, upravuje ustanovení § 7 OZ. Způsobilost mít práva a povinnosti vzniká u fyzické osoby narozením, ale má ji i počaté dítě, narodí-li se živé. Smrtí jedince pak způsobilost zaniká. Ani po smrti však člověk není z právních vztahů vytěsněn, a to i přesto, že už nevystupuje v pozici subjektu majícího práva a povinnosti. Jeho osobnost je chráněna tzv. postmortálně, hovoříme tedy o ochraně postmortální. Tato ochrana je uskutečňována prostřednictvím okruhu osob vymezeného zákonem. Po smrti fyzické osoby přísluší uplatňovat právo na ochranu osobnosti zemřelého druhému z manželů či partnerů a dětem. Pokud není dětí, pak rodičům zemřelé osoby.³ Z výše uvedených skutečností vyplývá, že právní život člověka, resp. ochrana jeho osobnosti, sahá mnohem dále než jeho život biologický.

2.2 Dělení všeobecného osobnostního práva

Subjektivní občanská práva všeobecně dělíme dle jejich předmětu na subjektivní občanská majetková práva a subjektivní občanská osobnostní práva. Posledně jmenovaná práva pak dělíme na všeobecné osobnostní právo a zvláštní osobnostní právo. Rozdělení názorně přibližuje Obrázek 1:

Obrázek 1: Dělení všeobecného osobnostního práva

Zdroj: [KNAP, K. a kol., *Ochrana osobnosti podle občanského práva*, s. 37-39; vlastní zpracování]

³ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Všeobecné osobnostní právo se týká každé fyzické osoby, a to bez rozdílu věku a bez splnění jakýchkoli dalších podmínek. Oproti tomu zvláštní osobnostní právo vzniká za konkrétních podmínek, např. pokud fyzická osoba projeví nějaké zvláštní tvůrčí schopnosti. V tomto případě se pak jedná např. o právo autorské, dále právo výkonných umělců apod. Jak vyplývá z výše uvedeného rozdělení, všeobecné osobnostní právo a zvláštní osobnostní právo spadá do jednotného systému práva občanského, avšak jsou obě zcela samostatná a vůči sobě nezávislá. Mohou tak být realizována vedle sebe.

Co se týká ochrany osobnosti fyzické osoby, existují v rámci jednotného práva jednotlivá dílčí osobnostní práva. Ta musejí být ale chápána pouze jako příkladná (demonstrativní). V tomto duchu byla tvořena i generální klauzule zakotvená v ust. § 11 OZ, k dotváření ochrany osobnosti tak pomáhá výraznou měrou příslušná judikatura. Zmíněná generální klauzule stanoví: „*Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.*“⁴

Za současných společensko-právních podmínek se jedná zejména o práva na ochranu:

- **Života, zdraví a těla** – v tomto případě hovoříme o právu na tělesnou integritu. Tato ochrana se vztahuje jak na období života, tak i na nascitura a postmortální ochranu. Problematika ochrany tělesné integrity je spjata zejména s lékařským prostředím, kdy každý zákrok vyžaduje svobodný a informovaný souhlas fyzické osoby. Jedná se o výkon samotný, jeho důsledky, alternativy i rizika. Spadá sem např. problematika transplantací orgánů, umělých přerušení těhotenství v souvislosti s ochranou nascitura atd.⁵
- **Občanské cti a lidské důstojnosti** – ochrana je poskytována proti jednáním, která mohou objektivně přivodit újmu fyzické osobě např. tím, že snižují její důstojnost, čest a vážnost u ostatních lidí, čímž ohrožují postavení ve společnosti.⁶
- **Jména** – jedná se jak o jméno vlastní, tak o příjmení, a to za předpokladu, že je dostatečným individualizačním znakem konkrétní fyzické osoby. Ochrana se vztahuje rovněž na pseudonym, který užívá např. umělec místo svého jména, pokud tento pseudonym dostatečně individualizuje. Obsahem práva na jméno se rozumí

⁴ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, § 11

⁵ Zákon č. 372/2011 Sb., zákon o zdravotních službách a jejich poskytování (zákon o zdravotních službách)

⁶ KNAP, K. a kol., *Ochrana osobnosti podle občanského práva*, s. 126

vylučné právo fyzické osoby toto jméno užívat a disponovat s ním. Obdobnou ochranu v rámci obchodního zákoníku požívají rovněž právnické osoby.⁷

- **Soukromí** – fyzická osoba má právo se svobodně rozhodnout, zda a do jaké míry mohou být skutečnosti o jejím soukromí zpřístupněny či poskytnuty jiným subjektům. Řadíme sem např. právo na zajištění ochrany listovního tajemství, ochrany před odposloucháváním telefonů (v soukromí i v zaměstnání), domovní svobody a obydlí. V tomto smyslu jsou chráněny také skutečnosti spadající do rodinného života, jako např. svatba, rozvod, těhotenství, milostný poměr, nemoc, vyživovací povinnost. Např. u politiků coby úředních osob veřejného zájmu je nutno brát v úvahu, že právo na soukromí je do jisté míry omezeno, a to z toho důvodu, že některé aktivity těchto osob souvisejí s jejich veřejným působením. V takovém případě takovýto zásah odpovídá veřejnému zájmu.⁸
- **Projevů osobní povahy** – jedná se o právo na slovní projevy a právo k jeho záznamům. To se může vyskytovat ve formě písemné nebo ve formě zvukového záznamu. Této ochraně podléhají takové písemnosti osobní povahy, jakými jsou např. deníky, dopisy apod. Poněkud jiná je situace u osob veřejně činných, kdy veřejný zájem převyšuje nad zájmem soukromým.
- **Osobní svobody** – v tomto případě rozlišujeme jak svobodu fyzickou, tak svobodu psychickou. Osobní svoboda zahrnuje takové hodnoty, jakými jsou např. bezpečnost, osobní nedotknutelnost, svoboda pohybu i pobytu, svoboda volby zaměstnání atd. Základní podmínkou pro naplnění práva osobní svobody je rovnost a každé její porušení je považováno za porušení osobní svobody. Nerovnost se projevuje např. různou formou diskriminace – v důsledku odlišnosti rasy, barvy pleti, pohlaví, majetkových poměrů, národnosti, politického přesvědčení, rovnosti v přístupu k zaměstnání apod.
- **Podoby** – do práva na podobu a zároveň práva k podobizně patří taková podoba fyzické osoby, jež tvoří její charakteristické rysy znázorňující její jednoznačně individualizovaný tělesný vzhled. Právo na podobu je chápáno jako právo na zachycení podoby zobrazením. Naopak právo k podobizně chápeme jako právo k hmotnému zachycení podoby. Ochráně podléhá i podoba zemřelé osoby.

⁷ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

⁸ PLECITÝ, V., *Problematika ochrany osob a majetku z pohledu soukromého a veřejného práva*, s. 22

2.3 Osobní údaje

Pojem „osobní údaj“ bývá ve společnosti ne vždy správně chápán. Někteří se domnívají, že osobním údajem je jakákoli informace o konkrétní osobě, naopak jiní si myslí, že se musí jednat o větší množství údajů, které se k dané osobě vztahují. Z veřejně dostupného letáku Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále jen ÚOOÚ) vyplývá: „*Osobní údaje jsou informace, které vypovídají o Vašem soukromí a mohou prozradit často více, než si přejete, aby bylo známo. Osobní údaje informují o Vaší osobě, o Vašich zálibách a zvyklostech, o Vašich vlastnostech či názorech, o různých stránkách Vaší osobnosti, o Vašich majetkových poměrech. Vypovídají také o tom, jaké máte vztahy k jiným lidem, ale i o tom, jaký je Váš zdravotní stav a jaký je styl Vašeho života. Jejich propojováním je možné vytvořit si obraz o tom, kdo jste a jak žijete*“.⁹

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, definuje pojem „osobní údaj“ v § 4a. Lze říci, že osobním údajem lze označit jakoukoli informaci, týkající se konkrétního, tedy určeného nebo určitelného subjektu údajů. Subjektem údajů může být výlučně fyzická, nikoli právnická osoba. Tento subjekt se považuje za určený nebo určitelný tehdy, když lze subjekt údajů ať už přímo či nepřímo identifikovat, a to zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, které jsou specifické pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu. Znamená to, že např. fyzickou osobu lze určit podle jediného údaje, např. rodného čísla. To má pak povahu osobního údaje. Fyzickou osobu můžeme ale identifikovat i podle více údajů, jakými jsou např. jméno, příjmení, adresa, povolání. K identifikaci slouží zpravidla více tzv. identifikátorů. Jako osobní údaj označujeme vždy spojení jména, příjmení a rodného čísla.¹⁰

Tématem osobních údajů se zabývá v literatuře několik autorů. Maštalka např. ve své publikaci uvádí, že určené osobní údaje jsou ty, které ve svém souhrnu umožňují základní určení konkrétní fyzické osoby, což znamená její odlišení od osob jiných a její následné vyhledání.¹¹

Pokud fyzická osoba sdělí tyto údaje např. orgánům veřejné správy, zaměstnavateli či jiné instituci, je tato povinna postupovat podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních

⁹ Informační leták [online]. Praha: Úřad pro ochranu osobních údajů, 2011 [cit. 2013-09-13]. Dostupné z: <http://www.uoou.cz/files/letak.pdf>.

¹⁰ KNAP, K. a kol., *Ochrana osobnosti podle občanského práva*, s. 397-398

¹¹ MAŠTALKA, J., *Osobní údaje, právo a my*, s. 15

údajů a o změně některých zákonů.¹² Oproti tomu se o osobní údaj nejedná tehdy, pokud je třeba ke zjištění identity subjektu až nepřiměřené množství času, úsilí či dalších, např. materiálních prostředků. Od této kategorie odlišujeme anonymní údaj, tj. takový, který nelze k určité osobě přiřadit. V tom případě se jedná o osobní údaje, které postrádají některé identifikátory, takže není možná je přiřadit po určitém zpracování ke konkrétní osobě. Jedná se např. o údaje řazené do velkých statistických souborů, odkud byla eliminována jména, příjmení a rodná čísla.

Zvláštní skupinu osobních údajů tvoří údaje tzv. citlivé. Ty vypovídají o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, politické angažovanosti, členství v různých organizacích, spadá sem rovněž náboženství a filosofické přesvědčení, ale i odsouzení za trestný čin, dále zdravotní stav, sexuální život a jakýkoli biometrický či genetický údaj. Výčet citlivých údajů je taxativně stanoven, tzn., že jej nelze rozšiřovat o další. Za citlivý údaj není považován např. stav účtu v peněžním ústavu, majetkové poměry fyzické osoby apod.¹³

Osobní údaje lze podrobněji dělit na údaje:

- **Identifikační** – jsou to takové údaje, jimiž lze zjistit totožnost subjektu údajů a jež se vyskytují v úředních záznamech (jméno a příjmení, datum narození, rodné číslo).
- **Kontaktní** – obdobné jako identifikační, v praxi slouží ke kontaktování konkrétní osoby.
- **Adresní** – v podstatě splňují identifikační i kontaktní funkci, samy o sobě mají smysl v tom, že je-li nějaký údaj označen jako „adresa“, má smysl ji využít, obracet se tam a někoho konkrétního tam nalézt.
- **Popisné** – tyto údaje zpravidla samy o sobě nestačí k identifikaci subjektu. ÚOOÚ sem řadí např. vzdělání, odborné znalosti a dovednosti, znalost cizích jazyků, počet dětí apod.
- **Citlivé** – vypovídají o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, o politických postojích, členství v různých organizacích, o náboženství, odsouzení za trestný

¹² Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů

¹³ KNAP, K. a kol., *Ochrana osobnosti podle občanského práva*, s. 398

čin, dále o zdravotním stavu, sexuálním životě apod. Tyto údaje jsou v právních předpisech vyčleňovány, a to proto, že požívají zvláštní ochrany a jsou zpracovávány v přísnějším režimu než údaje ostatní. Ten spočívá např. v tom, že zpracovávat takové údaje je dovoleno výhradně za určitých podmínek a na základě výslovného, písemného souhlasu s jejich zpracováním.

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, se vztahuje na osobní údaje, které zpracovává jak veřejná správa (její rozdělení je uvedeno v kapitole 2.7), tak jiné orgány veřejné moci, ale i právnické a fyzické osoby. Zákon se vztahuje na jakékoli zpracování osobních údajů, ať už se jedná o zpracování automatizované či jiné (jinými prostředky).

Je třeba uvést, že zákon se naopak nevztahuje na takové zpracování osobních údajů, které fyzické osoby provádějí pro svoji potřebu. Do této kategorie lze zahrnout oblast a záležitosti především soukromého a rodinného života a platí, že nejsou určeny k jakémukoli zveřejňování či k podnikání. Jako příklad lze uvést např. seznam různých výročí rodinných členů či dalších osob z širšího příbuzenského okruhu. Zákon se rovněž nevztahuje na nahodilé (tedy ne systematické) shromažďování těchto údajů, avšak za podmínky, že jsou pouze shromážděny, ale nejsou dále zpracovávány. O nahodilém shromažďování mluvíme tehdy, kdy údaje nejsou dále tříděny, nedává k jejich shromažďování podnět správce, ale přicházejí zvenčí. Jedná se např. o nahodilé dotazy klientů u advokáta.

Zpracování osobních údajů pro statistické účely a pro archivnictví upravují zvláštní zákony.¹⁴ Nejedná se sice o úplné vynětí z působnosti zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ale pouze o řešení otázky existence obecného a zvláštního zákona. Pokud např. zákon upravující statistickou službu nebo zákon upravující archivnictví a spisovou službu obsahuje zvláštní úpravu, má tato úprava přednost před úpravou obecnou. Pokud tomu tak není, vztahuje se na takové případy zákon o ochraně osobních údajů.¹⁵

2.4 Správce osobních údajů

Správce osobních údajů je každý subjekt, který stanoví účel a prostředky zpracování, toto zpracování provádí a zároveň za něj zodpovídá. Zpracování osobních údajů však není nezbytným znakem správce, a to vzhledem k tomu, že takovou činností může být zmocněn

¹⁴ Zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě

¹⁵ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

zákonem nebo správcem na základě smlouvy pověřen zpracovatel. V praxi to znamená, že např. advokát je správcem osobních údajů a zároveň je zpracovává. Není totiž možné, aby (s ohledem na svou činnost) zpracováním osobních údajů někoho pověřil. Nelze ale vyloučit, že např. Advokátní komora pověří zpracováním seznamu advokátů i jiný subjekt.¹⁶

2.5 Zpracovatel osobních údajů

Zpracovatelem osobních údajů je subjekt, který zpracovává osobní údaje na základě pověření, vycházejícího ze zvláštního zákona. Zpracováním osobních údajů máme na mysli takové úkony, jako jsou např. jejich shromažďování, ukládání na nejrůznější nosiče informací, úprava, pozměňování, vyhledávání, ale také zpřístupňování, předávání, šíření, používání, zveřejňování apod. Do zpracování osobních údajů řadíme i jejich likvidaci.

Správce a zpracovatel za zpracování osobních údajů odpovídá a může je zpracovávat výhradně se souhlasem subjektu, kterého se týkají. Existují však i výjimky – bez souhlasu lze osobní údaje zpracovávat pouze ve stanovených případech, např. pro vědecké či statistické účely. Souhlas musí být svobodný a musí z něho být patrné, jaké konkrétní údaje mohou být zpracovávány. Rovněž tak musí být zřejmé, komu je souhlas dáván (tedy kterému správci). Nedílnou součástí souhlasu je i účel a období, na které je dáván. Pokud správce nebo zpracovatel osobní údaje nějakého subjektu zpracovává za účelem nabídky obchodu nebo služby, může použít pouze jméno, příjmení a adresu tohoto subjektu, pokud údaje získal z veřejné databáze nebo v souvislosti s činností, ve které figuruje jako správce či zpracovatel. Pokud subjekt údajů vydá nesouhlas k takovým úkonům, nesmějí být osobní údaje již dále zpracovávány. Správce má povinnost subjekt údajů o tom, že údaje o něm shromažďuje, včas a řádně informovat (viz Příloha 1).

Zpracovávat je možné pouze údaje pravdivé a přesné, a to pouze takové, které byly získány v souladu se zákonem. Pokud správce nebo zpracovatel zjistí, že tomu tak není (příp. pokud tuto námitku vznesl subjekt údajů, jehož se týkají), je povinen je blokovat a neprodleně opravit. Pokud to není možné, je povinen takové údaje zlikvidovat. Údaje nepravdivé, nepřesné a neověřené mohou být zpracovávány pouze tehdy, stanoví-li tak zvláštní zákon. Takové údaje pak ale musejí být patřičně označeny a vedeny od ostatních vždy odděleně.

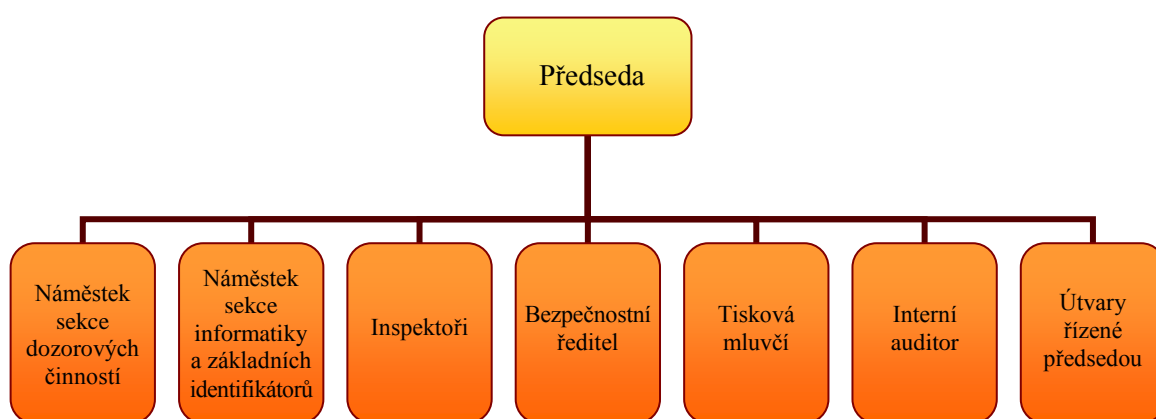
¹⁶ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

Povinností správce i zpracovatele je zajištění bezpečnosti osobních údajů a přijetí takových opatření, aby byl vyloučen neoprávněný nebo nahodilý přístup k nim. Rovněž tak nesmí dojít neoprávněnou osobou k provádění jejich změn, ke zničení či ztrátě, neoprávněným přenosům apod. Pokud s osobními údaji pracují zaměstnanci správce nebo zpracovatele, příp. jiné osoby na základě smlouvy, mohou údaje zpracovávat pouze v rozsahu, který správce nebo zpracovatel stanoví. Takové osoby jsou povinny zachovávat mlčenlivost nejen o osobních údajích samotných, ale také o příslušných bezpečnostních opatřeních, pokud by jejich prozrazení zabezpečení osobních údajů jakýmkoli způsobem ohrozilo.¹⁷

2.6 Úřad pro ochranu osobních údajů

Postavení, působnost, organizaci a činnost ÚOOÚ upravuje zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (viz Hlava IV, V a VI zákona). Jedná se o nezávislý orgán, který nepodléhá žádnému z ministerstev ani jinému státnímu orgánu. Má kompetence ústředního správního úřadu pro oblast ochrany osobních údajů v rozsahu stanoveném výše uvedeným zákonem. Je důležitým orgánem v zajištění nezávislosti při výkonu dozoru nad zpracováním osobních údajů. Do jeho činnosti je možné zasahovat pouze na základě příslušného zákona. Pro činnost ÚOOÚ je vyhrazena samostatná kapitola státního rozpočtu ČR (pro rok 2013 je to kapitola 343 státního rozpočtu).¹⁸ Základní organizační schéma Úřadu ilustruje Obrázek 2:

Obrázek 2: Organizační schéma Úřadu pro ochranu osobních údajů

Zdroj: [Úřad pro ochranu osobních údajů: <http://www.uoou.cz/uoou.aspx?menu=13&loc=306>; vlastní zpracování] [cit. 2013-09-11]

¹⁷ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

¹⁸ Zákon č. 504/2012 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2013

V čele Úřadu stojí předseda a sedm inspektorů. Jsou jmenováni a odvoláváni prezidentem ČR, a to na základě návrhu Senátu. Předseda řídí Úřad samotný, ale zastupuje také Českou republiku v Poradním výboru Rady Evropy k Úmluvě o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (Úmluva č. 108/1981).

ÚOOÚ provádí zejména tyto činnosti:

- vykonává dozor nad dodržováním povinností stanovených zákonem, a to jak při zpracování, tak při vedení evidence osobních údajů,
- přijímá podněty a stížnosti občanů na porušení zmíněného zákona,
- zpracovává a zpřístupňuje veřejnosti výroční zprávy o své činnosti,
- vydává prováděcí předpisy podle zvláštního zákona,
- vykonává další působnosti stanovené zákonem,
- projednává přestupky a jiné správní delikty a uděluje pokuty (viz kapitola 5.2),
- zajišťuje plnění požadavků, které vyplývají z mezinárodních smluv, jimiž je ČR vázána,
- poskytuje konzultace v oblasti ochrany osobních údajů,
- spolupracuje s obdobnými úřady jiných států.

Prvořadým úkolem ÚOOÚ je však dozor nad dodržováním povinností, které jsou pro zpracování osobních údajů stanoveny zákonem. Stránky Úřadu jsou veřejně dostupné, přístupy jsou anonymní, takže není možná identifikace jejích návštěvníků. Výjimkou jsou informace, které subjekt údajů sdělí Úřadu dobrovolně, a to např. prostřednictvím e-mailu nebo použitím formuláře určeného k podání stížnosti, kde je podmínkou souhlas s použitím osobních údajů pro příslušný účel. Žádná z informací, které jsou poskytnuty prostřednictvím webových stránek ÚOOÚ, není bez souhlasu příslušného subjektu údajů zpřístupněna dalšímu subjektu, ale je použita výhradně pro účely, ke kterým byla poskytnuta. Úřad je povinen dbát na dodržování nejpřísnějších norem vztahujících se k zabezpečení a důvěrnosti, a to v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Respektuje přitom právo na soukromí a nesmí shromažďovat žádné osobní údaje, pokud k tomuto úkonu neobdržel prokazatelný souhlas.

Obdobné postavení má na Slovensku Úřad na ochranu osobních údajov Slovenskej republiky, který byl zřízený 01.09.2002, tedy přibližně dva roky po zřízení ÚOOÚ v ČR.^{19, 20}

¹⁹ Zákon č. 428/2002 Z. z., o ochrane osobných údajov

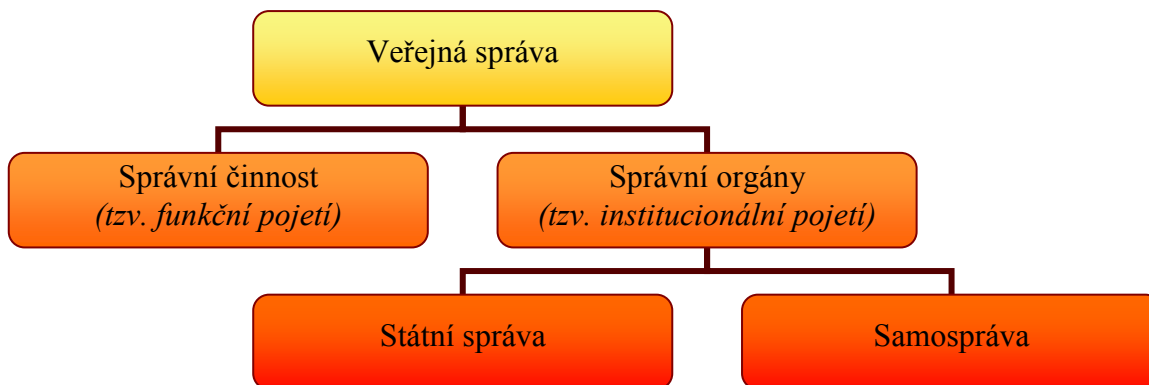
Zákon č. 122/2013 Z. z., o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

²⁰ http://www.dataprotection.gov.sk/buxus/generate_page.php?page_id=117 [cit. 2013-08-08]

2.7 Veřejná správa

Veřejnou správu chápeme jako správní činnost nebo jako správní orgán, který ji vykonává. Správní činnost souvisí s poskytováním veřejných služeb, dále řízením veřejných záležitostí jak na místní, tak centrální úrovni, a rovněž zajišťováním záležitostí ve veřejném zájmu. V tomto případě hovoříme o jejím funkčním pojetí. Z hlediska pojetí institucionálního jsou správními orgány konkrétní úřady. V dřívějším, centralistickém pojetí státu, byl nositelem veřejné správy výhradně stát. Decentralizací je veřejná správa rozdělena na státní správu a samosprávu. Z právního hlediska je veřejná správa vykonavatelem zákonů a má úzkou vazbu na správní právo. Pojetí a základní rozdělení veřejné správy ilustruje Obrázek 3:

Obrázek 3: Pojetí veřejné správy a její základní dělení

Zdroj: [Pomahač, R., Vidláková O., *Veřejná správa*, s. 57-58; vlastní zpracování]

Státní správa je vykonávána ve veřejném zájmu. Její činnost je vázána právem i ústavními zásadami. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v čl. 2 odst. 3 uvádí: „*Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.*“²¹ Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, v čl. 2 odst. 2 doplňuje: „*Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.*“²² Správní orgány v rámci své činnosti běžně zpracovávají osobní údaje a jsou povinny se řídit příslušnými předpisy, především zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.

Obdobně je tato klauzule zakotvena i ve slovenském právním řádu.²³

²¹ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

²² Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

²³ Ústavní zákon č. 460/1992 Z. z. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

3 Soukromoprávní a veřejnoprávní prostředky ochrany osobnosti

Na ochranu osobnosti fyzické osoby pamatuje OZ zvláštními právními prostředky, typickými pro celý soukromoprávní ochranný systém práv k nehmotným statkům, které rovněž zahrnují v širším pojetí i ochranu osobnosti.

3.1 Ochrana osobnosti

Osobnost fyzické osoby požívá zákonné ochrany občanským zákoníkem. Ta je povahy absolutní, (tzv. erga omnes), tzn., že ochrana působí vůči všem. Ochrana se v tomto případě týká jak pouhého ohrožení práva (resp. lidské osobnosti samé), tak i jeho porušení (resp. porušení lidské osobnosti samé). Ochrany se může fyzická osoba domáhat u orgánu k tomu povolánému, tzn. u soudu. V prvním stupni řízení jsou ve věcech ochrany osobnosti příslušny soudy krajské (viz Příloha 1). Soukromoprávní odpovědnostní systém za ohrožení nebo porušení lidské osobnosti je založen na objektivním principu. To znamená, že není vyžadováno zavinění (coby subjektivní prvek) na straně ohrožitele nebo rušitele práva, a to v žádné jeho formě. Má se za to, že ten, kdo neoprávněně zasáhne do práva na ochranu osobnosti jiného, odpovídá za svůj neoprávněný zásah, i kdyby o něm nevěděl.²⁴

3.1.1 Mladiství coby zvláštní subjekty ochrany

Ve většině právních odvětví požívají mladiství, tedy osoby do dovršení 18 let, zvláštní ochrany. Tato skutečnost je patrná zejména v právu trestním, kde je speciálním zákonem č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), tato problematika upravena. Zákon upravuje podmínky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy, které uvádí trestní zákoník, dále opatření ukládaná za takové protiprávní činy, postup, rozhodování a výkon soudnictví. Mladiství požívají zvláštní ochranu v tom smyslu, že se sleduje, aby se na osobu, která se takové činu dopustí, uložilo opatření, které účinně zamezí opakování takového chování a umožní nalezení společenského uplatnění, které odpovídá schopnostem a rozumovému vývoji dotyčné osoby. K hlavním zásadám řízení s mladistvými lze zařadit zásadu ochrany jejich soukromí, na což zákon klade velký důraz. V praxi se tato zásada dodržuje např. tím způsobem, že zveřejňování informací o trestním

²⁴ KNAP., K. a kol., *Ochrana osobnosti podle občanského práva*, s. 15-16

řízení je zakázáno a hlavní líčení u soudu je neveřejné. Orgány činné v trestním řízení musejí dbát na to, aby svým jednáním neohrozily objasnění důležitých skutečností, nezveřejnily údaje, které přímo nesouvisí s danou trestnou činností, a aby také neporušily zásadu spočívající v tom, že dokud není viník pravomocně odsouzen, nelze na něho hledět jako na vinného. Orgány činné v trestním řízení nesmějí v přípravném řízení zveřejňovat informace, které by umožnily zjištění totožnosti osoby, proti níž se trestní řízení vede. Zvláštní pozornost je věnována v této oblasti u osob mladších 18 let – zde jsou tyto orgány povinny dbát na ochranu osobních údajů a rovněž soukromí dotýčných osob. Totéž platí i v případě, kdy mladistvý je osobou poškozenou. Dále je zakázáno zveřejňovat obrazové snímky, obrazové a zvukové záznamy či jiné informace, související s průběhem hlavního líčení. Takový zákaz se vztahuje i na zveřejnění pravomocného rozsudku – nesmí být zveřejněn ve sdělovacích prostředcích s uvedením jména, příjmení a bydliště mladistvé osoby. Výše uvedené zákazy neplatí pouze výjimečně, a to tehdy, pokud je zveřejnění zmíněných údajů nezbytné např. pro účely pátrání.

Otázkou je, do jaké míry jsou stanovené zákazy dodržovány. Setkáváme se např. s případy, kdy ve sdělovacích prostředcích (v tomto případě v televizi nebo v tisku) je zveřejněna fotografie školní třídy, kde je nějakým grafickým způsobem označena mladistvá osoba. Z fotografie je pak zejména pro jeho okolí zřejmé, o jakou osobu se jedná, aniž by bylo uvedeno její jméno. Vzhledem k tomu, že zákon o soudnictví ve věcech mládeže je právní úpravou podřízenou zájmům a ochraně mladistvých osob, je potřeba § 5 odst. 2 zmíněného zákona vykládat širěji a např. pod pojem „vyobrazení týkající se totožnosti mladistvého“ je nutné zahrnout i fotografie rodičů mladistvého, které jednoznačně alespoň v okruhu osob známých rodině mladistvého identifikují.²⁵ Nabízí se otázka, čemu dát přednost v případě, kdy se jedná o velmi nebezpečného, byť mladistvého delikventa – zda chránit jeho soukromí či zda informovat veřejnost z důvodu její bezpečnosti. Možná by bylo na místě v takto závažných případech upřednostnit spíše bezpečnost ostatních.

V sousední Slovenské republice (dále jen SR) je ochrana mladistvých upravena obdobně a je založena na týchž principech jako u nás. Upravuje ji zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok.^{26, 27}

²⁵ HRUŠÁKOVÁ, M., *Ochrana soukromí mladistvých a veřejnost řízení dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže*. In: Bulletin advokacie, 2007, č. 1, s. 33-37.

²⁶ Zákon č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok

²⁷ Verejný ochranca práv, Deti a trestné právo – hmotnoprávne aspekty, <http://www.vop.gov.sk/deti-a-trestne-pravo-hmotnopravne-aspektyxx&highlight=mladistv%C3%AD> [cit. 2013-10-17]

3.2 Právní nároky na ochranu osobnosti

Skutkové podstaty ohrožení či porušení lidské osobnosti mohou být rozmanité, avšak občanským zákoníkem nevypočtené. Vyvozovat je lze zejména z demonstrativního výčtu toho, co je v rámci ochrany osobnosti, resp. přesněji osobního práva na ochranu osobnosti chráněno (§ 11 OZ).²⁸ S ohrožením nebo porušením lidské osobnosti OZ spojuje zvláštní žalobní nároky - jedná se o právo domáhat se:

- Upuštění od neoprávněných zásahů do osobního práva na ochranu osobnosti. Tomu odpovídá žalobní nárok na zdržení se, na zákaz určitého konání, tj. *zápůrčí* žaloba (tzv. negatorní), jejímž hmotněprávním předpokladem je, že neoprávněný zásah do práva trvá anebo hrozí jeho nebezpečí.
- Odstranění následků neoprávněných zásahů do osobního práva na ochranu osobnosti, jehož způsob má odpovídat obsahu, rozsahu a formě neoprávněného zásahu, tj. obnovení stavu, který tu byl před neoprávněným zásahem. Tomu odpovídá žalobní nárok *restituční*. V praxi může jít např. i o uplatnění práva, resp. žalobního nároku, na zničení obrazových snímků, jejichž prostřednictvím došlo k neoprávněnému zásahu do osobního práva na ochranu osobnosti aj.
- Přiměřeného zadostiučinění. Tomu odpovídá žalobní nárok *satisfakční*. Právo na přiměřené zadostiučinění je dvojí, a to na:
 - přiměřené zadostiučinění *morální* (např. formou omluvy) - a za hmotněprávního předpokladu, že se přiměřené zadostiučinění nejeví jako postačující, zejména ze zákonem demonstrativně pojatých důvodů, a to že byla ve značné míře snížena důstojnost dotčené fyzické osoby, vážnost fyzické osoby ve společnosti, nebo z jiného důvodu,
 - náhrada nemajetkové újmy v penězích (obě satisfakce lze spojovat a uplatnit souběžně). Výši náhrady nemajetkové újmy v penězích určí soud. Je však vázán návrhem žalobce a nesmí přisoudit více, než bylo navrhováno. Přihlíží se přitom k taxativně stanoveným zákonným kritériím, především k závažnosti vzniklé nemajetkové újmy (osobnostní povahy), přičemž se předpokládá, že čím závažnější bude tato újma co do svého rozsahu, trvání, důsledků, odstranitelnosti

²⁸ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

apod., bude i vyšší její náhrada v penězích, dále k okolnostem, za nichž k ohrožení nebo porušení osobního práva na ochranu osobnosti došlo (zde mohou mít svůj význam i takové pojmy, jako např. zavinění, pohnutka, způsob neoprávněného zásahu apod., které však na samotném objektivním principu odpovědnosti nic nemění).

Účelem poskytnutí přiměřeného zadostiučinění je nastolení (či spíše jen přiblížení se) spravedlnosti, a to vyrovnáním způsobené nemajetkové újmy osobnostní povahy satisfakčním plněním. Uplatňuje se zde spravedlnost ve formě vyrovnání.

- Jiné právo vyplývající z § 13 odst. 1 OZ, o nějž se opírá i související žalobní nárok, jako je např. právo domáhat se určení, že určitým neoprávněným zásahem došlo k ohrožení nebo porušení osobního práva na ochranu osobnosti, anebo např., že určitý údaj je či není pravdivý. V takovém případě se právo na ochranu osobnosti u soudu neuplatňuje žalobou *určovací*, nýbrž žalobou *atypickou*, vycházející z občanského soudního řádu, u níž se neprokazuje naléhavý právní zájem, neboť se tato žaloba hmotněprávně opírá o demonstrativní výčet právních prostředků ochrany osobnosti v občanském zákoníku.

Aktivně legitimována k uplatnění osobního práva na ochranu osobnosti je fyzická osoba, do jejíž osobnosti bylo neoprávněně zasaženo. Podle občanského zákoníku ovšem působí i tzv. *postmortální* ochrana osobnosti, v jejímž rámci jsou po smrti dotčené fyzické osoby povolány k uplatnění osobního práva na ochranu osobnosti, které smrtí nezaniká, určité fyzické osoby, jejichž okruh stanovuje OZ. V první zvláštní nástupnické skupině je to manžel (manželka) a děti zemřelé dotčené fyzické osoby a není-li jich, pak na jejich místo nastupují fyzické osoby určené ve druhé zvláštní nástupnické skupině, a to jsou rodiče zemřelé dotčené fyzické osoby.

V obou případech nástupnických skupin se jedná o zvláštní právní nástupnictví, které není pojmově shodné s nástupnictvím dědickým. Znamená to, že například i fyzická osoba dědicky nezpůsobilá může být způsobilá k uplatnění posmrtné ochrany osobnosti zemřelé dotčené fyzické osoby. Nástupnickým fyzickým osobám přísluší uplatňovat osobní právo na ochranu osobnosti zemřelé dotčené fyzické osoby v plném rozsahu, včetně všech žalobních nároků, které z něho vyplývají.²⁹

²⁹ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Právo na ochranu osobnosti je právem osobním, které v důsledku jeho povahy nelze ocenit penězi. Právním důsledkem jeho povahy je i to, že ochranu osobnosti nelze jako předmět občanského soudního řízení ocenit, což platí i pro její neocenitelnost pro účely stanovení náhrady nákladů řízení.

Jedním skutkem, jímž bylo neoprávněně zasaženo do osobního práva na ochranu osobnosti, ať již jeho ohrožením nebo porušením, může být dotčené fyzické osobě též způsobena škoda. Odpovědnost za ni se řídí občanskoprávními ustanoveními o náhradě škody, tzn., že se zde předpokládá zavinění škůdce. Jedním skutkem může rovněž tak vzniknout bezdůvodné obohacení na straně ohrožitele nebo rušitele práva, popř. též škůdce. Odpovídá se za ně podle občanskoprávních ustanovení o odpovědnosti za bezdůvodné obohacení, která vycházejí z principu objektivní odpovědnosti toho, kdo se na úkor fyzické osoby, do jejíž osobnosti bylo neoprávněně zasaženo, obohatil.³⁰

³⁰ Nakladatelství Sagit, a.s., Občanské právo [online]. 2013 [cit. 2013-08-11]. Dostupné z: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=151&typ=r&levelid=oc_439.htm

4 Soukromoprávní a veřejnoprávní prostředky ochrany osobních údajů

V problematice soukromoprávních a veřejnoprávních prostředků ochrany osobních údajů je třeba uvést, z kterých pramenů práva je nutné vycházet, tzn., které prameny danou problematiku upravují. Nejčastějším prostředkem ochrany v případě porušení osobnostního práva je soukromoprávní žaloba. Nezbytná je ovšem rovněž ochrana veřejnoprávní, která je využívána zejména v závažnějších případech.

4.1 Prameny práva na ochranu osobních údajů

Základním pramenem všeobecného osobnostního práva je jednak zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ale i další předpisy. Ochrana osobnostních práv je zakotvena ústavně a jednotlivá dílčí práva jsou upravena dalšími právními normami. Uvedená problematika je upravena nejen předpisy národními, ale svoje místo má i na mezinárodně-právní úrovni, kde ji známe v právu Evropské unie.

V právním řádu České republiky se jedná zejména o tyto zákonné normy:

- **Ústavní zákon České republiky, ze dne 16.12.1992, č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky,**
- **Usnesení předsednictva České národní rady, ze dne 16.12.1992, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod – zákon č. 2/1993 Sb.**

Výše citované zákony jsou součástí ústavního pořádku ČR a jsou v nich zakotveny hlavní principy společenských vztahů, mezi něž řadíme rovněž právní principy ochrany osobnosti a principy ochrany všeobecného osobnostního práva.

Preambule³¹ Ústavy ČR uvádí: „... jako svobodný a demokratický stát, založený na úctě k lidským právům a na zásadách občanské společnosti, jako součást rodiny evropských a světových demokracií...“.³² Jedná se jinými slovy o to, že ČR je právní stát založený na úctě k právu a svobodě člověka a občana. Tato základní myšlenka je pak dále rozvedena v dalších člancích Ústavy a poskytuje základ, který slouží při výkladu dalších právních předpisů českého právního řádu.

³¹ z lat. „preambulus“ – úvodní text

³² Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Z Ústavy ČR vyplývá, že každý občan může činit to, co není zákonem zakázáno, a naopak nikdo nesmí být nucen činit to, co zákon neukládá. Ústava rovněž zakotvuje prostředek ochrany, a to v Hlavě první, článku 4, který uvádí: „*Základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci.*“³³ Ústavu doplňuje Listina základních práv a svobod, kde jsou zakotvena základní lidská práva a svobody. Je zde zakotveno i postavení fyzických osob ve smyslu, kdy jsou lidé svobodní a rovní v důstojnosti i právech. Základní práva a svobody mají pro postavení občanů významné vlastnosti – jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné. I zde je uvedeno: „*Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.*“ (viz Hlava první, článek 2, odst. 3).³⁴ Ochrana dílčích osobnostních práv je pak zakotvena v Hlavě druhé. Článkem 7 je zaručena nedotknutelnost osoby včetně jejího soukromí. Nutno však dodat, že se nejedná o právo absolutní, tzn., v některých případech je toto právo omezeno. Listina základních práv a svobod rovněž uvádí, že osobní svoboda je zaručena a každý má právo na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti, ochrany jména. Každá osoba má právo rovněž na ochranu před neoprávněným zásahem do života, a to jak soukromého, tak rodinného, nikdo není oprávněn porušovat listovní tajemství, tajemství jiných písemností, záznamů apod. Každý je oprávněn vyjádřit svůj názor slovem, písmem, tiskem, obrazem, případně jiným způsobem, dále vyhledávat, přijímat i rozšiřovat údaje a informace bez ohledu na hranice státu.

Všechna výše uvedená práva jsou zákonem sice stanovena, avšak je třeba uvést, že je lze do jisté míry zákonem omezit. Důvodem je ochrana práv a svobod druhých osob. Omezení jednotlivých práv a svobod lze pozorovat i mezi jednotlivými články výše uvedených předpisů. Jde především o ústavně zakotvená práva na svobodu projevu a dále práva na informace. Při jejich realizaci totiž vyvstává problém, zda se nejedná o kolizi s jinými zaručenými právy.

V rámci dodržování práva na ochranu osobnosti může nastat problém, spočívající v dodržení dalšího z lidských práv, a to práva na informace (viz čl. 17 zákona č. 2/1993 Sb.). O specifické ochraně osobnosti hovoří rovněž zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Ten zabezpečuje ochranu osobnosti v § 2, který hovoří o obecném omezení práva na informace. § 8a pak uvádí zvláštní omezení za účelem ochrany osobních

³³ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

³⁴ Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

údajů – zde je stanoveno: „*Informace týkající se osobnosti, projevů osobní povahy, soukromí fyzické osoby a osobní údaje povinný subjekt poskytne jen v souladu s právními předpisy, upravujícími jejich ochranu.*“³⁵ V tomto smyslu se jedná především o ust. § 11-16 občanského zákoníku a dále § 5 a § 10 zákona o ochraně osobních údajů. V praxi se však setkáváme s porušováním těchto ustanovení, a to především ze strany médií. V nejednom případě již známé osobnosti poukázaly na porušení základních lidských práv. Veřejně činné osoby by si však měly uvědomit, že jsou placeny ze státních prostředků a díky svému postavení (např. veřejné funkce) mají přístup k mnohdy závažným, důležitým informacím, přičemž přístup k nakládání s veřejnými finančními prostředky by měl být pod kontrolou veřejnosti. Dle jednoho z Nálezů Ústavního soudu³⁶ (viz Příloha 3) vyplývá, že věcí veřejnou je rovněž umění včetně tzv. showbyznysu a dále vše, co na sebe upoutává pozornost veřejnosti. Z uvedeného vyplývá, že toto nelze vztáhnout pouze na osoby politicky či jinak veřejně činné, ale rovněž na osoby věnující se umění – např. zpěváky, herce, moderátory apod. Osoby, které se rozhodnou pro vstup do veřejné sféry, by měly počítat s tím, že i aktivity, týkající se jejich soukromého života, se do jisté míry stanou věcí veřejnou. Záleží tedy na konkrétní osobě, které má být ochrana poskytnuta, přičemž rozhodujícím faktorem bude skutečnost, do jaké míry je tato osoba zapojena do života veřejného.

- **Zákon č. 40/1964 Sb., ze dne 26.02.1964, občanský zákoník**

Jedná se o nejdůležitější pramen všeobecného osobnostního práva, který v současné době zaznamenává rozsáhlé změny. S účinností od 01.01.2014 by měl být nahrazen novým zákonem, a to č. 89/2012 Sb., ze dne 03.02.2012, občanským zákoníkem. Vzhledem k datu zpracování této diplomové práce je zde brán v úvahu dosud platný zákon č. 40/1964 Sb. Ten samostatně upravuje obecný občanskoprávní základ všeobecného osobnostního práva (viz § 11-16 Ochrana osobnosti).³⁷ Je zde uvedeno např. právo na ochranu osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, právo na ochranu písemností osobní povahy, podobizny, zvukových projevů atd. Je zde rovněž zakotveno právo na domáhání se upuštění od neoprávněných zásahů do práva na ochranu osobnosti.

³⁵ Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

³⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 17.07.2007, sp. zn. IV. ÚS 23/05; [cit. 2013-10-01] k dispozici ke stažení zde:

<http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=55631&pos=26&cnt=31&typ=result>

³⁷ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník; Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

- **Zákon č. 99/1963 Sb., ze dne 04.12.1963, občanský soudní řád**

Jedná o předpis, jehož význam spočívá zejména při uplatňování ochrany osobnosti, a to např. proti zásahům do tzv. zaručených práv a svobod a dále při uplatňování ochrany v případech neoprávněného zveřejňování osobních údajů. V podstatě se jedná o úpravu samotného procesu řízení o ochraně osobnosti. Občanský soudní řád upravuje postup soudu a účastníků občanského soudního řízení tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana práv a oprávněných zájmů účastníků. Soudy projednávají a rozhodují spory a jiné právní věci a provádějí výkon rozhodnutí tam, kde nebyla splněna dobrovolně.³⁸

- **Zákon č. 101/2000 Sb., ze dne 04.04.2000, o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů**

Výše uvedený zákon upravuje práva a povinnosti při zpracování osobních údajů a zároveň stanoví podmínky, za nichž se uskutečňuje předání osobních údajů do jiných zemí, a to v souladu s právem Evropského společenství (dále jen ES) a mezinárodními smlouvami, kterými je ČR vázána. Uvedeným zákonem je rovněž zřízen Úřad pro ochranu osobních údajů se sídlem v Praze – tomu jsou pak svěřeny kompetence ústředního správního úřadu pro oblast ochrany osobních údajů v rozsahu stanoveném zmíněným zákonem a další kompetence, které jsou stanoveny zvláštním právním předpisem, mezinárodními smlouvami, jež jsou součástí právního řádu, a dále příslušnými předpisy ES.

- **Zákon č. 21/1992 Sb. ze dne 20.12.1991, o bankách**

Zákon o bankách pamatuje na ochranu bankovního tajemství. Dle § 38 a násl. se na všechny obchody a peněžní služby bank vztahuje bankovní tajemství. Chráněny zákonem jsou rovněž stavy na účtech a depozita. Záležitosti, které jsou předmětem bankovního tajemství, je banka oprávněna a povinna podat pouze oprávněným osobám a osobám pověřeným výkonem bankovního dohledu. Za porušení bankovního tajemství není považována výměna informací mezi Českou národní bankou a orgány bankovního dohledu a obdobnými institucemi ostatních států, pokud předmětem této výměny jsou informace o subjektech, které na území příslušného státu již působí nebo působit hodlají.

³⁸ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Mezi další soukromoprávní předpisy, které obsahují právní úpravu ochrany osobnosti, patří např. tyto:

- **Zákon č. 262/2006 Sb. ze dne 21.06.2006, zákoník práce**
(upravuje právní vztahy vznikající při výkonu závislé práce mezi zaměstnanci a zaměstnavateli – více viz kapitola 6.5)
- **Zákon č. 94/1963 Sb., ze dne 04.12.1963, o rodině**
- **Zákon č. 46/2000 Sb., ze dne 22.02.2000, o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon)**
- **Zákon č. 20/1966 Sb., ze dne 17.03.1966, o péči a zdraví lidu**
(zdravotnickým pracovníkům mimo jiné stanovuje povinnost mlčenlivosti o skutečnostech souvisejících se zdravotním stavem pacientů, pouze s výjimkou těch případů, kdy takové skutečnosti sdělují výhradně se souhlasem pacienta, anebo kdyby byli povinnosti mlčenlivosti zproštěni nadřízeným orgánem v důležitém státním zájmu)
- **Zákon č. 218/2003 Sb., ze dne 25.06.2003, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)**
(mimo jiné stanovuje, že dokud trestní stíhání není pravomocně skončeno, mohou orgány činné dle tohoto zákona zveřejnit pouze takové informace o řízení vedeném proti mladistvému, jimiž nebude ohroženo dosažení účelu trestního řízení a které neodporují požadavku ochrany osobnosti mladistvého včetně osobních údajů i jiných osob, které jsou na řízení účastny)
- **Zákon č. 221/2003 Sb., ze dne 26.06.2003, o dočasné ochraně cizinců**
(upravuje způsob uchování osobních údajů používaných Policií ČR a zpravodajskými službami např. ve způsobu předávání osobních údajů do ciziny).

Jedná se pouze o výběr nejčastěji používaných zákonů v oblasti ochrany osobních údajů. Ve vztahu k OZ jako generální normě jsou normami speciálními a právní úpravu v OZ obsaženou doplňují.

4.2 Veřejnoprávní předpisy

Mezi veřejnoprávní předpisy můžeme z hlediska ochrany osobnosti zařadit zejména tyto prameny:

- **Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 08.01.2009, trestní zákoník**
(upravuje např. trestný čin neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosičům informací, trestný čin neoprávněného nakládání s osobními údaji atd.)
- **Zákon č. 141/1961 Sb., ze dne 29.11.1961, trestní řád**
(zakazuje zveřejnění některých informací – více viz kapitola 5.2.1)
- **Zákon č. 200/1990 Sb., ze dne 17.05.1990, zákon České národní rady o přestupcích**
(v něm je uvedena obecná formulace skutkové podstaty přestupku proti pořádku ve veřejné správě – podrobněji viz kapitola 5.2.1)
- **Zákon č. 500/2004 Sb., ze dne 24.06.2004, správní řád**
(upravuje postup orgánů v oblasti moci výkonné, dále územních samosprávných celků a jiných orgánů, a dále těch fyzických a právnických osob, které vykonávají působnost v oblasti veřejné správy)

4.3 Mezinárodní smlouvy, předpisy Evropské unie

Významnými prameny v oblasti ochrany osobnosti jsou rovněž další prameny práva, především ty, které vyplývají z přijetí mezinárodních dokumentů a jsou pro náš právní řád závazné. Patří sem i další předpisy mezinárodních organizací, jejichž závaznost pro ČR vyplývá z členství v takovýchto seskupeních. Jedním z dokumentů je Úmluva o ochraně lidských práv a svobod Rady Evropy. Tento dokument od smluvních stran požaduje, aby tyto uvedly svou vnitřní legislativu do souladu s nastavenými standardy evropské ochrany lidských práv. Článek 10 Ústavy ČR uvádí: „*Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.*“³⁹ Z toho vyplývá, že mezinárodní smlouvy je nutné považovat rovněž za prameny práva. Jedná se např. o Úmluvu o právech dítěte. Ta hovoří o ochraně všeobecného osobnostního práva u dětí.

³⁹ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

4.3.1 Předávání osobních údajů do jiných států

Předávání osobních údajů do ciziny upravuje § 27 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Takové údaje lze předávat pouze za podmínky, že právní úprava jiných států, kam jsou údaje předávány, odpovídá požadavkům v zákoně stanoveným. Zároveň platí, že volný pohyb osobních údajů nemůže být omezován v těch případech, kdy jsou takové údaje předávány do některého z členských států Evropské unie.⁴⁰

Do tzv. třetích zemí mohou být osobní údaje předávány pouze tehdy, pokud zákaz omezování vyplývá z mezinárodní smlouvy, k jejíž ratifikaci dal souhlas Parlament ČR a kterou je ČR vázána, nebo jsou osobní údaje předány na základě platného rozhodnutí orgánu EU. Informace o takových rozhodnutích jsou zveřejněny Úřadem pro ochranu osobních údajů ve Věstníku.

Pokud osobní údaje nejsou předávány do členského státu EU nebo z mezinárodní smlouvy nevyplývá zákaz omezování jejich volného pohybu, může k předání osobních údajů dojít pouze tehdy, pokud správce doloží, že:

- k předání údajů došlo se souhlasem subjektu údajů nebo na základě jeho pokynu,
- v tzv. třetí zemi, kde mají být osobní údaje zpracovány, jsou vytvořeny dostačující zvláštní záruky jejich ochrany (např. prostřednictvím právních předpisů a dalších bezpečnostních opatření),
- se jedná o údaje, které jsou součástí datových souborů veřejně přístupných tomu, kdo prokáže zájem v rámci práva – v takovém případě je možné osobní údaje zpřístupnit pouze v rozsahu a v souladu s podmínkami stanovenými zvláštním zákonem,
- je předání nutné pro uplatnění důležitého veřejného zájmu, který vyplývá ze zvláštního zákona nebo z mezinárodní smlouvy, kterou je ČR vázána,
- je předání nezbytné pro jednání o uzavření smlouvy nebo pro jednání o její změně,
- předání je nutné pro plnění smlouvy, která byla uzavřena v zájmu subjektu údajů mezi správcem a třetí stranou,
- předání je nutné pro ochranu práv či životně důležitých zájmů subjektu osobních údajů, např. pro záchranu života nebo poskytnutí zdravotní péče.

⁴⁰ Vznik EU v r. 1993, ČR členem od r. 2004; k 01.07.2013 tvořena 28 státy

Před samotným předáním údajů do třetích zemí je správce navíc povinen požádat ÚOOÚ o povolení k jejich předání. ÚOOÚ provede přezkoumání všech okolností, které s předáním osobních údajů souvisejí, posuzuje zejména zdroj, konečné určení a druh předávaných údajů, dále účel a dobu zpracování. Rovněž přihlíží k dostupným informacím o právních nebo jiných předpisech, které upravují zpracování takových údajů ve třetí zemi. Pokud ÚOOÚ povolení vydá, stanoví v něm dobu, po kterou může správce předání osobních údajů provádět.

4.4 Prostředky k ochraně osobnosti

Jak vyplývá z výše uvedeného textu, právní prostředky ochrany osobnostních práv vycházejí především ze základních práv občana vytyčených v Ústavě. V případech, kdy dojde k jejich porušení, lze využít prostředek k ochraně, a tím je tzv. ústavní stížnost. Ta se podává k Ústavnímu soudu České republiky. Stěžovatel jejím prostřednictvím namítá, že pravomocným rozhodnutím, příp. jiným opatřením, bylo porušeno jeho základní lidské právo nebo svoboda, jinak zaručené ústavním pořádkem. Jedná se však o poměrně specifický prostředek k ochraně základních práv a svobod, proto je možné podat ústavní stížnost pouze za určitých okolností, a to až po vyčerpání všech možných prostředků k ochraně práva, které právní řád nabízí, včetně mimořádných opravných prostředků (např. v případě občanskoprávního řízení se jedná o prostředky řádné – odvolání, odpor, námitka, a prostředky mimořádné – dovolání, žaloba pro zmatečnost, žaloba na obnovu řízení). Ústavní stížnost je namířena proti zásahu orgánů veřejné moci, není tak prostředkem k ochraně zásahu subjektů práva soukromého.

Nejčastějším prostředkem ochrany osobnostních práv je občanskoprávní žaloba. Ochrany se může fyzická osoba domáhat u místně příslušného soudu – v prvním stupni jsou v těchto záležitostech příslušné soudy krajské. Fyzická osoba se může prostřednictvím žaloby domáhat např. upuštění od neoprávněného zásahu do osobnostního práva tzv. *negatorní* žalobou, může požadovat odstranění následků neoprávněného zásahu tzv. žalobou *odstraňovací* a dále přiměřeného zadostiučinění tzv. žalobou *satisfakční*. Zde se může jednat o právo dvojí, a to o právo na přiměřené zadostiučinění morální nebo peněžité. V případě morálního se může jednat např. o omluvu, v případě peněžitého pak o náhradu nemajetkové újmy v penězích.

Úprava všeobecného osobnostního práva je zakotvena především v občanském zákoníku, konkrétně v § 11-16, části hovořící o ochraně osobnosti, ale upravuje ji rovněž § 5, který upravuje předběžnou ochranu provedenou orgánem státní správy. OZ rovněž hovoří v § 6 o tzv. svépomoci, tzn., že v případě, kdy hrozí bezprostředně zásah do práva, může ohrožená osoba zásah sama odvrátit, avšak přiměřeným způsobem.

OZ rovněž myslí na práva sousedská (viz § 127). Ten mimo jiné uvádí: „*Vlastník věci se musí zdržet všeho, čím by nad míru přiměřenou poměrům obtěžoval jiného nebo čím by vážně ohrožoval výkon jeho práv. Proto zejména nesmí ohrozit sousedovu stavbu nebo pozemek úpravami pozemku nebo úpravami stavby na něm zřízené bez toho, že by učinil dostatečné opatření na upevnění stavby nebo pozemku, nesmí nad míru přiměřenou poměrům obtěžovat sousedy hlukem, prachem, popílkem, kouřem, plyny, parami, pachy, pevnými a tekutými odpady, světlem, stíněním a vibracemi, nesmí nechat chovaná zvířata vnikat na sousedící pozemek a nešetřně, popřípadě v nevhodné roční době odstraňovat ze své půdy kořeny stromu nebo odstraňovat větve stromu přesahující na jeho pozemek.*“⁴¹ Mezi významná ustanovení OZ lze zařadit rovněž § 444, který pojednává o bolestném a odškodnění za ztížení společenského uplatnění.

Co se týká náhrady škody, hraje při domáhání se osobnostních práv významnou roli. V praxi nejčastějšími žalobami na ochranu osobnosti jsou např.:

- žaloba na zdržení se zásahů do osobnostních práv,
- žaloba na odstranění následků zásahu do osobnostních práv,
- žaloba na přiměřené zadostiučinění,
- žaloba na náhradu nemajetkové újmy v penězích.

Podle platné judikatury se ve smyslu § 11 a násl. OZ lze ochrany osobnosti vedle žalob, kterými se poškozená osoba domáhá zdržení se neoprávněných zásahů do práva na ochranu osobnosti, a žalob, kterými se lze domáhat odstranění následků takových zásahů, je možné využít např. žalobu o určení nepravdivosti zásahů tohoto druhu (např. slovních i písemných výroků) nebo též určení, že původce zásahu zasáhl neoprávněně do práva žalobce.

V praxi dochází k tomu, že neoprávněný zásah do osobnostních práv je zároveň zásahem do zájmu veřejného, chráněného veřejnoprávními předpisy. V takovém případě jsou

⁴¹ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

občanskoprávní prostředky ochrany osobnostních práv doplněny o trestněprávní či správní prostředky ochrany osobnosti. Ty jsou na sobě nezávislé a nabízí se otázka, který z nich spíše splní svůj účel. Je třeba uvést, že trestněprávní odpovědnost je i v případě neoprávněného zásahu do osobnosti fyzické osoby vždy založena na principu zavinění. Oproti tomu odpovědnost občanskoprávní je v případě neoprávněného zásahu do osobnosti fyzické osoby založena bez ohledu k existenci zavinění s výjimkou náhrady škody.

Občanskoprávní sféra tedy zahrnuje širší rozsah uplatnění. Existují však případy, kdy se občanskoprávní ochrana osobnosti vzájemně doplňuje s již zmíněnou trestněprávní (hovoříme o komplementárnosti právních prostředků ochrany osobnosti). Takovým případem je např. pomluva. Pomluva je trestným činem a definuje ji § 184 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.⁴² K pomluvě dochází tehdy, kdy osoba sdělí o jiné osobě nepravdivý údaj, který by mohl způsobit ohrožení jeho vážnosti u spoluobčanů – např. poškodit jej na pracovišti, narušit rodinné vztahy apod. Dávnou myšlenkou byla sice teorie, že by trestný čin pomluvy nebyl zahrnut do nové právní úpravy vůbec, ale došlo by tím k narušení již zmíněné komplementárnosti a mohlo by to vést i k oslabování práva na ochranu osobnosti, což je jev nežádoucí. S případy pomluvy se poměrně často setkáváme ve sdělovacích prostředcích, které informují především o případech vztahujících se k veřejně činným osobnostem, ať už v politice, kultuře či jiných oblastech. Pokud by pomluva nebyla definována jako trestný čin, mohlo by docházet k hrubým, příp. stupňujícím se útokům proti fyzickým osobám, kde by výjimkou nebyly ani pomluvy úmyslné. Poškozené fyzické osoby by tak zůstaly v podstatě bez ochrany zakotvené v legislativě. Je pravdou, že z důvodu komplikovanosti soudních sporů, které jsou často časově i finančně poměrně nákladné, se mnoho poškozených osob ani nebrání. Dalším důvodem může být i mnohdy oprávněná domněnka, že s výsledkem sporu nebudou seznámeni všichni ti, kteří jeho původní příčinu (tedy samotnou pomluvu) jakýmkoli způsobem zaznamenali.

Co se týká problematiky zveřejňování osobních údajů, upravuje ji § 21 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Ten uvádí, že v případech, kdy subjekt údajů zjistí nebo se domnívá, že správce nebo zpracovatel provádí zpracování jeho osobních údajů v rozporu se zákonem, může požádat takového správce nebo zpracovatele

⁴² Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

o vysvětlení, případně může požadovat, aby byl odstraněn takto vzniklý stav. Takové odstranění spočívá např. v blokování, provedení opravy, doplnění, příp. i likvidaci osobních údajů. Pokud je žádost subjektu údajů oprávněná, je správce nebo zpracovatel povinen odstranit závadný stav neprodleně. Pokud subjektu údajů nevyhoví, může se tento subjekt obrátit v dané věci na Úřad pro ochranu osobních údajů.⁴³ Pokud v důsledku zpracování osobních údajů vznikne jiná než majetková újma, postupuje se při uplatňování jejího nároku podle § 13 OZ. Podle tohoto ustanovení má fyzická osoba právo se domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, dále aby byly odstraněny následky takových zásahů a rovněž aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění.⁴⁴ Správce je rovněž povinen bez zbytečného odkladu informovat příjemce o žádosti subjektu údajů o provedeném úkonu – tedy o blokování, opravě, příp. doplnění nebo úplné likvidaci osobních údajů. Výjimku tvoří případy, kdy by informování příjemce vyžadovalo neúměrné úsilí.⁴⁵

Jak vyplývá z výše uvedeného, nabídka způsobů ochrany k narušení osobnostního práva je poměrně široká a fyzická osoba může dle povahy věci příslušný způsob využít. Nejčastěji je využívána občanskoprávní žaloba k obecnému soudu. Je však na místě uvést, že se jedná o krajní řešení, které by mělo být použito až tehdy, když nestačí žádost podaná tomu, kdo se porušení zákona dopustil, a nepomůže ani ÚOOÚ. Jedním ze způsobů ochrany je rovněž podání trestního oznámení. Pokud se fyzická osoba nedomůže svého práva některým z výše uvedených prostředků, může podat ústavní stížnost k Ústavnímu soudu ČR a domáhat se tak ochrany Ústavou zaručených práv. Prostředků ochrany má poškozená osoba několik a je na ní, zda a který z nich využije.

4.5 Právo na soukromí

Pojem soukromí dosud není systematicky vědecky zpracován, a to i přesto, že se jedná o nám velice blízký, dá se říci niterný, a přitom významný stav. Pojmově je velice neostrý a neurčitý, přičemž svým rozsahem je značně široký. Soukromí je možné chápat ve dvou vzájemně propojených, následně uvedených dimenzích.

⁴³ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

⁴⁴ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

⁴⁵ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

- Soukromí jako intimní část duševního a fyzického prožívání konkrétního člověka. Je to ta složka vědomí a života jedince, která není určena pro veřejnost, která je vlastní a důvěrná právě jen jemu a kterou před ostatními chrání jako své tajemství.
- Soukromí jako určité prostředí, které má charakter ústraní, kde jedinec může realizovat svoji intimitu, potřeby, způsob života apod. Ani tyto informace nejsou určeny jiným lidem, tedy veřejnosti.

4.6 Ochrana soukromí

Soukromí jedince, jeho nedotknutelnost a ochrana, patří mezi základní lidská práva a svobody. Z hlediska přístupu k informacím to, co je soukromé, by nemělo být přístupné nikomu, u koho si to jedinec nepřeje. Pouze on sám totiž může rozhodnout o zpřístupnění informací, tedy o tom, co je soukromé a komu je ochoten takové informace zpřístupnit.

„Právo na soukromí lze vymezit jako právo fyzické osoby rozhodnout podle vlastního uvážení, zda, popř. v jakém rozsahu a jakým způsobem mají být skutečnosti jejího osobního soukromí zpřístupněny jiným (pozitivní složka práva) a zároveň se bránit (vzepřít) proti neoprávněným zásahům do této sféry ze strany jiných osob s rovným právním postavením (negativní složka práva).“⁴⁶

Soukromí zahrnuje rovněž sféru rodinného života. Ten spočívá např. ve vztazích mezi manželi a mezi blízkými příbuznými. Ochrana soukromí tedy zahrnuje rovněž právo na vytváření a rozvoj vztahů s dalšími lidmi, což je jeden z předpokladů rozvoje vlastní osobnosti konkrétní fyzické osoby. Právo na osobní soukromí by tedy mělo zajistit pro fyzickou osobu nerušenost této soukromé sféry, v níž by mohla svou osobnost všestranně rozvíjet. Toto zajištění se v konečném důsledku promítá i do prosperity společnosti jako celku.

Mnoho lidí zajímá, jak jsou chráněni před zneužitím údajů o svém soukromí v informačních systémech. Existuje právní předpis, upravující ochranu lidí před zneužitím osobních údajů vedených v různých informačních systémech. Český právní řád zohlednil mezinárodní právní úpravu, a to zejména Úmluvu Rady Evropy č. 108/1981, o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat, a rovněž směrnici č. 95/46 ES Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o jejich volném pohybu. Dne 01.06.2000 nabyl účinnosti konkrétní

⁴⁶ KNAP, K., *Ochrana osobnosti podle občanského práva*, s. 335

předpis u nás, a to zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Ten řeší především úpravu práv a povinností při zpracování osobních údajů a podmínky, za nichž se uskutečňuje předávání osobních údajů do jiných zemí. Současně byl zřízen Úřad pro ochranu osobních údajů, coby nezávislý orgán zajišťující dozor v oblasti osobních údajů.

Právo na soukromí může být omezeno jen zákonem. Jedná se např. o situaci, kdy veřejný zájem je tak naléhavý, že vyžaduje, aby např. státní orgán získal informaci jinak náležející do práva na soukromí člověka. Nejčastěji se jedná o vyšetřování a stíhání trestné činnosti.⁴⁷

4.6.1 Bezúplatné zákonné licence

Nutno uvést, že právo na ochranu osobnosti není absolutní. V případech, které jsou přesně zákonem vymezené, je možno tato práva omezit, a to ve smyslu § 12 OZ. Jedná se v tomto případě o tzv. bezúplatné zákonné licence buď úřední, nebo vědecké, umělecké a zpravodajské. O úřední bezúplatnou zákonnou licenci se jedná tehdy, kdy není potřeba svolení fyzické osoby, které se pořízení nebo použití její podobizny týká, a jedná se o čistě účely úřední na základě zákona. Poněkud jiná je situace u licence vědecké, umělecké a zejména zpravodajské. Mezi právem jednoho a povolením druhého subjektu je mnohdy tenká linie.

§ 12 odst. 3 OZ uvádí: „*Podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy se mohou bez svolení fyzické osoby pořídit nebo použít přiměřeným způsobem též pro vědecké a umělecké účely a pro tiskové, filmové, rozhlasové a televizní zpravodajství. Ani takové použití však nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy fyzické osoby.*“ Avšak ani použití ve smyslu citovaného zákona nesmí být s oprávněnými zájmy fyzické osoby v rozporu. Právě tento rozpor by mohl vyvolat problém. Žádné pořízení nebo použití chráněných hodnot nesmí být s oprávněnými zájmy fyzické osoby v rozporu, a to ani v případě, že by dotyčná osoba k tomu dala souhlas.⁴⁸

V případě zpravodajské licence musí subjekt, který údaje zveřejňuje, dodržovat rovněž zásady práva trestního, kam spadá i presumpce nevinny. Musí rovněž dodržovat ustanovení týkající se zveřejňování informací v trestním řízení. Z výše uvedeného vyplývá, že se v této souvislosti setkáváme se střetem práva na ochranu osobnosti a práva na informace.

⁴⁷ PLECITÝ, V., *Problematika ochrany osob a majetku z pohledu soukromého a veřejného práva*, s. 7-16

⁴⁸ FIALA, J., *Občanské právo hmotné*, s. 38

4.7 Zjišťování a prokazování totožnosti

Prokazování totožnosti je v podstatě úkon, při kterém fyzická osoba poskytuje ověřujícímu subjektu své osobní údaje, uvedené v průkazu totožnosti. U občanů ČR je jím nejčastěji občanský průkaz (dále jen OP). Ten je, dle zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, povinen mít každý občan, který dosáhl věku 15 let a má trvalý pobyt na území ČR. Ti, jejichž způsobilost k právním úkonům byla soudem omezena, mohou mít OP pouze tehdy, požádá-li o něj soudem ustanovený opatrovník.⁴⁹

Právní úprava v ČR vychází z koncepce *povinnosti* mít OP, nikoliv *práva* občana jej mít, jak je tomu např. ve Francii. V ČR totiž neexistuje žádný jiný doklad, který by rozsahem obsahovaných údajů OP zcela nahrazoval. Povinnost mít tento doklad neznamená mít jej stále u sebe. Jsou situace, kdy člověk vyjde např. jen před dům a OP s sebou nemá. Zákon tím sice neporušuje, avšak je povinen na výzvu policisty totožnost prokázat.

Podoba občanského průkazu a rozsah údajů v něm zapsaných se postupem doby změnil. V dřívějších dobách OP obsahoval podstatně více informací včetně zaměstnání. Dnešní podoba OP je zcela jiná, od 01.01.2012 jsou vydávány občanské průkazy se strojově čitelnými údaji, a to buď s čipem, nebo bez čipu. Do čipu je možné nahrát rovněž elektronický podpis. Dříve uváděné údaje, jako je např. rodinný stav, registrované partnerství a titul, jsou v současné době údaji volitelnými. Od 01.01.2017 bude volitelným údajem i trvalý pobyt. Nově je upraveno i zkracování dlouhých jmen a příjmení, pokud se na přední stranu dokladu nevejdou. Pokud druhé jméno zapsat nelze, uvede se první jméno z rodného listu a místo druhého se uvede pouze iniciála. Současnou podobu OP přibližuje Příloha 5.⁵⁰

Zákonem je zakázáno dávat OP jako zástavu a odebírat jej při vstupu do objektů nebo na pozemky. Rovněž nabízet OP jako protihodnotu je zakázáno. Těmito jednáními by se obě strany dopustily přestupku, který je finančně postižitelný. OP nesmí být odebrán ani podmíněčně např. v ubytovacích zařízeních, které by jej vrátilo až po zaplacení poskytnutých služeb.

Rovněž pořizování kopií OP bez souhlasu jeho majitele je zakázáno, výjimku upravuje příslušný předpis. Kopírování občanských průkazů neřeší zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně

⁴⁹ Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech

⁵⁰ <http://www.mvcr.cz/clanek/osobni-doklady.aspx> [cit. 2013-07-15]

osobních údajů a o změně některých zákonů, ale zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech. § 2 odst. 5 posledně citovaného zákona uvádí: „*Je zakázáno pořizovat jakýmkoliv prostředky kopie občanského průkazu bez souhlasu občana, kterému byl občanský průkaz vydán, pokud zvláštní předpis nebo mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak.*“⁵¹ O kopii občanského průkazu žádají někdy společnosti, s kterými fyzická osoba uzavírá nějakou smlouvu, např. smlouvu o koupi zboží na splátky. Společnost má možnost ověřit totožnost podle předloženého OP (tedy podle originálu) při podpisu smlouvy, kdy jedná přímo s majitelem OP. Vyskytují se případy, kdy společnost požádá majitele OP o svolení k vytvoření kopie za účelem toho, že chce mít důkaz do budoucna, že smlouvu uzavřela právě ta osoba, která OP předložila. V takovém případě lze ale namítnout, že je možné podepsat smlouvu např. u notáře či na pracovišti Czech POINT, kde je možné úředně ověřit podpis (tzv. legalizace, tzn., žadatel listinu před ověřující osobou vlastnoručně podepsal nebo podpis na listině uznal za vlastní). Pokud by přece jen společnost získala se souhlasem klienta kopii jeho OP, představuje to pro ni problém, jelikož se v tu chvíli stává správcem osobních údajů, a to v tom smyslu, že bude vlastnit citlivé údaje – v tomto případě fotografii z občanského průkazu. Z hlediska ochrany údajů je mnohem přísnější právě ochrana údajů citlivých, upravuje ji § 9 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Ten totiž ukládá tomu, kdo citlivé údaje získává, pořídit výslovný souhlas k jejich zpracování a zároveň informovat dotyčnou osobu o tom, za jakým účelem zpracování a k jakým konkrétním osobním údajům svůj souhlas dává, jakému správci a rovněž na jaké období.⁵²

Oprávnění požadovat prokázání totožnosti jsou zejména státní a městští policisté, a to pouze v zákonem stanovených případech. Policisté jsou veřejnými činiteli a krom jiných úkonů jim přísluší veřejnoprávní oprávnění požadovat prokázání totožnosti. U městských strážníků je situace obdobná.

Podle § 13 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, je policista oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti osobu:

- přistiženou při jednání, které má znaky trestného činu nebo přestupku,
- od které je požadováno vysvětlení,
- která odpovídá popisu hledané nebo pohřešované osoby,

⁵¹ Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech

⁵² MATES, P., *Ochrana soukromí ve správním právu*, s. 90-105

- která se bezdůvodně zdržuje v bezprostřední blízkosti chráněných objektů,
- která má na místě veřejně přístupném zbraň a je důvodné podezření, že zbraň může být užito k násilí nebo pohrůžce násilím,
- která se zdržuje v blízkosti místa, kde došlo ke spáchání trestného činu, k dopravní nehodě, požáru nebo jiné mimořádné události, aby prokázala svou totožnost,
- která má být předvedena na žádost příslušného orgánu podle zvláštních předpisů,
- která je oznamovatelem (trestného činu, přestupku),
- na žádost jiné osoby, jestliže tato osoba má na zjištění totožnosti právní zájem, jakož i osobu, která o prokázání totožnosti žádá (typicky revizor nebo poškozená osoba, která požaduje pro účely náhrady škody identifikaci „škůdce“).⁵³

Osoba je povinna výzvě vyhovět. Neuposlechnutím se dopouští přestupku „neuposlechnutí výzvy veřejného činitele při výkonu jeho pravomoci“. Taková osoba může být i tzv. předvedena. Občanský průkaz je veřejnou listinou, která obsahuje vedle psaných údajů i údaj obrazový, a to fotografii. Z tohoto důvodu má přednost před ostatními průkazy. Dalšími použitelnými doklady mohou být cestovní pas, řidičský průkaz, zbrojní průkaz. Tyto jako veřejné listiny vydávají příslušné správní úřady. Za určitých okolností postačí i rozmanité služební průkazy či doklad o studiu. Možná je snad i vzájemná kombinace několika samo o sobě nedostačujících průkazů. V případě, že osoba odmítne prokázání své totožnosti nebo neposkytne potřebnou součinnost k jejímu prokázání, je příslušník Policie ČR oprávněn takovou osobu předvést k provedení služebních úkonů za účelem zjištění její totožnosti a řádného objasnění věci. Nejistí-li policista totožnost předvedené osoby na základě sdělených údajů ani v evidenci obyvatel, je oprávněn vyzvat tuto osobu, aby strpěla zejména snímání daktyloskopických otisků, pořizování obrazových záznamů, zevní měření těla a zjišťování zvláštních tělesných znamení. Pokud ani na základě těchto úkonů není zjištěna totožnost osoby do 24 hodin od předvedení, musí být osoba propuštěna. Městská (obecní) policie má v tomto pravomoci užší.

⁵³ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

5 Trestněprávní a sankční následky neoprávněného nakládání s osobními údaji

Každý správce i zpracovatel je povinen dbát, aby při zpracování osobních údajů neutrpěl subjekt údajů na svých právech. Jedná se o právo na zachování lidské důstojnosti a na právo ochrany před neoprávněným zásahem do soukromého i osobního života. Právní předpisy upravují nejen povinnosti při nakládání s osobními údaji, ale stanovují rovněž postupy při šetření jejich zneužití a dále sankce, které z takového porušení plynou.

5.1 Zneužití osobních údajů

Porušení povinností stanovených zákonem může vést k uložení pokuty Úřadem pro ochranu osobních údajů. Odpovědnost správců a zpracovatelů je založena na tzv. objektivním principu s možností liberace. Znamená to, že se nezkoumá, zda povinnost porušili svým zaviněním. Posuzuje se fakt, zda došlo či nedošlo k porušení zákona, ať už činností jejich či jejich zaměstnanců. Odpovědnosti by se mohli zprostit pouze v případě, že by prokázali, že předmětnému porušení povinnosti nemohli zabránit ani tehdy, kdy vynaložili veškeré úsilí, které od nich může být požadováno. Příkladem takového zbavení odpovědnosti může být např. teroristický útok.

Skutkovou podstatu trestného činu neoprávněného nakládání s osobními údaji vymezuje § 180 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku: „Kdo, byť i z nedbalosti, neoprávněně zveřejní, sdělí, zpřístupní, jinak zpracovává nebo si přisvojí osobní údaje, které byly o jiném shromážděné v souvislosti s výkonem veřejné moci, a způsobí tím vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, již se osobní údaje týkají, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. Stejně bude potrestán, kdo, byť i z nedbalosti, poruší státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti tím, že neoprávněně zveřejní, sdělí nebo zpřístupní třetí osobě osobní údaje získané v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce, a způsobí tím vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, již se osobní údaje týkají.“⁵⁴

⁵⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

5.2 Sankce

Sankce je v podstatě jakési potrestání za porušení, nedodržení či případné zneužití něčeho, co je zákonem zakázáno. V případě osobních údajů je sankcí ze zákona např. pokuta. Sankce se vyměřuje přiměřeně k rozsahu a nebezpečnosti neoprávněného úkonu a pokutu ukládá správci či zpracovatelům Úřad pro ochranu osobních údajů, který rovněž porušení povinnosti projednává. Samotné pokuty pak vymáhá finanční úřad a takto vybrané pokuty jsou jedním z příjmů státního rozpočtu. ÚOOÚ rovněž projednává přestupky, a to podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Odpovědné osoby jsou povinny při výkonu své práce poskytnout potřebnou součinnost – pokud tak nečiní, může jim být udělena pořádková pokuta až do výše 25 000 Kč, a to i opakovaně. Sankce upravuje zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů – rozlišuje sankce za přestupky a za jiné správní delikty.⁵⁵

5.2.1 Sankce za přestupky

Přestupkem se rozumí např. porušení povinnosti mlčenlivosti u osoby, která je buď ke správci nebo ke zpracovateli osobních údajů v pracovním či jiném, obdobném poměru, nebo která do styku s osobními údaji správce či zpracovatele přichází. Výše pokuty v takovém případě může činit až 100 000 Kč.⁵⁶

Za přestupek se rovněž považuje:

- pokud správce nebo zpracovatel nestanoví při zpracování osobních údajů účel, prostředky nebo způsob zpracování,
- pokud stanoveným účelem zpracování poruší povinnost danou zákonem,
- překročení oprávnění, které ze zákona vyplývá,
- zpracovávání nepřesných osobních údajů a jejich shromažďování v rozsahu, který neodpovídá stanovenému účelu,
- uchovávání těchto údajů po dobu delší než nezbytnou,
- zpracovávání osobních údajů bez souhlasu subjektu, jehož se týkají (mimo výjimky uvedených v zákoně),
- neposkytnutí subjektu údajů informací v rozsahu a způsobem stanoveným zákonem,
- odmítnutí subjektu údajů požadovaných informací,

⁵⁵ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

⁵⁶ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

- nepřijetí či neprovedení opatření k zajištění bezpečnosti zpracování osobních údajů,
- nesplnění oznamovací povinnosti.

Přestupku se správce či zpracovatel dopustí i tehdy, pokud osobní údaje zveřejní i přes zákaz stanovený zvláštním právním předpisem. § 44a zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, má na mysli především ustanovení zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění novely zákonem č. 52/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Novelizující zákon je znám pod názvem „náhubkový zákon.“⁵⁷

Trestní řád zakazuje zveřejnění:

- Informace, která umožňuje zjištění totožnosti poškozeného, který je buď mladší 18 let, nebo vůči němuž byl spáchán např. trestný čin vraždy, zabití a další trestné činy proti životu a zdraví, svobodě a lidské důstojnosti, proti rodině a mládeži, trestný čin kuplířství a šíření pornografie.
- Jakéhokoli záznamu z průběhu hlavního líčení nebo veřejného zasedání soudu, pokud by umožnily zjištění totožnosti poškozeného dle předchozího odstavce.
- Pravomocného rozsudku s údaji umožňujícími identifikaci (pokud je rozsudek zveřejněn, musejí být údaje umožňující zjištění totožnosti poškozeného začerněny).
- Informací o nařízení či provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu stejně jako informací z odposlechu získaných.

Za výše uvedené přestupky lze ze zákona udělit pokutu až do výše 1 000 000 Kč. V případech, kdy by se takového přestupku dopustila média (tisk, film, televize, rozhlas) nebo by byl spáchán veřejně přístupnou počítačovou sítí, je možné pokutu uložit až do výše 5 000 000 Kč.⁵⁸

5.2.2 Sankce za správní delikty

Správního deliktu se správce nebo zpracovatel osobních údajů dopustí tím, že při jejich zpracování nestanoví účel a prostředky nebo způsob zpracování, anebo stanoveným účelem zpracování dojde k porušení nebo překročení oprávnění, které vyplývá ze zvláštního zákona.

⁵⁷ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

⁵⁸ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

Správním deliktem se rovněž rozumí:

- zpracovávání nepřesných osobních údajů,
- shromažďování nebo zpracovávání údajů v rozsahu či způsobem, jenž neodpovídá stanovenému účelu,
- uchovávání osobních údajů po delší dobu, než která je k účelu zpracování nezbytná,
- zpracovávání osobních údajů bez souhlasu subjektu údajů (výjimky jsou uvedeny v zákoně),
- neposkytnutí subjektu údajů informací v rozsahu nebo zákonem stanoveným způsobem,
- odmítnutí subjektu údajů poskytnout požadované informace,
- nepřijetí nebo neprovedení opatření vedoucích k zajištění bezpečnosti zpracování osobních údajů,
- nesplnění oznamovací povinnosti podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů,
- zveřejnění osobních údajů přes zákaz stanovený zvláštním právním předpisem.

Za správní delikt se rovněž považuje zveřejnění osobních údajů přes zákaz stanovený zvláštním předpisem, především ustanovením zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu. Údaje, které trestní řád zakazuje zveřejnit, jsou uvedeny v kapitole 5.2.1.

Pokuta za správní delikt může být Úřadem pro ochranu osobních údajů uložena až do výše 1 000 000 Kč. Pokud by se správního deliktu dopustila média (tisk, film, televize, rozhlas), nebo byl způsoben veřejně přístupnou počítačovou sítí či jiným obdobně účinným způsobem, mohla by být pokuta uložena až do výše 5 000 000 Kč.

Při stanovení výše pokuty ÚOOÚ přihlédne vždy k povaze, závažnosti, míry zavinění, způsobu jednání, doby trvání a rovněž následků protiprávního jednání. Pokutu může udělit nejdéle do jednoho roku ode dne, kdy bylo porušení zjištěno a zároveň nejdéle do tří let ode dne, kdy k porušení povinnosti došlo. To znamená, že pokud je zjištěno porušení např. dnes, ale došlo k němu více jak před třemi lety, pokuta být udělena nemůže.⁵⁹

⁵⁹ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

6 Nakládání s osobními údaji ve veřejné správě

Jak již bylo uvedeno v jedné z předchozích kapitol (viz kapitola 2.7), veřejnou správu chápeme buď jako instituci (subjekt), nebo jako činnost, kterou správní úřady vykonávají. Organizovaná činnost je v tomto směru vždy přiřazena nějakému subjektu, ten se pak stává jejím odpovědným nositelem. Toto organizační pravidlo lze chápat jako obecné a platí i pro veřejnou správu jako pro činnost organizovanou. Subjektem veřejné správy je v tomto smyslu vždy stát a dále právnické nebo fyzické osoby stanovené zákonem. Ty na sebe přebírají práva a povinnosti s činnostmi veřejné správy související.

6.1 Osobní údaje a správní řád

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, upravuje postup moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy. Soukromí je ve správním řízení chráněno některými obecnými instituty. Patří mezi ně např. neveřejnost řízení, s výjimkou stanovených zákonných licencí, v jejichž rámci může být do řízení zasahováno. Platí přitom, že se musí vždy jednat o zásahy nezbytné a přiměřené. Soukromí subjektu nesmí být neoprávněně takovým úkonem, jímž je realizováno právo či plnění povinnost.

V případě, kdy probíhá správní řízení, je např. dovoleno nahlížet do spisu pouze zákonem určeným osobám – účastníkům řízení, jejich právním zástupcům. I zde probíhá identifikace přítomných osob, aby bylo zamezeno nahlížet do spisu nepovolaným osobám. Účastníci řízení a jejich právní zástupci mohou nahlížet do příslušného spisu neomezeně, kdykoli v úředních hodinách a po takovou dobu, jaká je potřebná ke splnění účelu.⁶⁰

6.2 Ochrana osobních údajů při plnění úkolů Policie České republiky

Policie České republiky zpracovává osobní údaje vycházející z její činnosti, kterou jí ukládá zákon. Policie České republiky osobní údaje zpracovává při předcházení, vyhledávání, odhalování trestné činnosti, stíhání trestných činů, zajišťování bezpečnosti ČR, veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti, při odhalování přestupků a při pátrání po osobách a věcech.

⁶⁰ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Policie ČR se řídí zákony. Jedním z těch základních je zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Tento zákon tak zejména platí i pro zpracování osobních údajů. Jedním ze základních paragrafů je § 60 odst. 1 a 2 tohoto zákona, který se týká obecného ustanovení o zpracování informací policií. Podle § 1 „Policie zpracovává v souladu s tímto zákonem a jiným právním předpisem informace včetně osobních údajů v rozsahu nezbytném pro plnění svých úkolů“. Podle § 2 pak „Zpracovávané informace musí policie zabezpečit před neoprávněným přístupem, změnou, zničením, ztrátou nebo odcizením, zneužitím nebo jiným neoprávněným zpracováním. Policie dále učiní nezbytná opatření pro zajištění bezpečnosti a spolehlivosti provozovaného informačního systému. Tímto nejsou dotčeny povinnosti podle jiného právního předpisu.“ Dalším ze základních paragrafů je § 79 odst. 1 a 2 tohoto zákona, kde podle § 1 „Policie může zpracovávat osobní údaje včetně citlivých údajů bez souhlasu osoby, jíž se tyto údaje týkají (dále jen „subjekt údajů“), pokud je to nezbytné pro plnění jejich úkolů“ a kde podle § 2 „Shromažďovat údaje o rasovém původu, náboženském nebo politickém přesvědčení, o příslušnosti k zákonem nezakázanému sdružení nebo sexuální chování lze pouze tehdy, je-li to nezbytné pro účely šetření konkrétního trestného činu nebo správního deliktu.“⁶¹

Základním zákonem o ochraně osobních údajů je již zmiňovaný zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů. Dalšími zákony, které vymezují rozsah a oprávnění zpracování osobních údajů, jsou zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Taktéž i Parlamentem ČR schválené, ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána.⁶² Dále to jsou další zákony, jako např. zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu.

Zpracování osobních údajů při plnění úkolů Policie České republiky je nedílnou a každodenní činností každého policisty. Ať už se jedná o kriminalisty, kteří zpracovávají osobní údaje při výsleších, nebo o policisty ve výkonu hlídkové služby, ale i dopravní

⁶¹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

⁶² <http://www.policie.cz/clanek/zpracovani-osobnich-udaju-pri-plneni-ukolu-policie-ceske-republiky.aspx>
[cit. 2013-09-24]

policisty, policisty cizinecké policie a další policisty s různým zařazením. Ti denně osobní údaje při výkonu své služby zpracovávají, a to dle zákonných ustanovení.

Policistovi je ze zákona umožněn přístup do informačního systému (intranetu), kde se pod svými přihlašovacími údaji spojí s evidencí obyvatel, kde má za povinnost každou osobu, s níž provádí služební úkon nebo s níž provádí služební zákrok, tzv. lustrvat, aby si ověřil, zda není osoba, s kterou jedná, v pátrání pro jiný útvar policie nebo jinou instituci, jako např. soud. Není však oprávněn do evidence nahlížet bez jakéhokoli důvodu. Policista musí mít pro nahlížení do evidence obyvatel důvod, který vychází z jeho úkolů. Tento důvod je také povinen do systému evidence zapsat, aby v případě kontroly bylo možné dohledat, zda byla lustrace osoby oprávněná či nikoli. Kontroly provedených lustrací jsou prováděny náhodně nebo konkrétně, a to tehdy, kdy jde o případné podezření ze zneužití této evidence. V případě pochybení a zjištění neoprávněné lustrace by šlo o kázeňský přestupek, za který by byl policista kázeňsky potrestán. V případě, že by bylo kontrolou zjištěno, že policista takto zjištěné osobní údaje zneužil, ať již pro svoji potřebu nebo pro další neoprávněnou osobu, mohl by se tím dopustit i trestného činu „zneužití pravomoci úřední osoby“ dle ustanovení § 329 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Za těchto podmínek by mohl být policista postaven mimo službu, byl by také vystaven trestnímu stíhání a v případě prokázání viny by byl propuštěn z výkonu služby.

Samozřejmostí je také proškolení policistů ze zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, a dalších zákonů a předpisů. Policisté jsou proškolení zpravidla jednou ročně a dále vždy, pokud to vyžaduje například nějaká výjimečná situace.

Do kategorie osobních údajů, které policie zpracovává, patří údaje:

- Identifikační a kontaktní – např. rodné číslo, jméno a příjmení, datum narození, bydliště, ale také trvalý pobyt, e-mailové adresy a telefonní čísla.
- Popisné – daktyloskopické otisky, fotografie osob aj.
- Citlivé – údaje biometrické.
- Transakční – vznikly činností samotné policie a jedná se např. o pořízení videozáznamu nebo zvukového záznamu, ať již při různých výsleších nebo na místě nějakého činu.

Doba, po kterou policie osobní data uchovává, je stanovena na dobu nezbytně nutnou. Ta je stanovena například podle trestní sazby, způsobu ukončení konkrétního případu, ale také podle skartační doby a doby promlčecí.

Kontrolou a samotnou problematikou zpracování osobních údajů v rámci Policie České republiky se zabývá útvar Oddělení správy a kontroly osobních údajů. Tento útvar má na starost zejména výkon kontrolní činnosti, metodiku, zpracování žádostí v rámci práva přístupu k informacím a koordinační činnost v rámci policie.

6.3 Nakládání s osobními údaji u samosprávných celků, zejména u obcí

Mezi organizace, které pracují s osobními údaji, patří i orgány samosprávy. Obce s rozšířenou působností se zabývají mimo jiné vydáváním osobních dokladů, jako jsou např. občanské průkazy, cestovní pasy, řidičské průkazy atd. Nejčastějším dokladem, kterým občan prokazuje svoji totožnost, je právě občanský průkaz. Ten je podle zákona povinna mít osoba, která dosáhla věku 15 let a má trvalý pobyt na území ČR (blíže viz kapitola 4.7). Občanský průkaz lze na žádost zákonného zástupce vystavit i osobě mladší, takové případy se vyskytují však sporadicky. Uvedené obce jsou nejen vystavovateli dokladů, ale zajišťují rovněž likvidaci dokladů s ukončenou platností či dokladů poškozených, a to v rámci příslušných zákonů. V případě občanských průkazů se tak děje v souladu se zákonem č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech.

Ve statutárním městě Most zajišťuje výše uvedenou činnost magistrát města Mostu, odbor správních činností – oddělení matrik a dokladů. Příslušní pracovníci jsou pravidelně proškoleni zejména ze zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, dále z dalších zákonů, vyhlášek a směrnic, jako např. již citovaný zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, a dále také např. směrnice Ministerstva vnitra (dále jen MV) č. j. MV – 108001-48/SC-2011 ze dne 13. prosince 2011 k zákonu č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů, zákonu č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, a zákonu č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech

*a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o cestovních dokladech), ve znění pozdějších předpisů.*⁶³

Nástrojem pro pracovníky správy je právě shora uvedená směrnice MV. Znehodnocování a likvidace občanských průkazů a tiskopisů je popsáno v Hlavě třetí, článku 17 této směrnice.

V praxi to znamená, že tajemnice úřadu koncem kalendářního měsíce stanoví skartační komisi, která má nejméně tři členy. Tato komise provede fyzickou kontrolu všech dokladů, které mají být skartovány. O kontrole je zapsán tzv. skartační protokol, který je potvrzením toho, že proběhla v pořádku a doklady mohou být skartovány. Doklady se následně uschovají ve skartačních místnostech, kde jsou uloženy obvykle po dobu jednoho roku. Každý úřad má sepsanou individuální smlouvu s firmou o následné likvidaci těchto dokladů. Jde většinou o soukromé firmy, které mají za povinnost tyto doklady likvidovat tak, aby z nich nebyla čitelná jakákoli informace. Ve většině případů jsou doklady likvidovány ve spalovnách.⁶⁴

Ne vždy je však dodržen ze strany nasmlouvaných firem závazný postup, a tak dochází k pochybení při nakládání s osobními údaji. Jedním z příkladů je např. pochybení soukromé firmy Purum s.r.o., se sídlem Praha 1, Staré Město, Národní 961/25. Tato firma má v ČR několik poboček a zabývá se různými činnostmi, z nichž jednou je právě likvidace odpadů (viz Příloha 4). Dne 16. února 2012 byl zveřejněn případ, kdy právě tato firma vyvezla na skládku komunálního odpadu v Radimi na Kolínsku dokumenty s citlivými údaji osob z celé České republiky. Jednalo se nejen o občanské průkazy, ale i o další doklady s osobními údaji – řidičské průkazy, zbrojní průkazy, cestovní pasy, rodné a oddací listy. Na skládce se objevily i smlouvy, z nichž na některých figuruje např. Ministerstvo vnitra. Úkolem firmy Purum s.r.o. bylo dokumenty znehodnotit tak, aby žádné údaje nebyly čitelné a doklady nebyly dále použitelné či zneužitelné. Toto však firma zanedbala a k osobním i citlivým údajům se mohl dostat prakticky kdokoli. Šetřením se zabývala Policie ČR a dle jejího odhadu se mohlo jednat až o jeden tisíc kilogramů

⁶³ Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí – směrnice Ministerstva vnitra ČR č. j. MV – 108001-48/SC-2011 ze dne 13. prosince 2011

⁶⁴ LAXOVÁ, Petra: Ústní sdělení. Magistrát města Mostu, odbor správních činností, oddělení matriky a odkladů, 21. října 2013

dokumentů. Část dokumentů se při transportu na skládku rozsypala v oblasti Kolína.⁶⁵ Vzhledem k tomu, že na skládce bylo možné najít i doklady bez jakéhoholi poškození, mohlo dojít neoprávněnou osobou k jejich zneužití, a to např. při sjednávání různých obchodních transakcí v bankách či jiných firmách, rovněž tak při zdánlivě banální kontrole jízdenek v městské hromadné dopravě, na železnici apod. Následky takového zneužití dokladů jsou pak velmi nepříjemné, dokazování a proces vyšetřování jsou mnohdy zdouhavé a v případě dokazování v soudním sporu také poměrně nákladné.

Výše uvedeným případem se zabývala nejen Policie ČR, ale i ÚOOÚ. Sama firma své pochybení přiznala. Údajně došlo k tomu, že část dokumentů při znehodnocování propadla, aniž by k jejich znehodnocení došlo. Mnohé doklady zůstaly buď bez poškození, anebo byly poškozeny jen do té míry, že osobní údaje byly čitelné, tedy dále zneužitelné.

V případě občanských průkazů by mělo být jejich zneužití eliminováno, a to zejména při komunikaci s informačním systémem veřejné správy. S účinností od 01.01.2013 je zaveden číselný bezpečnostní kód. Ten si volí každá osoba samostatně v rámci nastaveného pravidla – kód by měl obsahovat 4-10 číslic a oprávněná osoba ho volí při převzetí občanského průkazu. Bez zadání tohoto kódu nelze občanský průkaz vydat. Jedná se o obdobnou ochranu, jakou je např. tzv. PIN (Personal Identification Number = osobní identifikační číslo) na platebních kartách. Z logiky věci vyplývá, že kód není na občanském průkazu vyznačen a je v zájmu každého majitele, aby nebyl prozrazen neoprávněným osobám. Bezpečnostní kód slouží k autentizaci při elektronické identifikaci držitele OP při komunikaci s informačními systémy veřejné správy. Zmíněný kód se týká i osob mladších 15 let – v takovém případě jej zvolí zákonný zástupce. Nový občanský průkaz se strojově čitelnými údaji, vydávaný od 01.01.2012, přibližuje Příloha 5.

6.4 Nakládání s osobními údaji ve státní správě, zejména u Úřadu práce České republiky

Úřad práce České republiky (dále jen ÚP ČR) je správním úřadem s celostátní působností. Řídí jej Ministerstvo práce a sociálních věcí, které je zároveň jeho nadřízeným správním úřadem. Vznik Úřadu práce lze datovat do let 1990-1991, kdy vznikaly jednotlivé úřady práce ve všech okresech České republiky a v dalších větších obcích.

⁶⁵ <http://www.novinky.cz/domaci/259355-firma-vyvezla-na-skladku-obcanky-ridicaky-pasy-a-dalsi-citlive-dokumenty.html> [cit. 2013-10-10]

K 1. dubnu 2011 došlo k rozsáhlé restrukturalizaci úřadů práce, došlo k jejich fúzi a zákonem č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky, vznikl jeden subjekt nesoucí název Úřad práce České republiky.⁶⁶ Bez ohledu na tuto změnu zmíněná instituce po celou dobu své existence pracuje s osobními údaji svých klientů, zpravidla uchazečů o zaměstnání. Činnost ÚP ČR se řídí zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, který mimo jiné vymezuje rozsah a způsob nakládání s osobními údaji. ÚP ČR je rovněž přístupovým místem pro zajištění elektronické komunikace, a to zejména v oblasti sociálního zabezpečení a zaměstnanosti v rámci členských států Evropské unie.⁶⁷

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v § 17 vymezuje, za jakých okolností a k jakým účelům lze získávat, zpracovávat a sdělovat osobní údaje – umožňuje s osobními údaji nakládat pouze za účelem zprostředkování zaměstnání, poskytování příspěvků na nástroje a opatření aktivní politiky zaměstnanosti, příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením a statistické účely. S veškerými osobními údaji musí i zde být nakládáno v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, a zároveň po předchozím souhlasu osob, jichž se tyto údaje týkají. Nejčastěji se jedná o uchazeče o zaměstnání, kteří žádají krajskou pobočku ÚP ČR, v jejímž obvodu mají trvalé bydliště, o zprostředkování zaměstnání. Děje se tak písemnou formou na předepsaném formuláři, kde uchazeč jednoznačným způsobem vyjadřuje svůj souhlas či nesouhlas se zpracováním osobních údajů. Udělený souhlas může uchazeč o zaměstnání kdykoli odvolat. Neposkytnutí nebo zrušení souhlasu se zpracováním osobních údajů je však překážkou pro zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání. K takovým krokům dochází zcela ojediněle. Příslušný formulář přibližuje Příloha 6.

V posledním roce se v souvislosti s ochranou osobních údajů a činností ÚP ČR mnoho napsalo o problematice tzv. sKaret. Jedná se o speciální platební karty, které byly zavedeny jako identifikační průkaz pro osoby pobírající sociální dávky. Jedna z verzí sKarty nahrazuje zároveň průkaz osoby se zdravotním postižením. Taková karta obsahuje nejen jméno a příjmení, ale také fotografii a podpis jejího majitele. Dalšími údaji jsou číslo a platnost karty a u osob tělesně postižených stupeň tohoto postižení. Ke kartě je zřízen speciální bankovní účet u České spořitelny, a.s., (dále jen ČS, a.s.), kam jsou veškeré sociální dávky konkrétní osoby zasílány. Tyto karty začala ČS, a.s., vydávat v červenci 2012.

⁶⁶ Zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky

⁶⁷ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Jejich podobu upravovala vyhláška č. 424/2011 Sb., o vzoru, náležitostech a provedení karty sociálních systémů, vzoru, náležitostech a provedení potvrzení o ztrátě, odcizení, poškození nebo zničení karty sociálních systémů a vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka. Karta se stala terčem kritiky nejen z hlediska nákladů na její výrobu, distribuci a následnou údržbu, ale kritizována byla i z hlediska ochrany osobních údajů. Občané byli nespokojeni zejména s tím, že jejich osobní data byla předána další instituci, v tomto případě ČS, a.s., a obávali se jejich případného zneužití. Úřad práce však majitele sKaret ubezpečil, že Česká spořitelna pracuje výhradně s údaji, které jsou nezbytné k otevření účtu a vyrobení samotné sKarty, a koná v souladu s obecně závaznými právními předpisy. I ČS, a.s., je přitom povinna důsledně dodržovat veškeré povinnosti zpracovatele stanovené zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, právě tak jako některé soukromoprávní subjekty, které plní za stát určité povinnosti a v rámci toho zpracovávají osobní údaje fyzických osob (např. notáři, exekutoři, stanice technické kontroly apod.). ČS, a.s., zde rovněž figuruje navíc jako banka, kde veškerá data podléhají rovněž institutu bankovního tajemství upravenému zákonem č. 21/1992 Sb., o bankách. Česká spořitelna neobdržela přímé informace o životní situaci klientů ÚP ČR, takové údaje má k dispozici pouze právě Úřad práce.⁶⁸

Zmiňované sKarty jsou v současné době na ústupu, jelikož Poslanecká sněmovna přijala v srpnu 2013 zákon o jejich zrušení, ten byl schválen i senátem, podepsán prezidentem republiky a účinnosti nabývá dne 01.11.2013. Důvodem pro zrušení sKaret bylo více skutečností – kritika Úřadem pro ochranu osobních údajů, kritika ombudsmanem a rovněž Národní radou osob se zdravotním postižením. Nyní je na Ministerstvu práce a sociálních věcí a ÚP ČR, aby připravily takové postupy, aby se změny odehrály tak, aniž by negativním způsobem zasáhly do života klientů. Je na místě majitele sKaret informovat o tom, jak mají s sKartami naložit po jejich úplném zrušení. Všechny kroky by měly směřovat k tomu, aby nedošlo k neoprávněnému šíření osobních údajů, které jsou na kartách uvedeny. Kartu vlastnilo k 01.11.2013 více než 277 tisíc osob. Blíže znázorňuje sKartu Příloha 7.⁶⁹

⁶⁸ RIEGEROVÁ, Jana: Ústní sdělení. ÚP ČR – KrP v Ústí nad Labem, KoP v Mostě, 6. září 2013

⁶⁹ RIEGEROVÁ, Jana: Ústní sdělení. ÚP ČR – KrP v Ústí nad Labem, KoP v Mostě, 31. října 2013

6.5 Osobní údaje v pracovněprávních vztazích

Pracovněprávní vztahy upravuje především zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Pro to, aby mohl pracovněprávní vztah vzniknout, je mimo jiné třeba, aby byl mezi oběma stranami, tedy zaměstnavatelem a zaměstnancem, uzavřen pracovněprávní vztah. Otázkou je, jaká osobní data může zaměstnavatel po zaměstnanci vyžadovat. V praxi dochází k tomu, že někteří zaměstnavatelé požadují i takové informace, které nesouvisí s vykonávanou prací (např. otázka členství v různých organizacích či politických stranách). Zaměstnavatel, vědom si takové chyby, zdůvodňuje konkrétní dotaz jakýmsi průzkumem mezi zaměstnanci. Jedná se však o informace, které vyžadovat nesmí a které by mohl pouze dobrovolně sdělit sám zaměstnanec.

6.5.1 Osobní údaje a pracovní smlouva

Poměrně často se diskutuje o poskytnutí rodného čísla budoucímu zaměstnavateli. Podle § 5 odst. 1 písm. d) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, může zaměstnavatel, coby správce osobních údajů, shromažďovat osobní údaje odpovídající pouze stanovenému účelu a v rozsahu nezbytném pro jeho naplnění. Pro případ pracovní smlouvy, kdy zaměstnancem je výhradně fyzická osoba, zpravidla stačí uvádět jméno a příjmení, bydliště a datum narození. Osobu lze pak identifikovat dále pomocí rodného čísla, čísla průkazu totožnosti (nejčastěji občanského průkazu), otisků prstů atd.

Rodné číslo je však poněkud výjimečný osobní údaj. Jeho regulace je upravena v zákoně č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů. § 13c vymezuje, za jakých podmínek lze rodná čísla využívat. Jedná se např. o činnost ministerstev, jiných správních úřadů, orgánů pověřených výkonem státní správy, soudů, notářů (např. pro potřebu vedení Centrální evidence závětí), dále se jedná o případy, kdy tak stanoví zvláštní zákon, a v neposlední řadě o případy, kdy k využití rodného čísla dá souhlas jeho nositel nebo zákonný zástupce nositele. Takový souhlas ale není blíže specifikovaný, z čehož můžeme odvodit, že nemusí být výslovný, ale prostý. Pokud je v pracovní smlouvě rodné číslo uvedeno, samotný podpis jeho nositele pak v podstatě představuje souhlas se zpracováním osobních údajů, které jsou v pracovní smlouvě obsaženy.⁷⁰

⁷⁰ KUČEROVÁ, A., NONNEMANN, F. *Ochrana osobních údajů v otázkách a odpovědích*, s. 13

Je nutné uvést, že zaměstnavatel rodné číslo zaměstnance potřebuje, a to zejména pro komunikaci s dalšími institucemi, jako jsou např. finanční úřady (pro potřebu zdanění příjmů zaměstnance), zdravotní pojišťovny (pro odvody zdravotního pojištění) a Česká správa sociálního zabezpečení (pro odvody sociálního pojištění). V těchto případech se jedná o zpracování rodného čísla dané zákonem.⁷¹

6.5.2 Kamerové systémy na pracovišti

Kamerové systémy instalované na různých pracovištích jsou častou otázkou k diskusi, a to zejména mezi samotnými zaměstnanci. V souvislosti s instalací a následným využíváním kamerových systémů je vždy nutné posoudit, zda se na tuto činnost vztahuje zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Podle § 4 písm. a) uvedeného zákona je osobním údajem „*jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu*“.⁷² V podstatě jde o to, zda je provozovatel kamery schopen nějakým způsobem zjistit, co je to za osoby, které natáčí. Pokud by se jednalo např. o kameru v obchodě, která by kromě zákazníků snímala i zaměstnance, kteří mají na oděvu cedulku se jménem (a toto jméno by bylo na záznamu čitelné), potom by se jednalo o zpracování osobních údajů v rámci zmíněného zákona. Pokud by však kamera snímala pouze osoby, jejichž totožnost nebude možné zjistit, potom se citovaný zákon na provozování takového kamerového systému vztahovat nebude. To ale neznamená, že by se na uvedenou skutečnost nemohl vztahovat zákon jiný – v tomto případě se jedná o obecnou ochranu osobnosti člověka upravenou občanským zákoníkem. Ani zde však k nějakému zásahu do práv na ochranu osobnosti prakticky docházet nebude.

V případě kamerového systému je nutné zkoumat účel, kvůli kterému byl vlastně instalován (v obchodech to bývá zpravidla z důvodu ochrany majetku). Podle § 5 odst. 1 písm. f) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, lze „*zpracovávat osobní údaje pouze v souladu s účelem, k němuž byly shromážděny*“.⁷³ V praxi to znamená, že cokoli se bude s osobními údaji dít, musí být v souladu se základním účelem, kvůli kterému byl

⁷¹ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů

⁷² Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

⁷³ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

kamerový systém instalován. Pokud budou osobní údaje zpracovávány tak, že si je bude moci kdokoli prohlížet, lze se domnívat, že uvedené zpracování není k naplnění účelu zpracování nezbytné. Pokud tedy majitel firmy či obchodu natáčí osoby kvůli ochraně svého majetku, bude stačit, pokud tyto záznamy bude sledovat sám, případně někoho pověří. Pokud by umožňoval sledování záznamů komukoli jinému, znamenalo by to vlastně, že toto prohlížení záznamů již nemá bezpečnostní ochrannou funkci. V případě, že by takové záznamy sledovali lidé, kteří by neměli od provozovatele kamerového systému určité pověření, pak by se ze strany provozovatele jednalo nejspíše o porušení povinnosti uvedené v § 5 odst. 1 písm. f) zákona č. 101/2000 Sb., to znamená, že by osobní údaje nezpracovával v souladu s účelem, k němuž byly shromážděny.

6.5.3 Propagační materiály, výroční zprávy, webové stránky

Součástí výročních zpráv různých firem a organizací, dále prezentací na webových stránkách, plakátech a jiných tištěných materiálech bývá fotogalerie, a to zaměřená ať už pouze na budovy a ostatní prostory, či na různé akce, jichž se zúčastňují nejrůznější osoby. Před samotným zveřejněním fotografií tedy dochází k fotografování účastníků na veřejnosti. V mnohých případech se jedná o akce, jejichž součástí není prezence všech účastníků. V takovém případě tedy nemohou přítomné osoby dát svým podpisem souhlas s uveřejněním fotografie.

V tomto případě se jedná o obecnou ochranu osobnosti, vyplývají z ustanovení § 11-16 OZ. Na tuto ochranu obecnou pak navazuje ochrana osobních údajů, a to jako určitá regulace, která směřuje k ochraně lidského soukromí. Je důležité, zda je fotografován někdo anonymní, o kom nevíme, kdo to je (např. návštěvník nějaké akce), či zda je fotografován někdo známý, u jehož fotografie bude uvedeno jeho jméno (např. konkrétní zaměstnanec nějaké firmy). Pokud bude fotografována hromadná akce, kde nebude jasné, jaké osoby na fotografii jsou, pak tato činnost nepodléhá režimu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Pokud ale v propagačních materiálech bude zveřejněna fotografie se jménem (případně funkcí, díky které je dohledatelné, o jakou osobu se jedná), pak se jedná o uveřejnění v režimu zákona č. 101/2000 Sb. V takovém případě půjde o zpracování tzv. citlivých údajů, a proto se musí řídit mimo jiné i § 9 citovaného zákona. Se zpracováním osobních údajů (v tomto případě fotografií) pro účely propagace je nutný výslovný souhlas fotografované osoby. Ta musí být informována o tom, pro jaký účel

zpracování a ke kterým osobním údajům souhlas dává. Rovněž tak musí být seznámena s tím, komu souhlas uděluje a na jaké konkrétní období. Vzhledem k tomu, že zpracovatel musí existenci takového souhlasu být schopen prokázat po celou dobu zpracování dat, je vhodné vytvořit písemný dokument, ve kterém je současně fotografovaná osoba poučena o svých právech podle § 12 a § 21 zákona o ochraně osobních údajů.⁷⁴

6.5.4 Vstup na pracoviště a otisky prstů

Vstup a opuštění pracoviště jsou evidovány různým způsobem – nejčastěji klasickým zápisem do docházkové knihy, označením přiděleného čipu do elektronického docházkového systému či označením docházkové karty v obdobném docházkovém zařízení. Ve světě i u nás se postupně rozšiřuje moderní způsob evidence vstupu osob na pracoviště, a to systémem založeným na identifikaci zaměstnance pomocí daktyloskopických otisků prstů.

V takovém případě by museli zaměstnanci umožnit zaměstnavateli sejmoutí otisků prstů. Ty by pak byly vedeny v databázi a pomocí příslušné výpočetní techniky by byly vyhodnocovány informace ze zařízení, kde zaměstnanec svůj prst při vstupu či při opuštění pracoviště přiloží. Otisky prstů řadíme mezi osobní údaje citlivé. Znamená to tedy, že jejich ochraně musí být věnována zvýšená pozornost. Jsou proto stanoveny zpřísněné požadavky na to, kdy je takové údaje možné zpracovávat. Zpracování citlivých údajů řeší § 9 zákona č. 101/2000 Sb. Nabízí se otázka, zda je každý zaměstnanec ochoten otisk svých prstů poskytnout. I zde totiž předpokládáme, že je nutný příslušný souhlas konkrétního zaměstnance. Pokud by ten z jakéhokoli důvodu nesouhlasil, bylo by možné využít ustanovení § 9 zmíněného zákona, který hovoří o zpracování, jež je „*nezbytné pro zajištění a uplatnění právních nároků*“. Zaměstnavatel může využít svého práva kontrolovat zaměstnance v rámci jejich pracovní činnosti. Mimo to má právo na ochranu majetku – to může realizovat např. tím způsobem, že do areálu firmy či na konkrétní pracoviště umožní vstup jen vybraným zaměstnancům. Ten může být realizován prostřednictvím vstupu na identifikační kartu obsahující otisky prstů.

I zde však platí povinnost správce shromažďovat osobní údaje pouze za podmínky, že tato činnost odpovídá výhradně stanovenému účelu a v rozsahu nezbytném pro jeho naplnění. Tento krok upravuje § 5 odst. 1 písm. d) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních

⁷⁴ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

údajů. Je tedy nutné jasně stanovit účel. Pokud by se jednalo pouze o evidenci docházky do a ze zaměstnání, byly by otisky prstů nad rámec stanového účelu. Pokud by šlo např. o zabránění průmyslové špionáže, jednalo by se o účel naplněný.

Pokud by se jednalo o běžnou firmu, kde se např. průmyslová špionáž nepředpokládá, musel by zaměstnavatel ke shromažďování otisků prstů mít výslovný souhlas zaměstnance. Nabízí se otázka, zda jej může k souhlasu nějakým způsobem nutit. V případě nesouhlasu zaměstnance by mu mohl zaměstnavatel pohrozit výpovědí, a to z důvodu nesplnění požadavků pro řádný výkon práce (viz § 52 písm. f) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce). Takové požadavky mohou vyplývat buď ze samotné pracovní smlouvy, dále z organizačního řádu, vnitřní směrnice, ale také z pracovních příkazů nadřízeného pracovníka. V případě otisků prstů by mohl zaměstnavatel např. ve své vnitřní směrnici či organizačním řádu jako požadavek stanovit povinnost umožnit sejmutí otisků prstů a souhlasit s jejich zpracováním, přičemž stanoví, že se tak bude dít za účelem vstupu na pracoviště. Lze však namítat, že se nejedná o požadavky na výkon práce.

Otázka však je, jestli by takové požadavky na výkon práce byly oprávněné. Pokud bychom to totiž posoudili materiálně a nikoli formálně (to, že je požadavek obsažen ve vnitropodnikové směrnici), pak bychom pravděpodobně dospěli k závěru, že to požadavky na výkon práce nejsou. Pokud by zaměstnavatel zdůvodňoval tento postup tím, že chce ochránit svůj majetek, zaměstnanec by mohl namítnout, že takovou ochranu je možné zařídit i jinými způsoby – např. přidělením evidovaných klíčů, jiným druhem přístupové karty apod.

6.5.5 Hromadné e-maily na pracovišti i mimo něj

Působnosti zákona o ochraně osobních údajů se dotýká rovněž korespondence, do které řadíme i korespondenci elektronickou, zejména tzv. e-maily. V pracovním i osobním životě se nezdá kdy stává, že jsou odesílány tzv. hromadné e-maily, a to ve smyslu jejich odeslání více adresátům najednou. Z hlediska ochrany osobních údajů by nebyl problém v případech, kdy by adresáti o sobě vzájemně nevěděli, čehož lze dosáhnout umístěním adresátů do skryté kopie. Opačná situace nastává tehdy, když adresát vidí e-mailové adresy ostatních adresátů a některý z nich využije pro další komunikaci. Původní e-mail může mít různý účel – může se jednat o e-mail informační, upozorňovací, reklamní, ale i obchodní. V případě, že osoba, která díky hromadné korespondenci získala

e-mailové adresy jiných osob, tyto adresy využila k dalšímu jednání, mohlo by se jednat o zpracování osobních údajů. Pokud by ale e-mailová adresa byla využita pouze pro osobní potřebu, jednalo by se o obecnou výjimku uvedenou v § 3 odst. 3 zákona o ochraně osobních údajů, kde je uvedeno: „*Tento zákon se nevztahuje na zpracování osobních údajů, které provádí fyzická osoba výlučně pro osobní potřebu.*“

Jiná situace by nastala v případě, kdy by takový kontakt byl využit pro podnikání. Prostřednictvím e-mailu by bylo např. nabízeno nějaké zboží či služby. V takovém případě by se nejednalo o využití kontaktu výlučně pro osobní potřebu, ale pro potřeby podnikání, tedy činnosti provozované za účelem zisku. Osoba, která by takto postupovala, by se v podstatě stala správcem osobních údajů a vztahovala by se na ni regulace stanovená zákonem o ochraně osobních údajů.

6.5.6 Nevyžádané e-mailly

E-mailová komunikace má v pracovním i osobním životě několik výhod – je levná, rychlá, umožňuje předání nejen samotného textu, ale i různých příloh včetně obrazových a zvukových, její výhodou je rovněž možnost oslovení více adresátů najednou, atd. Není pochyb o tom, že se jedná o výhody velké a zároveň je jich postupem času více. Tyto výhody však s sebou nesou i stinné stránky, jako jsou např. často přicházející nevyžádané e-mailly, známé pod názvem SPAM. Jedná se v podstatě o nevyžádaná a nechtěná sdělení, přicházející v nejrůznějších podobách na e-mailovou adresu, příp. formou krátké textové zprávy (SMS) na mobilní telefon.

SPAM mívá zpravidla podobu nějaké inzerce nebo obchodního sdělení charakteru reklamy a zpravidla je odsílán na velké množství e-mailových adres. Jednotlivci i organizace zaznamenali s takovými e-mailly mnoho nepříjemných zkušeností. SPAM s sebou může přinášet různé potíže, od obyčejné ztráty času potřebného pro odstraňování až po navýšení nákladů na systémovou kapacitu počítače. Horší jsou případy, kdy zneužitím e-mailových adres dochází k trestné činnosti. SPAM s sebou v některých případech přináší i počítačové viry, příp. škodí softwaru jinak. Známý jsou i případy, kdy taková činnost směřovala např. k vytváření tzv. „zombie-networks“, tj. počítačových sítí, jejichž články jsou součástí počítače konfigurovaného pro nelegální či trestnou činnost. Příkladem protizákonné aktivity je např. tzv. phishing. Jedná se o druh podvodu, jehož cílem je adresáta přimět

k tomu, aby neoprávněnému subjektu poskytl důvěrné informace, jako je číslo kreditní karty, PIN kód apod.

Příjemci nevyžádané pošty se k problému zpravidla stavějí tak, že e-mail smažou nebo využijí možnost zablokování adresy odesílatele, čímž docílí toho, že z takové adresy již e-maily doručovány nebudou. Jednou z možností, jak se proti tomuto druhu pošty bránit, je příjem nevyžádané pošty ohlásit úřadu, který je kompetentní se takovým způsobem jednání zabývat a zároveň disponuje právem tuto činnost penalizovat.

Podle zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů, Úřad pro ochranu osobních údajů dozoruje šíření obchodních sdělení prováděných v rámci podnikatelské činnosti. Součástí tohoto dozoru je rovněž prověřování podání, která se takové činnosti týkají. Podání je možné podat tehdy, pokud např. obchodní sdělení bylo učiněno e-mailem, telefonem nebo faxem a pokud podporuje zboží nebo služby podnikatelského subjektu.

Možná překvapivě spadá mezi obchodní sdělení i přání k Vánocům, Novému roku apod. Firmy zasílají taková sdělení zpravidla k podpoře své image, a to nejen prostřednictvím e-mailu, ale i prostřednictvím SMS – tuto formu používají např. poskytovatelé telekomunikačních služeb. Taková přání jsou však dle výše uvedeného zákona považována za obchodní sdělení jako taková a zákon jejich zasílání bez souhlasu adresáta neumožňuje. Účelem zmíněného zákona je omezit obtěžující formu elektronické komunikace a zasílání těchto typů zpráv k nim bezesporu patří.⁷⁵

6.6 Výsledky zjištění a návrhy na optimalizaci zjištěného stavu

Jak vyplývá z názvu diplomové práce a zejména z obsahu kapitoly 6, práce je zaměřena zejména na problematiku ochrany osobních údajů a jejich zveřejňování ve veřejné správě. Neznamená to však, že by se s touto problematikou setkávaly pouze úřední osoby, týká se totiž každého z nás. Lze konstatovat, že právní úprava vztahující se k této oblasti je poměrně ucelená, a to jak v ČR samotné, tak i ve vztahu ke státům EU a tzv. třetím zemím. Z pohledu běžného občana je nutné uznat, že orientace v předpisech je náročná a ne každý se o ně bohužel zajímá. V praxi dochází často k jejich porušení, avšak nutno dodat, že příčinou není pouze neznalost předpisů, ale v mnoha případech chybějící obyčejná

⁷⁵ Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů

lidská morálka. Málokdo si dokáže představit, jaké následky může porušení uvedených předpisů mít. Z těch, které snad dostatečně vstoupily do povědomí široké veřejnosti, je možné uvést zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Neznamena to však, že by jeho obsah všichni znali a řídili se jím. K porušení zákona dochází nejen ze strany fyzických, ale i ze strany právnických osob, nelze vyloučit ani případy, kdy k tomu dochází i ve veřejné správě. Všude pracují „pouze“ lidé, a i přesto, že jsou patřičně proškolení a upozorňováni na možné důsledky, nevyvarují se ať už úmyslných či neúmyslných chyb, mnohdy přicházejících z důvodů nedbalosti a podceňování negativních dopadů nezákonného jednání.

Lze oprávněně očekávat, že s porušováním předpisů bychom se ve veřejné správě setkávat neměli vůbec, a když, tak zcela výjimečně. I v této sféře však záleží především na zaměstnancích samotných, opomenout ale nelze veřejnou sféru ani jako zaměstnavatele. Diplomová práce uvádí některé vybrané příklady z praxe, kdy k porušení zákona došlo, a upozorňuje na důsledky, jaké to může mít. Škody, ať už morální či materiální, mohou být vysoké, v některých případech jen těžko vyčíslitelné.

Diplomová práce uvádí nejen příklady, kdy k porušení některého z předpisů došlo, ale přibližuje také problematiku tolik diskutovaných sKaret, kdy ochrana osobních údajů byla možná tzv. na hraně. S porušením zákonů se setkáváme prakticky denně, a to nejen ze strany fyzických osob, ale v nemalém měřítku i u osob právnických, kde výjimkou nejsou ani pracovněprávní vztahy. Jedná se zde např. o zmíněné osobní údaje v dotaznících zaměstnavatelů a pracovních smlouvách, dále o údaje získávané kamerovým systémem (zde v širším měřítku – na pracovišti, v obchodech, na ulici apod.), moderními způsoby komunikace (např. e-mail) atd.

V souvislosti s osobními údaji se setkáváme i s podvody – k jednomu z nejčastějších dochází např. při prokazování totožnosti, kdy jsou předkládány průkazy odcizené či zfalšované. Je nutné uznat, že ze strany ověřující osoby je ověření totožnosti v některých případech náročné – průkaz např. nejeví na první pohled známky falzifikátu, ne každý má k dispozici databázi odcizených dokladů, fotografie na dokladech nejsou vždy aktuální a odpovídající skutečnosti v daném čase. Lze konstatovat, že zde dochází k určitému pozitivnímu posunu např. u nově vydávaných občanských průkazů, kdy je od 01.01.2013 využíván bezpečnostní kód jako nástroj vedoucí k eliminaci zneužití těchto dokladů.

Na škodu je snad jen to, že uvedené opatření se v současné době vztahuje pouze na komunikaci s informačními systémy veřejné správy. I tak se ale jedná o významný posun a lze očekávat, že podobnou metodu bude možné v budoucnu využít i v dalších institucích – např. v bankách, u obchodníků v případě splátkového prodeje apod. Jednoznačným identifikátorem osoby jsou její biometrické údaje. Jedná se však o údaje citlivé a za současné legislativy není možné takové údaje bez svolení jejich nositele získávat. Výjimkou jsou pouze případy stanovené zákonem. Pokud by např. otisk prstu byl povinně poskytnutým osobním údajem a bylo by technicky možné na jeho základě ověřit totožnost osoby, byla by případná záměna osob zcela eliminována. Nutno připustit, že z hlediska spolehlivosti ověřování totožnosti by to byl bezesporu velký přínos, avšak zároveň poměrně velký zásah do osobnosti člověka. Nelze opomenout ani finanční náklady, které by byly s případnou realizací tohoto způsobu ověřování totožnosti spojeny.

Diplomová práce uvádí i sankce ve vazbě k přestupkům a správním deliktům, ke kterým při správě a zpracování osobních údajů dochází. Sankce jsou poměrně vysoké, a tak by se dalo očekávat, že slouží nejen jako nástroj represivní, ale rovněž jako prevence. Ne všichni jsou ale o udělovaných sankcích informováni – zde by bylo možná na místě u zaměstnanců i zaměstnavatelů zacílit školení nejen na úkony stanovené zákonem, ale rovněž na důsledky, které z porušení zákona plynou. Nejedná se pouze o pokuty, ale také o ztrátu dobrého jména firmy. Co se týká běžných občanů, kteří se v běžném či pracovním životě s takovým školením nesetkají, mohla by zde mít velký vliv média, a to pokud možno v dobrém slova smyslu. Měla by širěji informovat o právech a povinnostech každého z nás, a to nejen z důvodu ochrany před případnou represí, ale rovněž z důvodu ochrany osobnosti jako takové. Závažné kauzy jsou sice běžně v médiích zveřejňovány, ne vždy jsou ale ze strany občanů chápány tak, aby je motivovaly k vyhledání dalších informací, které by jim mohly v běžném či pracovním životě pomoci nebo je ochránily před nepříjemnostmi plynoucími z jejich konání.

7 Závěr

Z diplomové práce vyplývá, že problematika ochrany osobnosti a ochrany osobních údajů je poměrně rozsáhlá, a to i přesto, že práce zdaleka neobsahuje všechny případy, se kterými se můžeme v praxi setkat. Nejedná se pouze o sféru veřejnou, ale i o sféru ryze soukromou, přičemž předmětem ochrany osobnosti je vždy fyzická osoba.

Právní úprava v České republice je poměrně ucelená, avšak je nutné podotknout, že z pohledu běžného občana je náročné se v ní orientovat. Lidé si mnohdy ani neuvědomují, co všechno je právními předpisy upraveno, a tak se běžně nevědomky dopouštějí porušení některých předpisů, zejména zákona o ochraně osobních údajů. Neznalost zákona sice není důvodem ke zproštění případné viny, avšak mnohé osoby, a to jak fyzické, tak právnické, zůstanou často v případě porušení zákonů nepotrestány. Zákony a ostatní právní předpisy jistě nejsou primárně určeny k tomu, aby viník byl potrestán, ale aby byla nastavena všeobecně platná a jednoznačná pravidla pro jakoukoli činnost, v tomto případě pro nakládání s osobními údaji.

S každým z nás je spojeno určité množství osobních údajů, některé z nich jsou veřejně známé, např. jméno, příjmení, bydliště apod., některé další však jen neradi o sobě sdělujeme. Sem řadíme např. údaje citlivé. Za různým účelem jsou naše osobní údaje shromažďovány a dále zpracovávány, aniž bychom si to uvědomovali. S rozvojem techniky, zejména počítačových sítí, stoupá riziko neoprávněného používání a šíření osobních údajů, které v některých případech vyústí až v trestnou činnost. S rozvojem společnosti a moderních způsobů komunikace čím dál více ubývá míst, na kterých by člověk nezanechal nějakou stopu svého konání. Obrázek o režimu dne a způsobu života o sobě podáváme např. označením časového kupónu v městské hromadné dopravě, nákupem zaplaceným platební kartou, kde obchodník získává v podstatě údaje o tom, co, kde a jak často nakupujeme, v jakých cenových relacích se pohybujeme apod.

V dřívějších dobách oblast ochrany osobních údajů nebyla právně tolik ošetřena jako dnes a lze se domnívat, že jí byl dáván poměrně malý význam. To však mohlo být příčinou negativního poznamenání právního povědomí naší společnosti, a to nejen o problematice jako takové, ale také o právech a povinnostech nás všech. Ani dnes, kdy je problematika osobních údajů často diskutována, si lidé neuvědomují, že svou činností mohou často zasahovat do práv jiných osob. Může se jednat nejen o činnost podnikatelskou, ale rovněž

o oblast čistě soukromou. Zákon o ochraně osobních údajů například stanovuje jednoznačná pravidla pro používání kamerových systémů. Domnívám se však, že i v této oblasti je laická veřejnost nevzdělaná a neinformovaná. Správce nebo zpracovatel například pořídí obrazové či jiné záznamy v dobré víře, že pořizuje jakýsi důkaz nedovolené činnosti, avšak nepostupuje dle příslušných předpisů. Takto získaný záznam by byl u soudu nepoužitelný a jeho pořizovateli by mohla být navíc uložena pokuta Úřadem pro ochranu osobních údajů.

Problematika ochrany osobních údajů zasahuje do různých okruhů lidského konání, například do pracovněprávních vztahů, dále do zdravotnictví, pojišťovnictví apod. Diplomová práce je zaměřena na problematiku ochrany osobnosti a zveřejňování osobních údajů nejen obecně, ale zejména na oblast veřejné správy, se kterou se denně, ať už přímo či nepřímo, setkáváme. Běžně na úradech prokazujeme svoji totožnost, běžně předkládáme různé doklady, nejčastěji občanský průkaz. Z praxe víme, že čas od času dochází ke zneužití osobních údajů, aniž bychom to v tu chvíli tušili. Známý jsou případy, kdy je předložen odcizený či padělaný průkaz totožnosti – např. při sjednávání úvěru v peněžních ústavech či nákupu zboží u obchodníků v rámci splátkového prodeje. Lehce zneužitelné je neoprávněné přenesení odpovědnosti na cizí osobu např. při tzv. jízdě načerno v městské hromadné dopravě, na železnici apod. Osoba, která nemá platnou jízdenku a ani průkaz totožnosti např. nahlásí jí známou kombinaci existujících, tedy správných osobních údajů, čímž dojde k tomu, že předvolána je pak osoba nevinná.

Je tedy na místě hledat do budoucna takové nástroje, aby k záměně při ověřování totožnosti nedocházelo. Jak je již zmíněno v diplomové práci, určitým posunem v tomto směru je opatření, zavedené od 01.01.2013 při vydávání občanských průkazů, které spočívá ve volbě číselného bezpečnostního kódu, který si volí každá osoba samostatně v rámci nastavených pravidel. Kód slouží k autentizaci při elektronické identifikaci držitele občanského průkazu při komunikaci s informačními systémy veřejné správy.

Výše uvedené opatření lze bezesporu hodnotit jako jistý pokrok v ověřování totožnosti v rámci ochrany osobních údajů, avšak týká se pouze komunikace s vybraným subjektem. V některých případech je nutné ověřit totožnost osoby i mimo jakýkoli úřad, např. na ulici, avšak i zde pouze v případech, které zákon umožňuje. Jednoznačným identifikátorem osoby je sice její rodné číslo, ale to k ověření totožnosti zdaleka nestačí. Je třeba hledat

nějakou jedinečnost, která by eliminovala jak záměnu osob, tak jejich chybnou identifikaci. V kriminalistice je pro identifikaci osob využívána např. daktyloskopie, která je založena na identifikaci papilárních linií na prstech, dlaních a ploskách nohou. Průběh linií je pro každého jedince charakteristický a jedinečný a jejich obrazce jsou po celý život relativně neměnné. Pokud by osoby, které jsou oprávněny ověřovat totožnost, měly v době ověřování k dispozici takové technické zařízení, které by identifikaci osob dle této metody umožňovalo, byla by případná záměna osob zcela eliminována. Finanční náklady na zavedení této metody by byly velmi vysoké a rovněž by muselo dojít k právní úpravě příslušných zákonů. Otisk prstu je údajem citlivým a lze jej získat pouze ve výjimečných případech. Pokud by např. součástí vydání občanského průkazu byla povinnost poskytnout otisky prstů jeho majitele, existovala by rozsáhlá databáze těchto otisků a identifikace osob by byla více využitelná i při vyšetřování trestných činů. Lze předpokládat, že by z obavy jednoznačné identifikace pachatele klesl počet těchto činů, a to zejména u pachatelů, kteří by se trestné činnosti dopustili poprvé.

Právní normy jsou v neustálém vývoji. S rozvojem techniky je nutné řešit další a další skutečnosti, a tak dochází buď ke vzniku nových předpisů, nebo k aktualizaci těch stávajících. Orientace v nich je mnohdy náročná, avšak je důležité, aby v zájmu celé společnosti byli lidé informováni, aby měli alespoň základní právní vědomí a aby nedocházelo k porušování právních předpisů. Je na místě uvést, že všechny oblasti života člověka není možné upravit legislativou. I kdyby tomu tak bylo, bude vždycky záležet na lidech samotných, jak se budou chovat k sobě navzájem. Nejedná se pouze o osobnostní práva, ale také o morálku, tedy o celkovou představu správného chování ve společnosti.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

- DOLEŽÍLEK, Jiří. *Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: ASPI, 2008. 214 s. ISBN 978-80-7357-313-3.
- FIALA, Josef, a kol.: *Občanské právo hmotné*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk., 2009. 650 s. ISBN 978-80-7380-228-8.
- HRUŠÁKOVÁ, Milana, *Ochrana soukromí mladistvých a veřejnost řízení dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže*. In: *Bulletin advokacie*, 2007, č. 1, 96 s. ISSN 1210-6348.
- KNAP, Karel a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského práva*. 4., podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2004. 435 s. ISBN 80-7201-484-6.
- KUČEROVÁ, Alena, NONNEMANN, František. *Ochrana osobních údajů v otázkách a odpovědích*. 1. vydání. Praha: RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2010. 150 s. ISBN 978-80-7273-163-3.
- MAŠTALKA, Jiří. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 226 s. ISBN 978-80-7400-033-1.
- MATES, Pavel. *Ochrana soukromí ve správním právu*. 2. aktualizované a podstatně přepracované vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2006. 313 s. ISBN 80-7201-589-3.
- PLECITÝ, Vladimír. *Problematika ochrany osob a majetku z pohledu soukromého a veřejného práva*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2010. 139 s. ISBN 978-80-7380-247-9.
- POMAHAČ, Richard, VIDLÁKOVÁ, Olga. *Veřejná správa*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002. 278 s. ISBN 80-7179-748-0.

Internetové zdroje

- Evropská soudní síť pro občanské a obchodní věci. Organizace soudnictví – Česká republika. Evropa. [online]. 2007. [cit. 2013-07-27]. Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/civiljustice/org_justice/org_justice_cze_cs.htm>
- Úřad pro ochranu osobních údajů. Informační leták [online]. 2011. [cit. 2013-09-13]. Dostupné na WWW: <<http://www.uoou.cz/files/letak.pdf>>
- Úřad pro ochranu osobních údajů. Organizační struktura. [online]. 2013. [cit. 2013-09-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.uoou.cz/uoou.aspx?menu=13&loc=306>>
- Nakladatelství Sagit, a.s., Občanské právo [online]. 2013 [cit. 2013-08-11]. Dostupné na WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=151&typ=r&levelid=oc_439.htm>
- Policie České republiky. Zpracování osobních údajů při plnění úkolů Policie České republiky. [online]. 2010. [cit. 2013-09-24]. Dostupné na WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/zpracovani-osobnich-udaju-pri-plneni-ukolu-policie-ceske-republiky.aspx>>

Zákony, vyhlášky

- Česko. Zákon č. 141/1961 Sb., ze dne 29.11.1961, Trestní řád.
- Česko. Zákon č. 94/1963 Sb., ze dne 04.12.1963, o rodině.
- Česko. Zákon č. 99/1963 Sb., ze dne 04.12.1963, Občanský soudní řád.
- Česko. Zákon č. 40/1964 Sb., ze dne 26.02.1964, občanský zákoník.
- Česko. Zákon č. 20/1966 Sb., ze dne 17.03.1966, o péči o zdraví lidu.
- Česko. Zákon č. 200/1990 Sb., ze dne 17.05.1990, o přestupcích.
- Česko. Zákon č. 513/1991 Sb., ze dne 05.11.1991, Obchodní zákoník.
- Česko. Zákon č. 21/1992 Sb., ze dne 20.12.1991, o bankách.
- Česko. Zákon č. 1/1993 Sb., ze dne 16.12.1992, Ústava České republiky.
- Česko. Zákon č. 2/1993 Sb., ze dne 16.12.1992, Listina základních práv a svobod.
- Česko. Zákon č. 106/1999 Sb., ze dne 11.05.1999, o svobodném přístupu k informacím.
- Česko. Zákon č. 328/1999 Sb., ze dne 30.11.1999, o občanských průkazech.
- Česko. Zákon č. 329/1999 Sb., ze dne 30.11.1999, o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o cestovních dokladech).
- Česko. Zákon č. 46/2000 Sb., ze dne 22.02.2000, o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon).
- Česko. Zákon č. 101/2000 Sb., ze dne 4. dubna 2000, o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Česko. Zákon č. 133/2000 Sb., ze dne 12.04.2000, o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel).
- Česko. Zákon č. 361/2000 Sb., ze dne 14.09.2000, o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů.
- Česko. Zákon č. 119/2002 Sb., ze dne 08.03.2002, o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o zbraních).
- Česko. Zákon č. 218/2003 Sb., ze dne 25. června 2003, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.
- Česko. Zákon č. 435/2004 Sb., ze dne 13.05.2004, o zaměstnanosti.
- Česko. Zákon č. 480/2004 Sb., ze dne 29.07.2004, o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

- Česko. Zákon č. 500/2004 Sb., ze dne 24. června 2004, správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Česko. Zákon č. 262/2006 Sb., ze dne 21.04.2006, zákoník práce.
- Česko. Zákon č. 273/2008 Sb., ze dne 17.07.2008, o Policii České republiky.
- Česko. Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 08.01.2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Česko. Zákon č. 73/2011 Sb., ze dne 09.02.2011, zákon o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů.
- Česko. Zákon č. 372/2011 Sb., 06.11.2011, o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách).
- Česko. Vyhláška č. 424/2011 Sb., ze dne 14.12.2011, o vzoru, náležitostech a provedení karty sociálních systémů, vzoru, náležitostech a provedení potvrzení o ztrátě, odcizení, poškození nebo zničení karty sociálních systémů a vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka.
- Česko. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 03.02.2012, občanský zákoník (účinnost od 01.01.2014).
- Česko. Zákon č. 504/2012 Sb., ze dne 19.12.2012, o státním rozpočtu České republiky na rok 2013.
- Česko. Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí – směrnice Ministerstva vnitra ČR č. j. MV – 108001-48/SC-2011 ze dne 13. prosince 2011.

Zahraniční zdroje

- Slovenská republika. Ústavný zákon č. 460/1992 Z. z., ze dne 01.09.1992, Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.
- Slovenská republika. Zákon č. 428/2002 Z. z., ze dne 03.07.2002, o ochrane osobných údajov (zrušený 01.07.2013).
- Slovenská republika. Zákon č. 301/2005 Z. z., ze dne 24.05.2005, Trestný poriadok.
- Slovenská republika. Zákon č. 122/2013 Z. z., ze dne 30.04.2013, o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Verejný ochrana práv, Deti a trestné právo – hmotnoprávne aspekty. [online]. 2011. [cit. 2013-10-17]. Dostupné na WWW: <<http://www.vop.gov.sk/deti-a-trestne-pravo-hmotnopravne-aspektyxx&highlight=mladistv%C3%AD>>
- Úrad na ochranu osobných údajov. Legislatíva. [online]. 2013. [cit. 2013-08-08]. Dostupné na WWW: <http://www.dataprotection.gov.sk/buxus/generate_page.php?page_id=117>

Seznam obrázků

Obrázek 1: Dělení všeobecného osobnostního práva	13
Obrázek 2: Organizační schéma Úřadu pro ochranu osobních údajů.....	20
Obrázek 3: Pojetí veřejné správy a její základní dělení.....	22

Seznam zkratek a symbolů

Czech POINT	Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál
ČR	Česká republika
ČS, a.s.	Česká spořitelna, a.s.
ČZU	Česká zemědělská univerzita
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
KoP	Kontaktní pracoviště
KrP	Krajská pobočka
MV	Ministerstvo vnitra ČR
OZ	Občanský zákoník
PIN	Personal Identification Number (osobní identifikační číslo)
Sb.	Sbírka (Sbírka zákonů v ČR)
SMS	Short Message Service (krátká textová zpráva)
SR	Slovenská republika
ÚOOÚ	Úřad pro ochranu osobních údajů
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
ÚS ČR	Ústavní soud České republiky
Z. z.	Zbierka zákonov (Sbírka zákonů v SR)

Seznam příloh

- Příloha 1 Oznámení o zpracování osobních údajů
- Příloha 2 Systém soudů v České republice
- Příloha 3 Nález Ústavního soudu ze dne 17.07.2007, sp. zn. IV. ÚS 23/05
- Příloha 4 Výpis z Obchodního rejstříku firmy Purum s.r.o.
- Příloha 5 Občanský průkaz se strojově čitelnými údaji (vydáváný od 01.01.2012)
- Příloha 6 Žádost o zprostředkování zaměstnání
- Příloha 7 Karta sociálních systémů – tzv. sKarta

Úřad pro ochranu osobních údajů
Pplk. Sochora 27
170 00 Praha 7

OSZNÁMENÍ O ZPRACOVÁNÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Správce:, se sídlem, IČO.....
Účel zpracování:

Kategorie subjektu údajů a osobních údajů, které se těchto subjektů týkají:
.....
.....

Zdroje osobních údajů:

Popis způsobu zpracování osobních údajů:

Místo nebo místa zpracování osobních údajů, jsou-li odlišná od adresy sídla správce:
.....
.....

Příjemce nebo kategorie příjemců, kterým uvedené osobní údaje mohou být zpřístupněny či sdělovány:

Předpokládané přenosy osobních údajů do jiných států:

Popis opatření k zajištění ochrany osobních údajů (ochrana před neoprávněným nebo nahodilému přístupu k osobním údajům, k jejich změně, zničení či ztrátě, neoprávněným přenosům, k jejich jinému neoprávněnému zpracování jakož i k jinému zneužití osobních údajů):

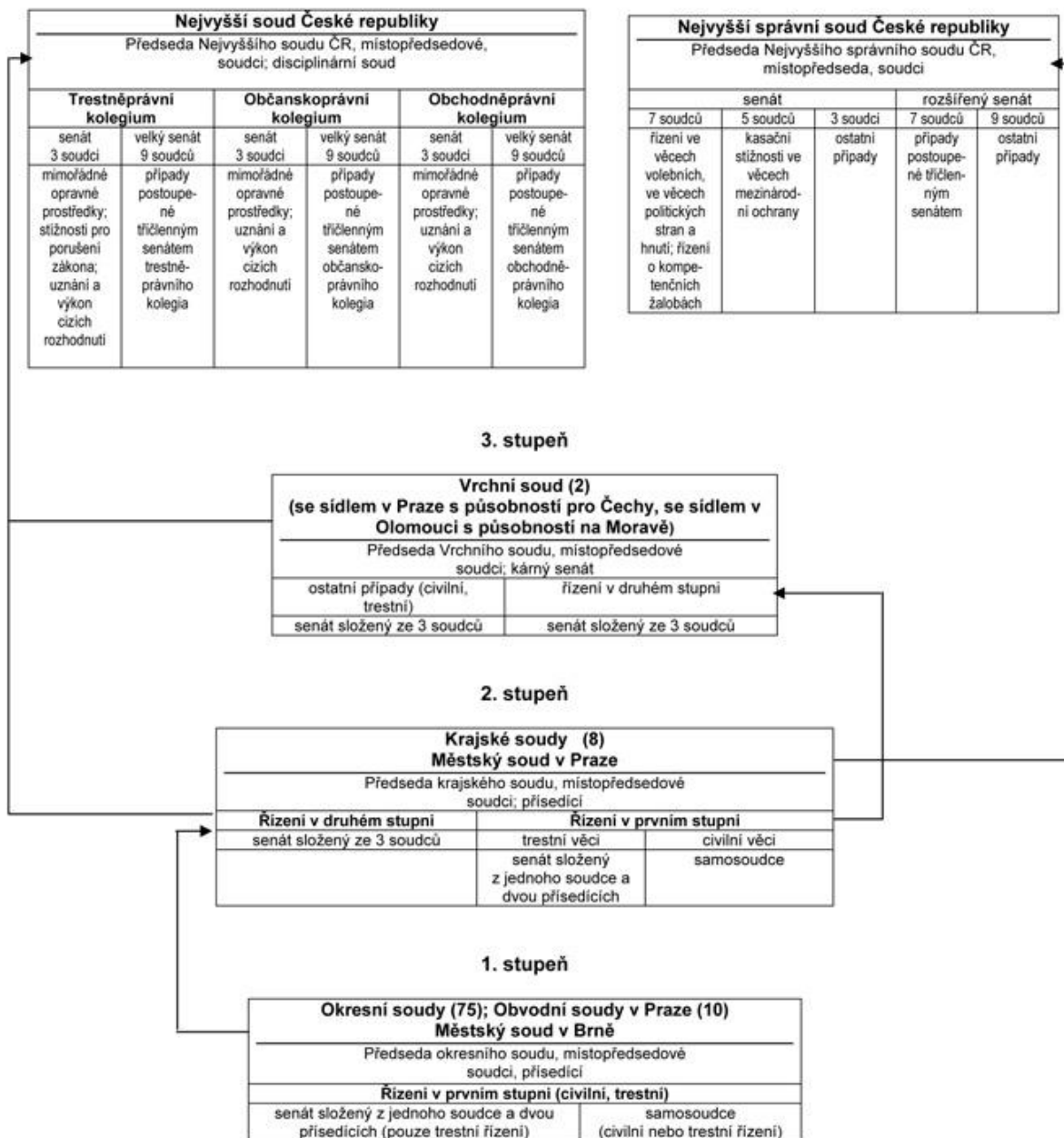
Propojení na jiné správce nebo zpracovatele:

V dne

.....
Podpis oznamovatele

Systém soudů v České republice (čtyřstupeňový systém soudnictví; dvoustupňové řízení)

4. stupeň

Pozn.: Ústavní soud České republiky stojí mimo soustavu obecných soudů. V čele ÚS ČR je předseda a dva místopředsedové; soud tvoří 12 ústavních soudců. Soud může podle povahy věci rozhodovat v plénu nebo v jednom ze čtyř senátů složeného ze tří ústavních soudců.

Zdroj: [http://ec.europa.eu/civiljustice/org_justice/org_justice_cze_cs.htm] [cit. 2013-07-07]

IV.ÚS 23/05 ze dne 17. 7. 2007

N 111/46 SbNU 41

K ochraně práva na zveřejnění informací o činnosti soudců jako osob působících ve veřejném životě

**Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu
Jménem republiky**

Nález

Ústavního soudu - IV. senátu složeného z předsedy senátu Miloslava Výborného a soudkyň Elišky Wagnerové (soudce zpravodaj) a Vlasty Formánkové - ze dne 17. července 2007 sp. zn. IV. ÚS 23/05 ve věci ústavní stížnosti JUDr. Š. W. proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 9. 2004 č. j. 1 Co 85/2003-291, kterým bylo v řízení, jehož se stěžovatelka účastnila jako vedlejší účastnice, uloženo České televizi omluvit se JUDr. S. P.

I. Rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 9. 2004 č. j. 1 Co 85/2003-291 bylo porušeno základní právo stěžovatelky garantované čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Proto se tento rozsudek ruší.

Odůvodnění

I.

1. Ústavní stížností předanou k poštovní přepravě dne 12. 1. 2005 se stěžovatelka domáhala zrušení rozsudku Vrchního soudu v Praze, který ve věci sporu o ochranu osobnosti uložil žalované České televizi povinnost omluvit se žalobkyni JUDr. S. P. Stěžovatelka, která měla v tomto řízení postavení vedlejší účastnice na straně žalované, tvrdila, že napadeným rozhodnutím byla porušena její základní práva na svobodu projevu a na šíření informací, jež jsou zakotvena v čl. 17 odst. 1 až 5 Listiny základních práv a svobod (dále též jen „Listina“). Porušeno mělo být i právo na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny), jakož i čl. 37 odst. 3 Listiny garantující rovnost účastníků řízení a čl. 38 odst. 2 Listiny garantující právo na projednání věci bez zbytečných průtahů a právo na projednání věci za své přítomnosti.

2. Ústavní stížnost byla podána včas [§ 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, (dále též jen „zákon o Ústavním soudu“)]. Ústavní soud musel dále posoudit, zda jde o stížnost přípustnou. Podle judikatury Nejvyššího soudu není vedlejší účastník civilního řízení oprávněn podat dovolání (srov. např. usnesení ze dne 27. 5. 2003 sp. zn. 25 Cdo 162/2003 in Soudní rozhledy č. 12/2003 nebo Soubor rozhodnutí NS ČR, č. 25/2004). Přitom z dosud nepublikovaného usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 8. 2004 sp. zn. III. ÚS 390/04 (dostupné na internetové adrese <http://nalus.usoud.cz>) současně vyplývá, že podáním ústavní stížnosti až po rozhodnutí dovolacího soudu se vedlejší účastníci vystavují riziku jejího odmítnutí pro opožděnost. Ústavní stížnost musela být posouzena jako přípustná (viz i níže bod 9).

3. Tvzení stěžovatelky o porušení čl. 17 Listiny spočívá v tom, že cílem její reportáže nebylo poškodit justici jako celek, ale sdělit ověřené informace a myšlenky veřejného zájmu, a tlakem veřejného mínění přimět příslušný nezávislý orgán k přezkoumání skutečnosti, zda žalobkyně JUDr. P. tím, jak před listopadem 1989 řídila předmětné politické kauzy, nesnižuje důvěru v justici. Cílem bylo i vyvolání veřejné diskuse, zda žalobkyně nebyla po roce 1989 rehabilitována jenom proto, že příslušný orgán neměl o jejím působení v předlistopadové justici dostatečné informace, kdy navíc vycházel z jejího nepravdivého tvrzení, že po roce 1970 z politických důvodů musela ze soudnictví odejít. Osoba soudce je osobou veřejného zájmu, u níž jsou některá osobnostní práva omezena a při střetu s oprávněným zájmem na veřejné informace ustupují do pozadí. Reportáž vycházela z veřejných listin a nedotkla se žádné ze soukromých či intimních sfér žalobkyně, ale byla výhradně zaměřena na skutečnosti jejího profesního života. Dvě rozhodnutí, na nichž se

podílela žalobkyně, zrušil po roce 1989 Nejvyšší soud, protože byl při jejich vydání porušen zákon (v neprospěch Jazzové sekce a ve prospěch příslušníka StB K.). Tvrzení, že žalobkyně patřila do skupiny soudců vybrané k souzení politických procesů, se snažila stěžovatelka ověřit v rejstříku spisů Městského soudu v Praze, což jí jeho předseda neumožnil. Tyto údaje si nevyžádal ani Krajský soud v Praze, ačkoli to stěžovatelka navrhovala. Přitom krajský soud nejprve žalobu zamítl, protože dospěl k závěru, že reportáž v podstatě odpovídá skutečnosti – příslušný senát byl jediným senátem, který takové věci rozhodoval. Toto skutkové zjištění Vrchní soud v Praze bez doplnění dokazování změnil a irrelevantně dodal, že žalobkyně nikdy nebyla členkou trestního senátu, který na městském soudu rozhodoval v prvním stupni.

4. Porušení čl. 36 odst. 1 Listiny stěžovatelka odvíjela od nevyvrácení pochybností o podjatosti soudců krajského a vrchního soudu. Věc měl rozhodovat některý mimopražský soud, protože žalobkyně, působící v pražské justici od konce 50. let, má na tyto soudce řadu osobních a profesních vazeb. Na vrchním soudě působí její blízký přítel (podílel se na kárném řízení proti stěžovateli), jakož i další dva soudci vystupující jako svědci, z nichž jeden je předsedou Vrchního soudu v Praze a podílel se na jedné z kauz, které jsou předmětem sporu. Ze systému fungování justice navíc vyplývá, že soudci vrchního soudu jsou na předsedovi kariérně závislí. Námitkám podjatosti však nevyhověl ani Nejvyšší soud (usnesení ze dne 22. 1. 2004 sp. zn. 26 Nd 211/2003 in <http://www.nsoud.cz/rozhod.php>).

5. Porušení rovnosti účastníků řízení (čl. 37 odst. 3 Listiny) spatřovala stěžovatelka v nerovném přístupu k vypořádávání námitek. Vrchní soud se reportáží nezabýval ve všech souvislostech, nýbrž jen z hlediska petitu, který žalované výroky zcela vytrhl z kontextu celé reportáže, čímž došlo k posunutí jejího smyslu. V rozporu s objektivní povahou řízení o ochraně osobnosti se soud nezabýval politickými postoji žalobkyně (nyní vedlejší účastnice) a nevyhodnotil ji se týkající a k důkazu provedený kárný spis, a to přestože předmětem sporu byla osobnost žalobkyně. Bez odůvodnění nebyl rovněž proveden důkaz rejstříky soudních spisů u případů, na kterých se žalobkyně podílela v letech 1970 až 1989. Porušení práva na projednání věci bez průtahů a v přítomnosti dotčené osoby (čl. 38 odst. 2 Listiny) odvíjela stěžovatelka jednak od celkové délky řízení a dále doložením vadného postupu při doručování předvolání k jednání vrchního soudu, v důsledku něhož nemohla klást otázky klíčovému svědku žaloby, předsedovi Vrchního soudu v Praze. Ze všech těchto důvodů stěžovatelka navrhla zrušení napadeného výroku.

6. K výzvě se k ústavní stížnosti vyjádřil Krajský soud v Praze prostřednictvím předsedkyně senátu JUDr. Naděždy Křivánkové, která odmítla námitku vyloučení z projednávané věci, neboť žalobkyni před zahájením řízení neznala, nikdy nebyla soudkyní obvodu Městského soudu v Praze a neprojevovala nikdy jakoukoli podjatost. S procesními námitkami se krajský soud v průběhu řízení vyrovnal a jejich opakované vznášení nepovažuje ani za adekvátní, ani za souladné s právními předpisy. Vyjádřil se rovněž Vrchní soud v Praze prostřednictvím předsedkyně senátu JUDr. Zdeňky Ferešové, která poukazem na opakovanost stížnostních námitek odkázala na odůvodnění napadeného rozsudku a upozornila (ve shodě s tímto odůvodněním), že Česká televize v mimosoudním jednání nabídla žalobkyni úhradu nákladů spojených se sporem a omluvu osobním dopisem ČT.

7. K vyjádření byly vyzvány i JUDr. S. P. a Česká televize, jež měly v řízení o ústavní stížnosti postavení vedlejších účastnic. Česká televize se svého postavení vzdala.

8. JUDr. S. P. ve vyjádření vyjádřila přesvědčení, že čl. 17 Listiny porušen nebyl, neboť uplatňování svobody projevu nesmí být v rozporu s právy občanů. Listina nechrání svobodu informací nepravdivých, zkreslujících či neoprávněně zasahujících do individuální integrity a poškozujících něčí osobní čest a důstojnou existenci. Reportáž obsahovala nepravdivé informace (zařazení do skupinky soudců určených pro politické procesy, jichž se měla justice v rámci očisty zbavit; souzení v rozporu s platným právem), což společně s představením JUDr. P. jako neschopné, resp. všehoschopné soudkyně, jež se dopouštěla zvůle, této způsobily stres a hluboce se dotkly její občanské cti a důstojnosti, neboť soudila na trestním úseku desítky let a stále školí soudce. JUDr. P. byla členkou „zevšeobecnovacího senátu“, který v odvolacím řízení kromě hospodářských trestných činů rozhodoval např. i o trestných činech dle ustanovení § 100, 102 a 104 trestního zákona (poznámka: jde o trestné činy pobuřování, hanobení republiky a jejího představitele a hanobení státu světové socialistické soustavy a jeho představitele, jež byly součástí hlavy I zvláštní části trestního zákona). JUDr. P. podle svého názoru nemohla být členkou skupinky soudců určených k souzení politických procesů, neboť trestné činy, které by se daly kvalifikovat jako trestné činy politického charakteru, byly Městským soudem v Praze souzeny pouze v prvním stupni dle ustanovení § 17 tehdy platného trestního řádu (šlo o trestné činy s dolní hranicí trestu odnětí svobody pět let nebo s možností uložení trestu smrti a trestné činy

teroru, záškodnictví, sabotáže, podvracení republiky a poškozování státu světové socialistické soustavy a o trestných činech podle zákona č. 165/1950 Sb., na ochranu míru). Svědci, tj. soudci JUDr. S...g. a JUDr. J. byli členy stejného senátu a dostatečně se vyjádřili o jejích odborných znalostech a vyloučili, že by rozhodovala v rozporu s tehdy platným právním řádem. Šlo ostatně o rozhodnutí senátní. Věc „Jazzová sekce“ byla rovněž věcí hospodářského charakteru, byť měla politický podtext. O roli JUDr. P. vypovídal i JUDr. S...k. Podle JUDr. P. je nezávislost a nestrannost soudu mimo pochybnost, neboť i samotná délka procesu svědčí o tom, že nebyla zvýhodněna. JUDr. P. upozornila, že omluva již byla odvíšována, a závěrem uvedla, že z údajů, jichž se dovolává stěžovatelka, vyplývá, že skutečným důvodem zpracování hrubě znevažující a osočující reportáže byl fakt, že předsedala kárnému senátu, který rozhodl o odvolání stěžovatelky z funkce soudkyně. Tehdy stěžovatelka pojala k JUDr. P. nechuť a pořad byl odplatou.

II.

9. Ústavní soud předtím, než přistoupil ke shromáždění podkladů pro případné meritorní rozhodování, posoudil, zda ústavní stížnost splňuje všechny formální náležitosti. Zejména vážil, zda ji není namístě odmítnout proto, že by mohla být podána osobou zjevně neoprávněnou anebo že by mohlo jít o návrh nepřipustný [§ 43 odst. 1 písm. c) a e) zákona o Ústavním soudu]. Dospěl však k negativnímu závěru, a to z následujících důvodů. Stěžovatelka se ústavní stížností domáhá ochrany svého základního práva na svobodný projev, které jí garantuje čl. 17 odst. 1 Listiny. Dle čl. 4 Ústavy České republiky jsou základní práva pod ochranou soudní moci. Ochranu jim jsou povinny poskytovat především obecné soudy. Stěžovatelka měla v řízení před obecnými soudy procesní postavení vedlejší účastnice vystupující na straně žalované. To znamená, že při standardním výkladu procesního předpisu (občanského soudního řádu) obecnými soudy byly její procesní úkony co do rozsahu uplatňovaných práv zásadně omezeny uplatněním práv účastníka, na jehož straně stěžovatelka vystupovala. Je zřejmé, že standardní výklad občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) se jeví jako nedostatečný v případě, kdy je ve hře základní právo, jehož nositelem je sám vedlejší účastník. Za této situace však Ústavní soud musel učinit závěr, že stěžovatelka je osobou oprávněnou podat ústavní stížnost na ochranu jejího základního práva na svobodu projevu, stejně jako bylo třeba učinit závěr o tom, že ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatelka při standardním výkladu občanského soudního řádu nedisponovala samostatným právem podat dovolání proti rozsudku odvolacího soudu v rozsahu, který by mohla sama vymezit. Jinými slovy – stěžovatelka neměla k dispozici jiný procesní prostředek k ochraně svého základního práva na svobodný projev než ústavní stížnost a v takové situaci bylo třeba uzavřít, že je osobou oprávněnou, která podává přípustný návrh (viz i bod 2).

III.

10. Ústavní soud si vyžádal spis Krajského soudu v Praze sp. zn. 36 C 28/99, z něhož zjistil následující skutečnosti.

11. Rozsudkem ze dne 23. 9. 2002 sp. zn. 36 C 20/99 krajský soud vyhověl žalobě soudkyně JUDr. S. P. a uložil ČT povinnost omluvit se přečtením prohlášení: „Tvrzení uváděná v publicistickém pořadu Nadoraz ve dnech 16. 11. 1998 a 17. 11. 1998 v reportáži ‚Soudkyně‘, kterými je (takto) JUDr. S. P., soudkyně Městského soudu v Praze, byla hodnocena jako soudkyně, které se justice v rámci očisty měla zbavit, neboť soudila v rozporu s platným zákonem, se nezakládají na pravdě a byla záměrně zkreslena a vytržena z kontextu.“, a to dva dny po sobě v hlavní zpravodajské relaci. Soud zamítl návrh na zaplacení náhrady za nemajetkovou újmu ve výši 800 000 Kč s 20% úrokem z prodlení a zamítl i návrh označit za nepravdivé konstatování, že žalobkyně „byla před listopadem 1989 zařazena do úzké skupinky soudců určených k souzení politických procesů“. Věci totiž byly přidělovány podle rozvrhu práce, čímž bylo podle krajského soudu (str. 4) vyvráceno tvrzení žalobkyně, že se na výše uvedených trestních věcech podílela zcela náhodně a výjimečně. Krajský soud nepřisvědčil (str. 4) námitkám, že v předmětných věcech došlo k porušení mezinárodních smluv, neboť jimi byl údajně náš stát vázán až po roce 1989 a soudci k nim předtím nemohli přihlížet. Soud rovněž konstatoval, že reportáž neměla vliv na vztahy kolegů a zaměstnanců k žalobkyni (str. 3).

12. Krajský soud takto rozhodoval za situace, kdy svým prvním rozsudkem ze dne 27. 11. 2000 sp. zn. 36 C 20/99 žalobu jako nedůvodnou zcela zamítl, protože dospěl k závěru, že tvrzení o zařazení žalobkyně do okruhu osob soudících politické procesy bylo pravdivé. Ostatní tvrzení nebyla podložena, avšak žalobkyně neprokázala (č. l. 149), že by jí způsobila újmu (zde byly značné rozpory, nepotvrdilo se ani tvrzení o psychické újmě, ani tvrzení o verbálních telefonických atacích na žalobkyni či o reakcích příbuzných).

Zamítavý rozsudek však Vrchní soud v Praze zrušil pro údajnou nepřezkoumatelnost, protože podle ustanovení § 13 občanského zákoníku není pro vznik odpovědnosti podstatný vznik skutečné újmy, nýbrž postačuje zjištění, že zde byl zásah do práva na ochranu osobnosti, jenž byl objektivně způsobitelný práva chráněná ustanovením § 11 a násl. občanského zákoníku narušit. Pojem cti podle vrchního soudu zahrnuje i profesní čest a soud se měl nejprve zabývat tím, zda došlo k neoprávněnému zásahu, a teprve poté bylo namístě zabývat se oprávněností požadavků na obranu. Krajský soud podle vrchního soudu v původním rozsudku údajně neuvedl žádný závěr ve vztahu k tvrzení o hodnocení žalobkyně jako soudkyně, již se měla justice v rámci očisty zbavit. Veden těmito pokyny krajský soud ve svém druhém rozsudku konstatoval, že se v původním rozsudku zabýval i otázkou, zda žalobkyně před listopadem 1989 soudila v rozporu s platným zákonem, avšak tehdy i nyní dospěl k závěru, že nebylo prokázáno, že by se tak stalo, neboť žalobkyně soudila v souladu s tehdy platným právním řádem. Rozsudek Nejvyššího soudu (11 Tz 9/91) zrušil rozhodnutí ve věci Jazzové sekce pro porušení procesních ustanovení, která údajně nebyla v době přijetí zrušených rozhodnutí součástí právního řádu, což měl soud vysvětlit (?) jako svědek předseda Vrchního soudu v Praze JUDr. S...k. Trestní odsouzení M. K. a I. M. pro pobuřování, a to za šíření dokumentů Charty 77, Nejvyšší soud neposuzoval, neboť „došlo k jejich rehabilitaci a proto takovéto tvrzení o žalobkyni není pravdivé“. Ze spisu vyplývá, že stěžovatelka v řízení setrvale uplatňovala námitky obsažené v ústavní stížnosti. Žalobkyně v řízení označila (č. l. 94) za „nepřesné“ své tvrzení, že musela v roce 1970 odejít ze soudnictví. Svědek B. (č. l. 142), jenž byl v letech 1980–88 předsedou městského soudu, uvedl, že tehdy u žalobkyně nebyla politická překážka pro výkon funkce předsedkyně senátu.

13. Na základě odvolání všech účastníků se věci znovu zabýval Vrchní soud v Praze, který rozsudkem ze dne 21. 9. 2004 (1 Co 85/2003-291) změnil výrok o uložené povinnosti k omluvě tak, že před slovem zkruslena vypustil slova „a byla záměrně“ (mají být subjektivním hodnocením) a omluvu rozšířil o text, jímž označil za nepravdivé tvrzení, že JUDr. P. byla soudkyní, která byla před listopadem 1989 zařazena do skupinky soudců určených k souzení politických procesů. Odůvodnění vedle poukazu na předchozí řízení (str. 2), kde mělo být prokázáno, že: „Jmenování byli odsouzeni v souladu s tehdy platným právním řádem.“, uvádí (str. 5), že žalovaná neprokázala svá tvrzení. Žalobkyně nerozhodovala jako samosoudkyně, ale jako členka odvolacího senátu, a nebyla členkou senátu, jenž soudil u městského soudu v prvním stupni věci trestných činů proti republice. Zrušení rozsudku ve věci Jazzové sekce Nejvyšším soudem bylo podle vrchního soudu důsledkem odlišného právního názoru a neopravňovalo k výroku, že žalobkyně soudila v rozporu se zákonem, což je skutkové tvrzení. Okolnosti případu podle odvolacího soudu odůvodňují, aby věc byla před veřejností „uvedena na pravou míru“. Vrchní soud dále vrátil k dalšímu řízení rozhodování o návrhu na peněžní náhradu nemajetkové újmy, neboť peněžitá náhrada je zcela namístě vzhledem k objektivně značné intenzitě neoprávněného zásahu.

14. Součástí spisu Krajského soudu v Praze sp. zn. 36 C 20/99 byl videozáznam předmětné reportáže odvysílané Českou televizí dne 16. 11. 1998 v pořadu „Nadoraz“ (č. l. 25), který byl krajským soudem proveden k důkazu (č. l. 92). Ze spisu (č. l. 166 a 281) nevyplývá, že by reportáž (ať už ve formě videozáznamu nebo jeho přepisu) byla provedena Vrchním soudem v Praze jako důkaz, a nelze tak zjistit, jakou formou se odvolací soud seznámil s celkovým obsahem posuzované reportáže. Ústavní soud proto pořídil doslovný přepis, který provádí k důkazu. Obsah třináctiminutové reportáže je stručně shrnuto tento.

15. Úvodní slovo redaktorky R. K. obsahuje apel: „Justice by se měla zbavit nejen neschopných, ale i všeho schopných soudců.“. Soudcovská zvůle nebyla potrestána, žádný soudce nebyl postaven před soud za to, že porušoval zákon, přestože k porušení zákona dříve docházelo, což měla dokumentovat reportáž stěžovatelky, o níž bylo uvedeno, že se v problematice orientuje, neboť po listopadu 89 dělala několik let soudkyní. Následuje reportáž o trestním řízení proti příslušníkovi StB K., který byl odsouzen za trýznivý způsob výslechu V. T. pouze k peněžitému trestu 50 000 Kč, jehož mírnost vyvolala negativní reakce veřejnosti, což je dokazováno články ve dvou celostátních denících. Následuje hypotéza stěžovatelky, která spojuje vstřícnost rozsudku nad vykonavatelem totalitní moci s profesní minulostí předsedkyně senátu. Jsou dokumentovány pokusy stěžovatelky získat údaje o profesní minulosti JUDr. P. (telefonicky u samotné JUDr. P., na Městském soudu v Praze a u ministra spravedlnosti). Avšak poskytnutí těchto údajů je odepřeno odkazem na jejich důvěrnou povahu. Stěžovatelka se poté ministra spravedlnosti konkrétně ptá na rozhodnutí ve věci Jazzové sekce, což ministr odmítá poukazem na advokátskou mlčenlivost, neboť ve věci vystupoval jako obhájce.

16. Reportáž pokračuje interview se členy Jazzové sekce, kteří vyjadřují názor, že věc měla od počátku politický podtext, avšak atmosféra tzv. „Perestrojky“, a zejména chystaná návštěva hlavy sovětské

komunistické strany a státu Gorbačova nebyla vhodná pro politický proces, a proto byli souzeni pro nedovolené podnikání. Konstatují se uložené nepodmíněné tresty. Po sdělení, že rozsudek byl po roce 1989 Nejvyšším soudem zrušen, následuje dotaz na tehdejší předsedkyni Nejvyššího soudu Elišku Wagnerovou, zda bylo možné, aby se před rokem 1989 soudce dostal náhodně k politickému procesu, jako je třeba stíhání za pobuřování, spatřované v podpisu a styku se členy Charty 77, což předsedkyně Nejvyššího soudu vyloučila slovy: „všichni víme, že tyto věci soudili vybraní soudci“. A po prostudování odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu, jímž byl zrušen rozsudek nad členy Jazzové sekce, předsedkyně soudu odpověděla, že se o politický proces jednalo. Stěžovatelka poté konstatuje, že JUDr. P. soudila jak členy Jazzové sekce v roce 1987, tak M. K. a I. M. v roce 1978, jímž za pobuřování uložila přísné nepodmíněné tresty. Následně je znova dotazován ministr spravedlnosti s tím, aby sdělil, zda JUDr. P. nebyla „jedna z těch mála, která byla navržena ministrem na odvolání pro to, jak soudila před rokem 89“, ministr sdělil, že předpokládá, že JUDr. P. byla „renomínována“ a že nebyla ani zpochybněna v řízeních prováděných z iniciativy Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (dále „VONS“). Mluvčí ministerstva odmítá sdělit jak konkrétní důvody, pro něž pět soudců v roce 1993 čelilo návrhu na své odvolání, tak konkrétní jména s tím, že ministerstvo ve věci „prohrálo“ – kárný senát neshledal jejich vinu, a proto mluvčí neviděl důvod, proč by měli být soudci po tak dlouhé době „vláčení“. V reportáži se dále konstatuje, že ministr spravedlnosti JUDr. Jiří Novák skutečně návrh na odvolání JUDr. P. podal. Dotázaný advokát (z okruhu VONS) poznamenal neexistenci politické vůle k vyrovnaní se s minulostí a k souzení soudců. Reportáž je uzavřena tímto konstatováním: „Ministerstvo spravedlnosti nám o soudkyni P. poskytlo údaje dosti kusé, vyplývá z nich kupodivu, že zmíněná soudkyně v letech 70–90 nesoudila. Justiční funkcionáři mají ovšem pochopitelný důvod nesdělovat veřejnosti o soudkyni P. žádné informace, neboť před rokem 89 patřila do úzké skupinky soudců, kteří měli na starosti politické procesy. Příklad soudkyně P. dokazuje, že očista justice nebyla u nás ukončena.“. Následuje přání, aby zvítězila spravedlnost.

17. Protože v reportáži vystupovala i soudkyně zpravodajka, cítila se JUDr. Eliška Wagnerová povinna požádat (dne 29. 6. 2005) III. senát Ústavního soudu o rozhodnutí, zda není z projednávané věci díky této skutečnosti vyloučena (§ 36 odst. 1 zákona o Ústavním soudu), resp. zda nemůže být vnějším světem vnímána podjatou, přestože nemá k žalobkyni či stěžovatelce žádný vztah a podjatou se necítí. Třetí senát Ústavního soudu dne 13. 7. 2005 vydal usnesení, v němž (na základě obsahu spisu a předkládacího dopisu soudkyně zpravodajky) neshledal naplnění podmínek pro vyloučení.

IV.

18. Ze spisu Krajského soudu v Praze vyplývá, že k němu byly v průběhu řízení k návrhu účastníků připojeny i další spisy, jejichž následující části provádí Ústavní soud k důkazu.

19. Z kopií rozhodnutí ve věci M. K. a I. M. (rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 9. 8. 1978 sp. zn. 1 T 47/78 a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 9. 1978 sp. zn. 5 To 111/78) vyplývá, že JUDr. P. se jako předsedkyně senátu Městského soudu v Praze podílela na odsouzení M. K. a I. M. k nepodmíněným trestům odnětí svobody v trvání 12, resp. 18 měsíců za trestný čin pobuřování, kterého se jako signatáři Charty 77 měli dopustit šířením tiskovin namířených proti socialistickému společenskému zřízení, čímž chtěli vzbudit nedůvěru k tomuto zřízení. Městský soud na rozdíl od soudu obvodního přihlédl k tomu, že čin byl spáchán v době „zvýšené ideologické diverze“ a „pachatelé“ narušovali zdárně ukončený konsolidační proces nastoupený po roce 1968. Obvodní soud pro Prahu 10 dne 18. 2. 1991 (Rt 443/91) prohlásil tato rozhodnutí za zrušená k datu jejich vydání, neboť zákon o soudní rehabilitaci [§ 2 odst. 1 písm. d) zákona č. 119/1990 Sb.] takový postup u „trestného činu“ pobuřování nařizoval. JUDr. P. sama označila tento proces za politický v řízení, jež je předmětem nynějšího přezkumu (viz spis zn. 36 C 20/99, č. l. 93, verte).

20. Ze spisu Obvodního soudu pro Prahu 4 sp. zn. 2 T 23/86 vyplývá, že JUDr. P. předsedala senátu, který v odvolacím řízení (usnesení Městského soudu v Praze ze dne 12. 5. 1987 č. j. 5 To 68/87-1756) potvrdil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 (ze dne 11. 3. 1987 č. j. 2 T 23/86-1675), jímž byly dvěma členům (mj.) výboru Jazzové sekce Svazu hudebníků ČR (dále též jen „JS“) za nedovolené podnikání (§ 118 odst. 1 trestního zákona) uloženy nepodmíněné tresty odnětí svobody v trvání 16, resp. 10 měsíců za šíření publikací JS, což bylo v rozporu se zákonem č. 94/1949 Sb., o vydávání a rozšiřování knih, hudebnin a jiných neperiodických publikací, neboť se tak dělo i po rozpuštění Svazu hudebníků ČR (opřené Ministerstvem vnitra o zákon č. 126/1968 Sb., o některých přechodných opatřeních k upevnění veřejného pořádku). Obvodní soud rozhodoval poté, co městský soud (č. l. 1487) zrušil jeho rozhodnutí (jímž obvodní soud věc

vrátil k došetření do přípravného řízení) a nařídil, aby věc rozhodl. Městský soud v Praze v potvrzujícím usnesení uvedl, že jednání směřovalo proti základům hospodářské soustavy, proto je z hlediska společenské nebezpečnosti nerozhodné, že činnost nesloužila k osobnímu obohacení a vydávané publikace byly prospěšné, neboť rozhodující je, že ediční činnost nebyla nikdy povolena. Nejvyšší soud tato rozhodnutí na základě stížnosti pro porušení zákona rozsudkem (ze dne 24. 4. 1991 č. j. 11 Tz 9/91-1902) zrušil s tím, že obvinění členů výboru JS (§ 163 odst. 1 trestního řádu, ve znění platném v době vynesení rozsudku městského soudu) nepředcházelo zahájení trestního stíhání (§ 160 odst. 1 trestního řádu, ve znění platném v době vynesení rozsudku městského soudu) za nedovolené podnikání. Nejvyšší soud odmítl aplikovat čl. 19 a 22 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (dále též jen „Pakt“), avšak konstatoval nedostatečný skutkový základ pro posouzení zavinění a ztotožnil se s tím, že mělo být přihlédnuto k námitkám nedostatku společenské nebezpečnosti činu. Ve spisu se nachází několik dopisů členů Amnesty International z celého světa (např. č. l. 1404, 1425, 1456, 1458, 1462, 1470), stejně jako dopis manželek členů výboru Jazzové sekce prezidentovi ČSSR (ze dne 3. 12. 1986, č. l. 1396 a 1483), kde je upozorněno, že přestože je případ veden v linii hospodářské kriminality, je na obžalované vyvíjen nátlak, aby se vyjadřovali k politickým obviněním či podepisovali politicky motivovaná prohlášení, a že některé výslechy trvaly až 17 hodin (dopis byl Krajským soudem v Praze proveden k důkazu – č. l. 143).

21. Z kárného spisu vedeného proti soudkyni P. (sp. zn. Ds 5/93 Vrchního soudu v Praze) Ústavní soud zjistil, že ministr spravedlnosti podal dne 17. 12. 1993 návrh na její odvolání z funkce soudkyně za její podíl na odsouzení pánů K. a M. za šíření názorů a myšlenek v době, kdy již byl uveřejněn Pakt, což ministr i vzhledem nepřiměřené a neodůvodněné tvrdosti pokládal za hrubou zpronevěru povinností nezávislého soudního rozhodování. Vrchní soud návrhu ministra nevyhověl (29. 3. 1994 č. j. DS 5/93-33) a toto rozhodnutí potvrdil i Nejvyšší soud (31. 8. 1994 č. j. DS 5/93-68), který se však neztotožnil s názorem vrchního soudu, že odvolání brání ústavně zakotvená nezávislost soudce, protože jinak by nebylo možné provést transformaci justice (§ 67 odst. 1 zákona č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích). Potvrzen byl názor vrchního soudu o neaplikovatelnosti mezinárodních smluv, jež byly označeny za závazek etického charakteru. Rozhodnutí vydané senátem soudkyně P. podle Nejvyššího soudu svou ideologičností vybočilo z právního hodnocení, avšak Nejvyšší soud usoudil, že zákon v převážné míře minil postihnout soudce pro nikoli jednotlivé a zcela ojedinělé excesy, ale pro určitý styl práce, který nebyl v daném případě ani tvrzen, natož prokazován.

22. Z kárného spisu vedeného proti stěžovatelce (sp. zn. Spr 1161/93 Městského soudu v Praze) Ústavní soud zjistil, že stěžovatelka byla dne 11. 3. 1994 (č. l. 72) senátem, jemuž předsedala JUDr. P., odvolána z funkce soudce Obvodního soudu pro Prahu 3. Senát Vrchního soudu v Praze zamítl (č. l. 118) námitku podjatosti JUDr. P. (odůvodněnou tím, že sama čelí kárnému řízení) a stejný senát zamítl dne 29. 6. 1994 (č. l. 146) i odvolání stěžovatelky proti odvolání z funkce soudce, kdy nevyhověl jejím námitkám. Senátu předsedal údajně přítel (Ds 5/93-6) JUDr. P., dlouholetý soudce NS ČSR JUDr. S. L. Stěžovatelka byla odvolána, protože odmítla převzít senát 5 C, odmítala do určité doby vyřizovat civilní agendu a ve dnech 30. a 31. 8. 1993 se nedostavila do zaměstnání. Šlo o nepřiměřenou reakci stěžovatelky na pracovní přetížení, neboť byla v průběhu krátké doby předtím přefazována k různým agendám a bránila se převzetí senátu zatíženého průtahy.

V.

23. Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

24. Při posuzování ústavní stížnosti se Ústavní soud řídil následujícími principy:

A) Svoboda projevu

25. Základní právo na svobodný projev je třeba považovat za konstitutivní znak demokratické pluralitní společnosti, v níž je každému dovoleno vyjadřovat se k věcem veřejným a vynášet o nich hodnotící soudy.

26. Věci veřejnou jsou veškeré agendy státních institucí, jakož i činnost osob působících ve veřejném životě, tj. např. činnost politiků místních i celostátních, úředníků, soudců, advokátů, popř. kandidátů či čekatelů na tyto funkce; věci veřejnou je ovšem i umění včetně showbyznysu a dále vše, co na sebe upoutává veřejnou pozornost. Tyto veřejné záležitosti, resp. veřejná činnost jednotlivých osob, mohou být veřejně posuzovány. Při kritice veřejné záležitosti vykonávané veřejně působícími osobami platí z hlediska ústavního presumpce

o tom, že jde o kritiku dovolenou. Jde o výraz demokratického principu, o výraz participace občanské společnosti na věcech veřejných.

27. Má-li být svoboda projevu osoby kritizující v takových věcech omezena rozhodnutím soudu, je třeba, aby osoba dotčená prokázala, že kritika nebyla vyřčena v dobré víře nebo nešlo o fair kritiku. Přitom presumpcí dovolené kritiky je chráněn toliko hodnotící úsudek, nikoli tvrzení faktů, která v míře, v níž sloužila za základ kritiky, musí naopak důkazně prokazovat kritik sám, přičemž platí, že zásadně budou chráněna jen tvrzení pravdivých skutečností. Prokázání tvrzených faktů kritikem samotným platí jako evropský ústavní standard (např. rozhodnutí Sněmovny lordů ze dne 28. 10. 1999 ve věci Reynolds v. Times Newspapers Limited nebo rozhodnutí německého Spolkového ústavního soudu ze dne 3. 6. 1980 1BvR 797/78 v případě Böll), který je potvrzován i judikaturou Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“), např. rozsudek velkého senátu ze dne 17. 12. 2004 ve věci Pedersen a Baadsgaard v. Dánsko.

28. Další obecné principy uplatňované v judikatuře evropských ústavních soudů, jakož i v judikatuře ESLP jsou následující: Nelze považovat za rozumné (legitimní) zveřejnění difamační informace o jiné osobě působící ve veřejném životě, pokud 1. se neprokáže, že existovaly rozumné důvody pro spoléhání se na pravdivost difamační informace, dále 2. pokud se neprokáže, že byly podniknuty dostupné kroky k ověření pravdivosti takové informace, a to v míře a intenzitě, v níž bylo ověření informace přístupné a definitivní, a 3. pokud ten, kdo difamační informaci zveřejnil, měl důvod nevěřit, že tato informace je pravdivá. Zveřejnění takové informace nelze považovat za legitimní či rozumné i tehdy, pokud si šířitel takové informace neověří její pravdivost dotazem u osoby, jíž se informační údaj týká, a nezveřejní její stanovisko, s výjimkou nemožnosti takového postupu a nebo tam, kde tento postup zjevně nebyl nutný (Lange v. Australian Corporation, 1997, citováno v kauze Reynolds Lds. – viz shora). Důležité pro posouzení legitimacy zveřejnění informace je zkoumání motivu. Legimititu nelze dovodit, pokud bylo zveřejnění dominantně motivováno touhou poškodit osobu, k níž se informace váže, a pokud šířitel sám informaci nevěřil anebo pokud ji poskytl bezohledně a hrubě nedbale bez toho, aby si ověřil, zda informace je pravdivá, či nikoliv.

29. Pokud jde o hodnotící soudy, i přehánění a nadsázka, byť by byly i tvrdé, nečiní samy o sobě projev nedovoleným. Ani nepřipadnost názoru kritika z hlediska logiky a podjatost kritika nedovolují samy o sobě učinit závěr, že kritik vybočil z projevu, který lze označit za fair. Pouze v případě, že jde o kritiku věci či jednání osob vystupujících ve věcech veřejných, která zcela postrádá věcný základ a pro kterou nelze nalézt žádné zdůvodnění (paušální kritika), je třeba považovat takovou kritiku za vybočující z fair projevu. Při tom je třeba vždy hodnotit celý projev uskutečňující se ve formě určitého literárního či publicistického či jiného útvaru, nikdy nelze posuzovat toliko jednotlivý vytržený výrok anebo větu.

30. Média hrají nezastupitelnou roli při informování jednotlivců ve věcech veřejného zájmu. Zprostředkovávají jednotlivcům informace o soudobém dění, o tendencích uplatňujících se v životě státu i společnosti. Média umožňují udržovat veřejnou diskusi, v níž se zprostředkovávají různé názory, a poskytují tak jednotlivcům i různým společenským skupinám příležitost, aby přispívali k utváření obecnějšího názoru. Tak média představují rozhodující faktor v permanentním procesu tvorby názorů a nakonec i tvorby vůle jednotlivců i společenských skupin, ale i politických institucí.

31. Každý program, ať televizní či rozhlasový, má již v důsledku samotného výběru a způsobu zpracování tématu názorotvorný účinek. Média a jejich obsah nelze apriorně hodnotit dle serióznosti obsahu jejich programů, resp. podle toho, zda takový obsah je slučitelný s úctyhodným soukromým nebo veřejným zájmem. Takové apriorní hodnocení médií, ve skutečnosti by šlo o jejich řízení státní mocí, by přímo popíralo základní právo na svobodný projev, který média zprostředkovávají. Jinými slovy, každé médium se může v souvislosti s každým vysílaným programem dovolávat ochrany odvoláním se na základní právo na svobodný projev, ať jde o politické vysílání, kritické vypořádávání se s otázkami veřejného zájmu nebo o umělecké či zábavní pořady. Svoboda projevu médiím svědčí bez toho, že by sama média musela dokládat „oprávněnost“ či „legitimitu“ zájmu na vysílání určitého programu. Základní právo na svobodný projev médií tak chrání nejen zvolené téma, nýbrž i druh a způsob jeho zpracování.

32. Teprve tehdy, když se takto chápaný svobodný projev dostane do konfliktu s jinými právními statky chráněnými ústavním pořádkem nebo zákony vydanými za účelem, pro který lze svobodný projev omezit ve smyslu čl. 17 odst. 4 Listiny (jde o práva a svobody druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti), nastanou podmínky pro to, aby byl zkoumán sledovaný účel konkrétního

programu, způsob a druh zpracování tématu, jakož i programem dosažený či předpokládaný účinek. Všechna zmíněná omezení svobodného projevu provedená obyčejným zákonem sledujícím svrchu uvedený přípustný účel však nesmějí relativizovat svobodu projevu. Naopak tyto omezující zákony je třeba vykládat s respektem ke svobodnému projevu, a je-li to nutné, pak i do té míry restriktivně tak, aby bylo zajištěno přiměřené uskutečňování svobody projevu samotné. V zájmu splnění těchto požadavků je třeba v konkrétní věci zvažovat obecně i konkrétně ve věci se uplatňující a proti sobě stojící právní statky.

B) Právo na čest

33. Pokud jde o základní právo na čest, uplatňuje se toto právo ve více sférách. Jedná se o soukromou sféru, sféru společenskou, občanskou a profesionální, přičemž poslední tři lze označit za sociální sféru.

34. V první sféře jde vlastně o ochranu soukromí, v jehož rámci se nepochybně uplatňuje i právo na čest. Zásadně je však věcí každého, co a v jakém rozsahu z této sféry uvolní jako informaci pro okolní svět. Jinými slovy, v tomto segmentu zpravidla platí naprosté informační sebeurčení.

35. Sféra sociální, občanská a profesionální reflektují sociální povahu základních práv, resp. odrážejí fakt, že jednotlivce žije ve společenství a vstupuje s ostatními jeho členy do komunikace, přičemž skrze své chování, ba dokonce skrze své samotné bytí, ovlivňuje ostatní členy společenství. V této druhé sféře již neplatí naprosté informační sebeurčení, jinými slovy, do této sféry lze za určitých podmínek vstupovat, neboť se v ní mohou vyskytovat fakta, která mohou být předmětem oprávněného veřejného zájmu. Sociální sféry tak mohou být narušeny proporcionálními zásahy veřejné moci za účelem ochrany zájmů společenství.

36. Vnější okraj sociální sféry jednotlivce tvoří tzv. veřejná sféra. Jedná se o ten segment lidského života, který může vnímat a nebo brát na vědomí každý (Löffler, Rickler, Handbuch des Presserechts, 4. vydání, 2000, 42. kapitola, pozn. č. 7). V této sféře neexistují prakticky žádná omezení pro šíření pravdivých faktů z ní (Soehring, Presserecht, 3. vydání, 2000, pozn. č. 19.40). Je zřejmé, že tato sféra lidského života se zcela kryje s profesionální sférou osob působících ve veřejném životě.

37. Protože právo na osobní čest a dobrou pověst garantované čl. 10 odst. 1 Listiny (Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod toto právo garantováno není) není omezitelné obyčejnými zákony, jejichž účel by Listina stanovila v podobě veřejných statků (tak jako např. u svobody projevu), je třeba možná omezení tohoto práva hledat v kategorii imanentních omezení, tj. omezení plynoucích přímo z ústavního pořádku samotného. Takovéto imanentní omezení základního práva na čest lze nalézt i v požadavku respektu veřejné moci k základním právům třetích osob a v povinnosti veřejné moci základní práva třetích osob chránit, přičemž v daném případě přichází v úvahu právě právo na svobodný projev. Vždy je však třeba vážit konkurující statky s ohledem na konkrétně skutkově utvořený základ, a to v tom smyslu a tak, aby oba konkurující si statky byly v co největší míře zachovány, a nelze-li tomuto požadavku vyhovět, je třeba zdůvodnit zásah do jednoho z konkurujících si statků, a to při uplatnění principů proporcionality.

38. Tyto zásady, které se uplatňují při posouzení opatření veřejné moci, jimiž je omezováno základní právo jednotlivce, je třeba odpovídajícím způsobem aplikovat i v případech, kdy obecné soudy rozhodují o věcech dotýkajících se kolidujících zájmů soukromých subjektů, tj. jde-li o soudní rozhodování ve věcech civilních.

39. Profesionální čest a profesionální dobrá pověst, jak shora uvedeno, beze zbytku náleží do sféry sociální, resp. na její vnější okraj, který vytváří sféru veřejnou. Proto je z hlediska ústavního přijatelné, když např. ministerstvo spravedlnosti poskytuje médiím údaje o návrzích na kárné postihy soudců. Pokud jde o soudy, (nyní platné) ustanovení § 11 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, vyjímá z poskytnutí informací jen informace o probíhajícím trestním řízení a informace o rozhodovací činnosti soudů. Rozhodovací činnost soudů rozhodně nelze ovšem ztotožnit se samotnými rozhodnutími soudů, resp. soudců (byť předsedové některých obecných soudů přesně toto činí), které je třeba naopak médiím na požádání poskytnout právě s ohledem na účel zákona o svobodném přístupu k informacím (přirozeně oproti zaplacení správních poplatků). Stejně tak tento zákon nemůže bránit předsedům soudů, resp. Ministerstvu spravedlnosti poskytnout informaci o profesní kariéře jednotlivých soudců. Takový výklad zákona je namísto právě proto, že profesionální pověst, jejímž derivátem je profesionální čest, je kategorií sociální a náleží do sféry veřejné, jak vysvětleno shora. V případě soudců je takový vstup státu do této části jejich osobnosti umožněn účelem, který je třeba spatřovat ve snaze o existenci personálně a profesionálně nezpochybnitelné justice. Uvedené údaje dotýkající se této sféry jsou také relevantní pro posuzování nezávislosti a nezávislosti

jednotlivých soudců v návaznosti na rozhodování jednotlivých kauz. Personální úřady soudů by tyto údaje měly médiím na požádání sdělit tak, aby média mohla informovaně diskutovat a analyzovat profesní zkušenosti soudců v návaznosti na způsob jejich rozhodování. Jde totiž o uznávanou politologickou metodu navazující na myšlenky filozofické školy právního realismu, běžně používanou v USA. Na těchto myšlenkách je koneckonců vybudován i výběr soudců Ústavního soudu, kteří se v Senátu Parlamentu České republiky podrobují důkladnému prověřování mimo jiné i své profesní minulosti.

VI.

40. Stěžovatelka zpracovala reportáž, která podle obecných soudů protiprávně zasáhla do osobnostních práv vedlejší účastnice, soudkyně S. P. Jádrem sporu je tak střet svobody projevu (čl. 17 Listiny) novinářky s ochranou cti soudkyně (čl. 10 Listiny). Ústavní soud své zkoumání zaměřil na napadené rozhodnutí odvolacího soudu, kterým bylo změněno rozhodnutí soudu nalézacího.

41. Z obsahu posuzované reportáže plyne, že byla bezprostřední reakcí na odsouzení J. K. za jeho „neodpovídající jednání“ (trýznivý výsledek a fyzické mučení jako součást bezprávného nucení k emigraci) vůči V. T. Vedlejší účastnice byla předsedkyní senátu, který za toto jednání uložil peněžitý trest, který se řadě médií včetně stěžovatelčiny reportáže jevil jako nepřiměřeně mírný. Nutno připomenout, že reportáž byla věnována otázce očisty justice po roce 1989 (viz i datum vysílání). Stěžovatelka si v ní položila otázku, zda důvod takového rozhodování nemůže souviset s profesní minulostí předsedkyně senátu (tj. vedlejší účastnice).

42. Podle stěžovatelčiny hypotézy, kterou vyjádřila v podstatě otázkou, může pramenit postoj soudců k době, v níž Československá socialistická republika nebyla právním státem, neplatila soudcovská nezávislost (srov. opačný postoj žalobkyně na č. 1. 94 verte) a soudci se podíleli na pošlapávání lidských práv, z profesní minulosti konkrétních soudců. Hypotézu se stěžovatelka při tvorbě reportáže snažila ověřit, avšak orgány spravující potřebné informace (předseda soudu – č. 1. 111, ministerstvo, včetně tehdejšího ministra spravedlnosti – viz reportáž) jí potřebné informace neposkytly, a znemožnily tak nejsnazší a nejsamozřejmější cestu k potvrzení nebo vyvrácení hypotézy. Na otázky stěžovatelky odmítla odpovídat i vedlejší účastnice. Tímto zjištěním musí být také determinováno poměřování přesnosti stěžovatelkou prezentovaných faktů. Stěžovatelce byl přístup k jejich ověření odepřen (č. 1. 143). Předseda Městského soudu v Praze (č. 1. 7) ředitele ČT dne 20. 10. 1998 upozornil na kárné provinění stěžovatelky (dříve soudkyně, která do justice přišla a rovněž z ní odešla po listopadu 1989) a připravovanou reportáž odmítl spojit s tématem samočisticích mechanismů justice. Znepřístupnění informací bylo odůvodňováno snahou o korektnost. Nelze však přehlížet, že omezování přístupu k informacím nutí novináře k autocenzuře či dokonce opuštění tématu, což může oslabovat roli žurnalistiky při kontrole moci. Přitom takzvaná investigativní reportáž se pokusila vysvětlit možnou příčinu nedostatečného vypořádání s minulostí v justici, což byla legitimní otázka veřejného zájmu, který byl v té době enormně vysoký, o čemž svědčí celá řada článků, statí a rozhovorů v dobovém tisku, jakož i prezentací v jiných médiích.

43. Stěžovatelka se nenechala odradit a svou hypotézu ověřovala analýzou pro ni dostupných rozhodnutí, jejichž autorkou nebo spoluautorkou byla vedlejší účastnice, dále rozhovory jak s oběťmi komunistické justice, tak s vysokými justičními činiteli. A obrátila se i na vedlejší účastnici, o které věděla, že ji ministr spravedlnosti chtěl koncem roku 1993 odvolat z funkce soudce. Vybavena pečlivě shromážděnými zjištěními zformulovala stěžovatelka závěr, že vedlejší účastnice byla zařazena do úzké skupiny soudců určených k souzení politických procesů a že byla hodnocena jako soudkyně, jíž se měla justice zbavit, neboť soudila v rozporu s tehdy platným zákonem. Těmito tvrzeními, která Ústavní soud považuje za skutková tvrzení, se vedlejší účastnice cítila dotčena na své cti a pomocí žaloby se domáhala omluvy, čemuž Vrchní soud v Praze napadeným rozhodnutím přisvědčil.

44. K prvnímu tvrzení: „vedlejší účastnice byla zařazena do úzké skupinky soudců určených k souzení politických procesů“

a) Skutkové zjištění vrchního soudu o tom, že je nepravdivé tvrzení o zařazení vedlejší účastnice do skupinky soudců soudících politické trestné činy, neodpovídá důkazům, které byly v řízení před obecnými soudy provedeny a které Ústavní soud ve svém řízení o ústavní stížnosti doplnil. Provedené důkazy naopak svědčí o správnosti závěru Krajského soudu v Praze, který v rozsudku ze dne 27. 11. 2000, resp. v rozsudku z 23. 9. 2002, oba sp. zn. 36 C 20/99, uvedl, že v tomto směru postačuje zjištění, že žalobkyně působila jako

předsedkyně senátu, který na městském soudu jako jediný v odvolacím řízení rozhodoval v trestních věcech souzených v prvním stupni podle první hlavy trestního zákona, kam spadaly i trestné činy pobuřování, podvracení a opuštění republiky, a uzavřel, že inkriminované tvrzení stěžovatelky „v podstatě odpovídá skutečnosti“. Tento závěr krajského soudu koresponduje se sociální skutečností, že v 70. a 80. letech nebyla justiční represe masová, nýbrž cílená. Odsuzujících rozsudků nebylo mnoho. Z odsuzujících rozsudků za pobuřování vynesených v obvodu Městského soudu v Praze od roku 1975 (kdy JUDr. P. znovu nastoupila na městský soud) do roku 1989 bylo na základě rehabilitačního zákona zrušeno 12 rozsudků (srov. in kolektiv: Soudní perzekuce politické povahy v Československu 1948–1989, Praha, USD AV ČR, 1993, str. 187). Politický vliv v justici se tehdy prosazoval spíše výběrem osob (Šámal, P., K úpravě trestního procesu v letech normalizace, in Vývoj práva v Československu v letech 1945–1989, Praha, Karolinum, 2004, str. 310). „Zevšeobecňovací“ senát, jehož členkou byla vedlejší účastnice, vykonával i významná dozorová oprávnění (č. l. 140 verte) ve vztahu k obvodním soudům a podával podněty ke stížnosti pro porušení zákona, jež byla významným nástrojem politické intervence (citované dílo str. 329 a 330).

b) Krajský soud ve shora označeném rozhodnutí uvedl, že pánové K. a M. byli rehabilitováni ex lege [§ 2 odst. 1 písm. d) zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci]. Již tato skutečnost umožňuje jejich proces označit za politický, což vyplývá z účelu rehabilitačního zákona, nehledě na skutečnost, že sama vedlejší účastnice označila jejich proces za politický (č. l. 93 verte). Charta 77 (a vyplývá to i z jejího textu) byla výzvou k demokratické diskusi, usilovala o dodržování lidských práv a upozorňovala na nezákonnosti a porušování tehdejší ústavy (in Kuklík, J., J., Dějepis 4 pro gymnázia a střední školy, Nejnovější dějiny, SPN, Praha, 2002, str. 197).

45. V případě Jazzové sekce je situace složitější, avšak přesto jen zdánlivě. Tvrzení vedlejší účastnice, že nešlo o politický proces, je třeba považovat za ryze účelové. Jazzová sekce se úspěšně věnovala nezávislé ediční činnosti jako jedné z forem disentu (Kuklík, J., J., citované dílo, str. 198). Ostatně i dopisy Amnesty International, stejně jako dopis prezidentovi ČSSR (viz výše bod 20), musely zkušené soudkyni jasně napovědět, že i podstata tohoto sporu je politická. „Za politicky motivované procesy lze považovat ty, ve kterých byli obžalováni odsuzováni za činy jiné, převážně ekonomické povahy, úmyslně vykonstruované k jejich využití jako nástroje politického nátlaku nebo msty.“ (srov. in kolektiv: Soudní perzekuce politické povahy v Československu 1948–1989, Praha, USD AV ČR, 1993, str. 35 a 38). V letech normalizace byla moc obezřetnější a činy motivované politicky hodnotila výlučně jako kriminální (kolektiv: Dějiny země Koruny České II., Litomyšl, Paseka, 2003, str. 303). Ostatně jeden z odsouzených v reportáži vysvětlil, proč nebyla „vhodná doba pro politický proces“. Přitom i tehdy platná ústava formálně zaručovala tiskovou svobodu (čl. 28 odst. 1). Šlo proto o stejný případ jako u signatářů Charty 77 – soudní postih za uplatňování (formálně zaručených) politických práv. Totalitní režimy (pro vyvolání zdání legitimacy) často pokrývají represe vlastních občanů rouškou práva (oficiální představitelé ČSSR existenci politických vězňů popírali), aby zachovaly zdání zákonnosti, a trestní právo je vhodným prostředkem pro vyvolání zdání zákonnosti (srov. např. Šámal, P., citované dílo, str. 307 a násl.).

46. Soudy demokratického státu v této linii však samozřejmě nesmí pokračovat. Přijetí závěru, podle něhož proces Jazzové sekce nebyl proces politický, by rovněž znamenalo ztotožnění se s hodnotovým řádem komunistického režimu, čemuž vedle zdravého rozumu brání i nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 12. 1993 sp. zn. Pl. ÚS 19/93 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 1, nálezy č. 1, vyhlášen pod č. 14/1994 Sb.), kde bylo nalezeno, že: „Ústava ... neváže pozitivní právo jen na formální legalitu, ale výklad a použití právních norem podřizuje jejich obsahově materiálnímu smyslu, podmiňuje právo respektováním základních konstitutivních hodnot demokratické společnosti a těmito hodnotami také užití právních norem měří. To znamená i při kontinuitě se âčšstarým právem‘ hodnotovou diskontinuitu se âčšstarým režimem‘.“

47. c) Skutečnost, že trestný čin pobuřování projednávaly v prvním stupni obvodní soudy, využil vrchní soud (str. 5 odst. 4) pro uznání argumentace vedlejší účastnice (č. l. 153), která tak chtěla vyvrátit tvrzení, že soudila politické procesy, avšak ustanovení § 2 odst. 1 písm. d) zákona o soudní rehabilitaci ruší odsouzení pro trestné činy uvedené v první hlavě trestního zákona, bez ohledu na to, který soud je projednával v prvním stupni. (K politické povaze celé první hlavy trestního zákona srov. kolektiv: Soudní perzekuce politické povahy v Československu 1948–1989, Praha, USD AV ČR, 1993, str. 54, nebo Novotný, O., a kol., Trestní právo hmotné II, Praha, ASPI, 2004, str. 218). Vrchní soud také konstatoval (str. 5 odst. 5 napadeného rozhodnutí), že žalovaná, na jejíž straně vystupuje i stěžovatelka, údajně neunesla důkazní břemeno, neboť vedlejší účastnice nerozhodovala jako samosoudkyně. Takové odůvodnění postrádá jakýkoliv zřetel k ústavním hodnotám, na nichž je budován ústavní pořádek České republiky, a nutno přisvědčit stěžovateli,

že jde o irelevantní konstatování vzhledem k tomu, že je třeba vzít v úvahu fakt, že v sázce bylo omezení svobodného projevu stěžovatelky. Vrchní soud zde vycházel z principu individuální neodpovědnosti za rozhodnutí, což nelze bez dalšího připustit. Konečně vedlejší účastníci nikdo nenutil vykonávat právě funkci soudce. K přičitatelnosti rozsudku předsedovi senátu se v případě Hrico proti Slovensku přiklonil i ESLP (srov. v oficiální databázi ESLP HUDOC na <http://www.echr.coe.int/> senátní rozsudek ze dne 20. 7. 2004 č. 49418/99, § 46, nebo ve Sbírce soudních rozhodnutí ESLP č. 5/2004, str. 291). Nicméně i kdyby žalobkyně senátu nepředsedala, nebylo by možné získat oporu pro konstatování, že výrok: „soudila“ politické procesy, je nepravdivý, a to ani poukazem na nemožnost zjistit, jak který ze soudců hlasoval (opačně č. I. 113). Ústavní soud je totiž přesvědčen o tom, že byly-li by pro to důvody, bylo by namístě ověřit způsob hlasování vedlejší účastnice otevřením příslušné obálky obsahující protokol o poradě a hlasování. V daném případě však žalobkyně ani nenamítala, že byla v těchto případech přehlasována, a je tedy zřejmé, že úvahy či spíše spekulace vrchního soudu v tomto ohledu neměly nejmenší oporu v provedeném dokazování.

48. Ke druhému tvrzení: „(vedlejší účastnice) byla hodnocena jako soudkyně, které se justice v rámci očisty měla zbavit, neboť soudila v rozporu s platným zákonem“

a) Z kárného spisu vedlejší účastnice, který byl rovněž Ústavním soudem proveden k důkazům, vyplynulo, že ministr spravedlnosti podal koncem roku 1993 návrh na odvolání soudkyně P. z funkce. Přesto vrchní soud konstatoval neunesení důkazního břemene ohledně tvrzení, že žalobkyně „byla hodnocena“ jako soudkyně, jíž se má justice zbavit. Přitom kárný senát Nejvyššího soudu rozhodující jako senát odvolací (zvažující pouze případ pánů K. a M.) návrhu ministra nevyhověl, protože usoudil, že se jednalo o jediné pochybení soudkyně a nebylo prokázáno, že šlo o její styl práce, což zákon o soudech a soudcích v interpretaci Nejvyššího soudu vyžadoval. Výsledek kárného řízení stěžovatelka ve své reportáži nesmlčela, nicméně je zřejmé, že své tvrzení stavěla na názoru tehdejšího ministra spravedlnosti, jakož i na názoru VONS, které vzala za podklad svého tvrzení.

b) Zbývalo posoudit způsob, jímž obecné soudy posuzovaly pravdivost výroku o souzení vedlejší účastnice „v rozporu s platným zákonem“. I když by byl pojem „zákon“ chápán technicky velmi úzce, tj. jen ve formálním smyslu, fakt, že vedlejší účastnice jako předsedkyně senátu ve věci Jazzové sekce participovala na porušení zákona, vyplývá z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 11 Tz 9/91. Z jeho odůvodnění vyplývá, že nešlo o odlišný právní názor na věc, jak zcela nepochopitelně konstatoval v nyní posuzované věci vrchní soud (str. 5 odst. 4 napadeného rozsudku). Ústavní soud nepovažuje za možné odbýt hodnocení soudní rehabilitace pánů K. a M., na jejichž původním odsouzení se vedlejší účastnice podílela, konstatováním: „Jmenovaní byli odsouzeni v souladu s tehdy platným právní řádem.“ (str. 2 rozsudku vrchního soudu). Je totiž zcela zřejmé, že rozhodnutí rušená podle rehabilitačního zákona byla zcela zjevně v rozporu s hodnotami uznávanými (krátce řečeno) všemi civilizovanými státy, které nadto vyjadřoval v § 1 i zákon o soudní rehabilitaci. Mezi tyto hodnoty nepochybně náleží svoboda projevu. Ostatně tuto svobodu proklamovala i Ústava ČSSR ve znění platném před rokem 1989, byť v pokřivené formě, a v celistvosti ji garantoval Pakt v čl. 19, který vstoupil v tehdejší ČSSR v platnost 23. 3. 1976. Formálněprávní garance svobody projevu skrze tehdy platnou Ústavu a skrze Pakt jen podtrhují povinnost každého tehdejšího soudce interpretovat právo tak, aby svoboda projevu osoby před soudem stojící byla respektována. Pokud kárný senát Vrchního soudu v Praze v rozhodnutí o návrhu ministra spravedlnosti na odvolání vedlejší účastnice z funkce soudce rozvíjel formalistické teorie o spornosti aplikační přednosti mezinárodních smluv o lidských právech v době předlistopadové a dospěl-li poté k názoru, že nelze vedlejší účastnici činit odpovědnou za to, že neaplikovala v kauze pánů K. a M. Pakt, neboť ani teorie nebyla v tomto ohledu jednotná, pak kárný senát vrchního soudu zcela přehlédl povinnost soudce soudit v souladu s právem (nejen v souladu s formálně chápaným zákonem), které jako spravedlivý výrok soudce respektující především základní práva osob uvádí v život do té doby mrtvou literu formálního zákona. Pokud soudce tuto povinnost neplní, rozhoduje v rozporu s právem, přičemž pojmy zákon a právo jsou, jak známo, užívány v obecném jazyce jako synonyma, resp. jsou užívány promiscue. Jazyk televizní reportáže je samozřejmě jazykem obecným. Nelze proto od něj vyžadovat puristickou právně pojmovou čistotu, která je ostatně, jak sám vývoj práva od druhé poloviny 20. století ukázal, toliko iluzí i v rigidně vymezené oblasti práva samotného.

49. Lze tedy uzavřít, že tvrzení obsažená v reportáži pořadu Nadoraz, vysílaného ve dnech 16. a 17. 11. 1998, a to v rozsahu, který byl obsažen ve výroku napadeného rozsudku vrchního soudu, lze hodnotit jako pravdivá, a pokud vrchní soud dospěl k opačnému názoru, porušil základní právo stěžovatelky na svobodný projev garantované čl. 17 odst. 1 Listiny.

50. Pokud vrchní soud zaměřil řízení toliko k otázce profesní cti vedlejší účastnice (č. l. 169), pak pochybil. Měl totiž zohlednit skutečnost, že spor, který řešil, neměl klasickou povahu střetu dvou základních práv soukromých osob, nýbrž šlo o konflikt základních práv osob působících ve veřejném životě (viz náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 453/03, Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 39, náleží č. 209). Stěžovatelka je novinářka, vedlejší účastnice je soudkyně, a jejich profesní čest se proto pohybuje ve sféře, kterou lze označit za veřejnou, a proto by v ní měla platit informační otevřenost. Argumentace o nemožnosti oddělení osobního a profesního života (č. l. 15 verte) nemůže soudci poskytnout imunitu vůči zájmu veřejnosti na informacích o jeho profesních předpokladech k výkonu funkce. Soudkyně P. byla předmětem zkoumání reportáže jen v rovině profesní. Předvídatelnost výkonu funkce soudce je legitimní otázkou veřejného zájmu, stejně jako byla v době vysílání inkriminované reportáže otázkou veřejného zájmu kvalita soudního rozhodování v návaznosti na personální složení justice. V té době probíhaly intenzivní veřejné debaty o vypořádávání se s minulostí, a to i uvnitř justice. O tom svědčí celá řada statí, komentářů, diskusí a rozhovorů obsažených v dobovém tisku, jakož i rozhlasovém a televizním vysílání. Míra ochrany profesní cti osob působících ve veřejném životě před výkonem svobody projevu je oslabena, což plyne z veřejného zájmu na kontrole moci.

51. Omezení svobody slova nařízením omluvy proto nebylo možno učinit ani odkazem na čl. 10 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále též jen „Úmluva“), který umožňuje omezení svobody projevu v zájmu zachování autority a nestrannosti soudní moci. Ústavní soud sice s odvoláním na čl. 10 odst. 2 Úmluvy zavázal média k vážení použitých výrazů a prostředků (náleží ze dne 9. 2. 1998 sp. zn. IV. ÚS 154/97, Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 10, náleží č. 17), avšak šlo o situaci, kdy zveřejněné informace o soudci byly osobní povahy a nesouvisely s výkonem funkce soudce, jako je tomu v nyní projednávané věci.

52. Ani judikatura ESLP s odvoláním na restriktivní výklad mezi svobody projevu neposkytuje soudcům naprostou imunitu vůči v podstatě pravdivým kritickým projevům opírajícím se o dostupná fakta, k nimž dostala dotčená osoba možnost se vyjádřit a která nebyla vybrána a seřazena manipulativně (srov. in HUDOC rozsudek senátu ze dne 24. 2. 1997 De Haes a Gijssels proti Belgii, č. 19983/92, § 48, resp. rozsudek Velkého senátu ze dne 6. 5. 2003 Perna proti Itálii, č. 48898/99, § 39, in Přehled rozsudků ESLP č. 3/2003, str. 129, nebo Prager a Oberschlick proti Rakousku, č. 15974/90, § 38, nebo v databázi LexData). Podle názoru Ústavního soudu reportáž stěžovatelky těmto nárokům dostojí.

53. Ústavní soud již v minulosti konstatoval, že soudcům při posuzování základního práva na svobodu projevu náleží z hlediska čl. 10 odst. 2 Úmluvy zvláštní ochrana, přesto však soudci, jež se cítí dotčeni výkonem svobody projevu, mají oproti ostatním občanům povinnost k větší dávce tolerance a velkorysosti (srov. náleží ze dne 17. 10. 2000 sp. zn. I. ÚS 211/99, Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 20, náleží č. 152). Veřejná kritika soudní moci je totiž důležitou protiváhou soudcovské nezávislosti, a proto je třeba vycházet z presumpce přípustnosti projevu, jehož intenzita a obsah nevybočují z hranic účelu (presumpce dovolenosti kritiky veřejné moci; podobný přístup ke kritice veřejných záležitostí srovnej in Bouček, V., Ochrana cti dle práva anglického, Knihovna Právnických rozhledů, Praha, 1905, str. 14). Je-li nezávislost soudní moci samozřejmě hájena jako nezbytná podmínka fungování justice, musí být z druhé strany umožněna, a to i ochranou svobody projevu, veřejná kontrola soudní moci s přihlédnutím k faktu, že o oprávněnosti kritiky rozhodují zase jen soudy. Účelem reportáže nebylo dle názoru Ústavního soudu oslabení autority soudní moci demokratického státu, ale naopak její posílení. Účelem reportáže také nebyla dehonestace osoby vedlejší účastnice. Účelem reportáže bylo dobrat se pomocí otázek (na něž ovšem justiční orgány, jakož i Ministerstvo spravedlnosti z nepochopitelných důvodů odmítly odpovědět, čímž justici jako celek, jakož i vedlejší účastnici poškodily) odpovědi na základní otázku – totiž jak souvisí profesní minulost soudce s jeho současným rozhodováním. Konstatování, že tato souvislost existuje, je pod zorným úhlem bohaté zahraniční literatury (např. Oliver W. Holmes, Jr., *The Common Law*, 1881: „Životem práva není logika, nýbrž zkušenost.“; Benjamin N. Cardoso, *The Nature of the Judicial Process*, 1921; K. Llewellyn, *The Cheyenne Way*, 1967) až triviální.

54. Obecné soudy nadto nezvážily, že mocenský zásah do svobody projevu má přijít pouze subsidiárně v situaci, kdy nelze škodu napravit jinak než zásahem státu (I. ÚS 367/03, Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 36, náleží č. 57). Obranou by mohlo být např. užití přípustných možností k oponování kontroverzních názorů. Cítila-li se žalobkyně reportáží dotčena, nic jí nebránilo v uveřejnění stanoviska svého, doloženého relevantními fakty o své profesní dráze. Soudce je osobou působící ve veřejném životě a požadavek na uveřejnění jeho co možná nejúplnějšího profesního životopisu nemůže být

oslyšen poukazem na ohrožení soudcovské nezávislosti. Autoritě justice nijak neprospělo, když tehdejší předseda Soudcovské unie ostře protestoval proti odvysílání reportáže (č. 1. 8), a to s odkazem na nezpůsobilost a zaujatost stěžovatelky, avšak nereagoval na podstatu tvrzení obsažených v reportáži („nechci sklouznout na argumentační úroveň tvůrců pořadu“). Ke stížnosti se připojil (č. 1. 9) i tehdejší místopředseda Městského soudu v Praze s tím, že stěžovatelka není osobou povolánou k řešení problémů české justice, což opět nebylo doprovázeno údaji vztahujícími se k obsahu reportáže. Informační autonomie soudce v otázkách týkajících se jeho profesní minulosti neexistuje. Cenzura informací a svobodné výměny názorů na práci soudů či výběr osob, které smějí takové informace prezentovat, snižuje důstojnost justice víc než případné kontroverzní názory, které v diskusi zazní. Pokud by soudy mocensky vnucovaly veřejnosti své vlastní hodnocení minulosti, zvláště když významná část veřejnosti s tímto hodnocením zásadně nesouhlasí, oslabovaly by svou legitimitu, neboť nelze přehlížet, že rozhodují ve vlastní věci (porušení esenciálního principu „nemo iudex in causa sua“), a proto by měly postupovat velmi obezřetně ve smyslu zvýšené senzitivity k dodržování ústavních hodnot a principů obsažených v českém ústavním pořádku. V opačném případě by výsledkem bylo oslabování důvěry v právo a podryvání základů právního státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky). Ostatně začínají se ozývat hlasy volající po zvýšeném prověřování osob ucházejících se o funkci soudců obecných soudů (viz např. odlišné stanovisko soudkyně Ústavního soudu Ivany Janů k nálezům sp. zn. Pl. ÚS 18/06, Sběrka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 42, náleží č. 130, vyhlášen pod č. 397/2006 Sb.). Tam, kde výkon svobody projevu přímo ohrožuje výkon soudnictví, je možno užít veřejnoprávní ochrany (§ 153 a 169a trestního zákona), jež k prvotnímu kroku povolává subjekt od soudní moci odlišný.

55. Ústavnímu soudu zbývalo posoudit, zda je třeba zrušit toliko stěžovatelkou v petitu její stížnosti výslovně označený výrok rozsudku vrchního soudu, anebo zda jsou dány důvody pro zrušení celého rozhodnutí. Ústavní soud se přiklonil ke druhé alternativě, protože shledal, že celé rušené rozhodnutí nepřipustně zasahuje do základního práva stěžovatelky na svobodný projev. Toto základní právo je také skutečným materiálním předmětem řízení, zatímco jednotlivé výroky rušeného rozhodnutí mohou být nahlíženy jen jako procesní předmět řízení.

56. K procesnímu hledisku, a to z úhlu ústavní konformity tzv. štěpení nároků, se Ústavní soud zamítavě vyjádřil v nálezech sp. zn. II. ÚS 117/04 a I. ÚS 85/04 (Sběrka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 36, náleží č. 37 a svazek 42, náleží č. 136). V posledně zmíněném nálezu mj. uvedl, že odporuje právu na spravedlivý proces, když v důsledku rozštěpení jednotlivých nároků dochází k tomu, že každý má jiný procesní režim. Od uvedené judikatury se Ústavní soud nemá důvodu odchylovat ani v tomto případě a dodává, že nenapadený kasační výrok odvolacího soudu není schopen samostatné existence.

57. Účelem řízení o ústavní stížnosti je poskytnutí ochrany základnímu právu stěžovatele a účelem naopak není extrémně formalistické lpění na procesních právních normách, a to do té míry, že je znemožněna realizace skutečného účelu řízení o ústavní stížnosti. Ústavní soud je přesvědčen o tom, že výklad aplikovaných právních norem musí být vždy především rozumný a vedený účelem poskytnout efektivní ochranu právům, jejichž porušení Ústavní soud shledal. Vyjádřeno slovy Rt. Hon. B. Mac Lachlin (Chief Justice of Canada): Je třeba respektovat cosi víc než pouhé zákonné normy. Krátce – zákonné normy je třeba transformovat do práva. Distinkce mezi vládnutím podle zákonů, které je charakteristické pro realitu v některých vývojových zemích, a vládou práva, která je předpokládána ve vyvinutých demokraciích, dostatečně vyjadřuje rozdíl mezi systémem vázaným spíše na zákonné normy a řádným právním systémem, který je založen na jistém minimu hodnot (parafráze příspěvku B. Mac Lachlin předneseného v roce 2005 ve Wellingtonu, Nový Zéland).

58. Ze všech shora uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, a zrušil podle ustanovení § 82 odst. 3 písm. a) citovaného zákona napadené rozhodnutí vrchního soudu.

Částečně odlišné stanovisko soudce Miloslava Výborného k výroku II. nálezu

Souhlasím s výrokem I. nálezu, tedy s tím, že rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 9. 2004 č. j. 1 Co 85/2003-291 bylo porušeno základní právo stěžovatelky garantované čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Většinou přijatým výrokem II. nálezu byl zrušen označený rozsudek Vrchního soudu v Praze ve všech částech. S tím však souhlasit nemohu z důvodů dále uvedených.

Především je patrné, že kasací celého rozsudku odvolacího soudu vykročil Ústavní soud ze stížnostního žádání, neboť stěžovatelka zcela jednoznačně formulovala petit návrhu tak, že žádala – stručně řečeno – zrušení jen té části rozsudku, jež zavazovala žalovanou k omluvě. Tím se ovšem nález dostal do rozporu se stabilizovanou judikaturou Ústavního soudu vycházející z prastaré zásady „ultra petitum partium iudex condemnare non potest“. Současně byly zrušeny i ty výroky napadeného rozsudku, proti nimž bylo přípustné podat dovolání (mezi nimi i pro stěžovatelku příznivý výrok žalobu zčásti zamítající), jakož i výroky kasační; důvody, proč se tak stalo (obsažené v odstavcích 55 až 57 nálezu) nepovažuji za dostatečně ospravedlňující zvolený postup, neboť také v tomto směru bylo rozhodnuto bez respektu k právním názorům, jež v minulosti Ústavní soud mnohokrát ve vztahu k vyvstalým procesním otázkám traktoval.

Uznávám, že částečnou změnou, částečným potvrzením a částečným zrušením rozsudku nalézacího soudu nastolil soud odvolací složitou procesní situaci pro všechny strany probíhajícího sporu. V potvrzující a měnící části rozhodnutí bylo totiž řízení pravomocně ukončeno, avšak s možností dílem ze zákona přípustného a dílem podmíněně přípustného dovolacího přezkumu Nejvyšším soudem. Z obsahu rozsudečného výroku týkajícího se povinnosti k omluvě je nadto patrné, že tento výrok, ač označen za měnící, z valné části byl ve skutečnosti výrokem potvrzujícím, což zmatek v úvahách o přípustnosti dovolání ještě zvýšilo. K dovršení všeho dovolání žalovaná skutečně podala, ale omezila rozsah ji navrhovaného dovolacího přezkumu na zcela podružnou otázku, má-li být uložena omluva odvysílána v hlavní zpravodajské relaci či v čase jiném. Je pravda, že vezmu-li v této souvislosti v úvahu nejen to, že ve skutečnosti dávno již omluva odvysílána byla, ale především že z důvodů podrobně v nálezu vyložených nebyla ničím opodstatněna (rozhodnutí v tomto směru považuji ve shodě s většinou senátu za protiústavní omezení svobody projevu), jeví se absurdním v dovolacím řízení zkoumat, kdy má být tato (již neexistující) povinnost k omluvě realizována. Podobně nerozumné zdá se pokračování sporu před soudem prvního stupně, který by nyní měl formálně (v důsledku zčásti kasačního rozhodnutí odvolacího soudu) zkoumat, jsou-li tu důvody přiznat žalobkyni kromě omluvy ještě finanční zadostiučinění. Nesmyslnost takového řízení je v důsledku vázanosti soudu nálezem, jímž Ústavní soud povinnost k omluvě shledává rozhodnutím protiústavním, zcela očividná.

Avšak řešení takto nastolených procesních otázek buď mělo být přenecháno obecným soudům (věřím, že ty by racionální východisko svého procesního postupu snadno našly), nebo aprobováno dle ustanovení § 23 zákona o Ústavním soudu (poznámka pod čarou č. 1). Považuji do budoucna za značně nebezpečné, měla-li by být přijatým rozhodnutím dosud konsolidovaná judikatura Ústavního soudu modifikována tak, že v některých případech je ji možno ponechat stranou, a to aniž by bylo postupováno dle citovaného zákonného ustanovení. V tomto směru odkazuji na závěry nálezu ve věci IV. ÚS 613/06 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 45, nález č. 68). Souhlasím s tezí, dle níž je třeba respektovat cosi víc než pouhé zákonné normy; tato teze nutně však v sobě nezahrnuje závěr, že zákonné normy respektovány býti nemusí, a to zvláště, jde-li o normy, jejichž spravedlnost nebyla zpochybněna.

Zdaleka se nedomnívám, že by se v daném případě Ústavní soud dopustil „extrémně formalistického lpění na procesních právních normách“, pokud by omezil svoji přezkumnou činnost jen na tu část rozsudku, kterou stěžovatelka napadla, a to především proto, že by tím nemohlo být žádné základní právo stěžovatelky znejistěno. Závazný právní názor Ústavního soudu, dle něhož bylo stěžovatelčino právo na svobodu projevu (zakotvené citovaným článkem Listiny základních práv a svobod, ale též např. i čl. 19 odst. 2 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech či čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod) narušeno výrokem o povinné omluvě, spolu se zrušením tohoto výroku zcela postačovaly k poskytnutí adekvátní ochrany stěžovatelčinych základních práv. Vše navíc bylo přijato dle mého mínění nejen procesně pochybně, ale především zbytečně.

1) jež zní: „Jestliže senát v souvislosti se svou rozhodovací činností dospěje k právnímu názoru odchylnému od právního názoru Ústavního soudu vysloveného v nálezu, předloží otázku k posouzení plénu. Stanoviskem pléna je senát v dalším řízení vázán.“

Zdroj: <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=55631&pos=26&cnt=31&typ=result>

[cit. 2013-10-01]

Výpis

z obchodního rejstříku, vedeného
Městským soudem v Praze
oddíl C, vložka 31916

Datum zápisu:	13. prosince 1994
Spisová značka:	C 31916 vedená u Městského soudu v Praze
Obchodní firma:	Purum s.r.o.
Sídlo:	Praha 1 - Staré Město, Národní 961/25, PSČ 110 00
Identifikační číslo:	624 14 402
Právní forma:	Společnost s ručením omezeným
Předmět podnikání:	<p>silniční motorová doprava - nákladní vnitrostátní provozovaná vozidla o největší povolené hmotnosti do 3,5 tuny včetně, - nákladní vnitrostátní provozovaná vozidla o největší povolené hmotnosti nad 3,5 tuny, - nákladní mezinárodní provozovaná vozidla o největší povolené hmotnosti do 3,5 tuny včetně, - nákladní mezinárodní provozovaná vozidla o největší povolené hmotnosti nad 3,5 tuny</p> <p>podnikání v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady</p> <p>geologické práce</p> <p>provádění staveb, jejich změn a odstraňování</p> <p>truhlářství, podlahářství</p> <p>výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona</p> <p>geologické práce v oblasti hydrogeologie a sanační geologie</p> <p>činnost prováděná hornickým způsobem ve smyslu ust. § 3 písm. c), d), e), f) h), i) a ust. 5 zák. ČNR č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a státní banské správě, v platném znění: c) práce k zajištění stability podzemních prostorů (podzemní sanační práce), d) práce na zpřístupňování jeskyní a práce na jejich udržování v bezpečném stavu, e) zemní práce prováděné za použití strojů a výbušnin, pokud se na jedné lokalitě přemísťuje více než 100 000 m krychlových horniny, s výjimkou zakládání staveb, f) vrtání vrtů s délkou nad 30 m pro jiné účely než k činnostem uvedeným v § 2 a 3, h) práce na zpřístupnění starých důlních děl a práce na jejich udržování v bezpečném stavu, i) podzemní práce spočívající v hloubení důlních jam a studní, v ražení štol a tunelů, jakož i vytváření podzemních prostorů o objemu větším než 300 m krychlových horniny</p> <p>hornická činnost ve smyslu ust. § 2 písm.b),c),d),e),f),g) a ust. § 5 zák. ČNR č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a státní banské správě, ve znění pozdějších předpisů: b) otvírka, příprava a dobývání výhradních ložisek,</p>

oddíl C, vložka 31916

- c) zřizování, zajišťování a likvidace důlních děl a lomů,
 d) úprava a zušlechťování nerostů prováděné v souvislosti s jejich dobýváním,
 e) zřizování a provozování odvalů, výsypek a odkališť při činnostech uvedených v písmenech a) až d),
 f) zvláštní zásahy do zemské kůry
 g) zajišťování a likvidace starých důlních děl

Statutární orgán:	jednatel: DANIEL KRAFT, dat. nar. 23. ledna 1978 Březová 1012, 252 29 Dobřichovice den vzniku funkce: 8. června 2000
Způsob jednání:	Za společnost jednají jednatelé společnosti samostatně. Podepisování za společnost se děje tak, že k obchodnímu jménu společnosti připojí svůj podpis kterýkoliv z jednatelů společnosti.
Prokura:	RADEK KUBÍČEK, dat. nar. 5. června 1980 Chaplinovo náměstí 651/4, Hlubočepy, 152 00 Praha 5
Společníci:	PURUM KRAFT a.s. Praha 1 - Staré Město, Národní 961/25, PSČ 110 00 Identifikační číslo: 278 63 468 Vklad: 8 000 000,- Kč Splaceno: 100 % Obchodní podíl: 100%
Základní kapitál:	8 000 000,- Kč
Ostatní skutečnosti:	Dle ustanovení § 488 odst. 1 obchodního zákoníku se zapisuje prodej části podniku sestávající z veškerých věcí, práv a majetkových hodnot sloužících k provozování svozu a dopravy odpadů a nebezpečných odpadů, a to na základě smlouvy o prodeji části podniku ze dne 30.11.2007 uzavřené mezi společnostmi Purum s.r.o., se sídlem Praha 3, Fibichova 2, PSČ 13000, IČ: 625 14 402, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl C, vložka 31916, jako prodávajícím na jedné straně, a společností ADR-Trans s.r.o., se sídlem Praha 5, Stodůlky, Jeremiášova 947/16, PSČ 15500, IČ: 273 65 964, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl C, vložka 108695, jako kupujícím na straně druhé.

Správnost tohoto výpisu se potvrzuje

Městský soud v Praze

Občanský průkaz se strojově čitelnými údaji (vydáváný od 01.01.2012)

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

INFORMACE PRO OBČANY ČESKÉ REPUBLIKY

Nové občanské průkazy

Přední strana

Zadní strana (bez čipu)

Zadní strana (s čipem)

Od 1. 1. 2012 je vydáván nový občanský průkaz se strojově čitelnými údaji (s čipem nebo bez čipu). Je vyroben ve formě plastové karty o rozměrech 54 mm x 85,6 mm (velikost platební karty), má gravírovanou černobílou fotografii a gravírovaný podpis držitele. Jméno, příjmení a číslo dokladu jsou provedeny taktilním gravírováním (lze poznat hmatem). Oba občanské průkazy jsou vzhledově stejné, liší se pouze tím, že na zadní straně je umístěn kontaktní elektronický čip.

Do **čipu** lze nahrát elektronický podpis (podle § 17b odst. 1 zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů). Tuto službu zajišťují akreditovaní poskytovatelé certifikačních služeb (vydání kvalifikovaného certifikátu je zpoplatněno). Další údaje bude možné do čipu nahrát, pokud tak stanoví zvláštní právní předpis. Neoprávněné nahrání údajů do čipu je přestupkem, za který lze uložit pokutu do 100 000 Kč.

Nově patří mezi **volitelné údaje** rodinný stav, registrované partnerství a titul. Od 1.1.2017 bude volitelným údajem také trvalý pobyt. Nově je řešeno i zkracování dlouhých jmen a příjmení, pokud se nevejdou na přední stranu dokladu. Nelze-li zapsat druhé jméno, zapíše se první jméno uvedené v rodném listě a místo druhého jména se zapíše první písmeno s tečkou. Obdobně se postupuje v případě zápisu složeného příjmení. Nezkrácená podoba jména a příjmení se zapisuje do rubriky „ÚŘEDNÍ ZÁZNAMY“.

Názvy rubrik se tisknou pouze v případě, že je vyplněn obsah rubriky (např. pokud si občan nepřeje zapsání údaje o rodinném stavu nebo nemá titul, nebude ani vytištěn název rubriky „RODINNÝ STAV“ nebo „TITUL“. Pokud není zkracováno jméno a příjmení, netiskne se název rubriky „ÚŘEDNÍ ZÁZNAMY“).

Správní poplatek se neplatí, pokud je občanský průkaz vydáván z důvodu změny zapsaných údajů. Bezplatné je i vydání prvního občanského průkazu při dovršení 15 let věku občana nebo z důvodu uplynutí doby platnosti dosavadního občanského průkazu. Správní poplatek se vybírá pouze za vydání z důvodu ztráty, odcizení, poškození nebo zničení dosavadního občanského průkazu ve výši 100 Kč a dále za vydání občanského průkazu pro děti do 15 let ve výši 50 Kč. Za občanský průkaz s čipem se platí správní poplatek ve výši 500 Kč bez ohledu na věk a důvod vydání.

Dosavadní občanské průkazy platí po dobu v nich uvedenou. Pokud má občan platný doklad a nedošlo ke změně údajů nebo k podstatné změně podoby, nelze provádět výměnu (s výjimkou vydání občanského průkazu s čipem).

Žádost o zprostředkování zaměstnání

ÚŘAD PRÁCE ČR

ZAM
UCHAZEČ – EVIDENCE

Záznam o dni podání žádosti:

OSÚ
S 15

Žádost o zprostředkování zaměstnání

§ 26 odst. 1 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“)

A. Žadatel:

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :	
Rodné příjmení ²⁾ :		Titul před jménem: za jménem:	
Rodné číslo ³⁾ :	Pohlaví:	Státní občanství:	
Datum narození ⁴⁾ :	Místo narození ⁴⁾ :		
Zdravotní pojišťovna ⁵⁾ :	Číslo pojištění ⁶⁾ :		
Bydliště ⁷⁾ :	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁸⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Skutečný pobyt:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁸⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Adresa pro doručování v ČR ⁹⁾ :	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁸⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:	Id datové schránky:	

B. Naposledy jsem byl(a) veden(a) v evidenci uchazečů o zaměstnání:

Úřad práce: Stát:

☐ zaměstnání	☐ jiná výdělečná činnost	☐ náhradní doba zaměstnání ¹⁰⁾	☐ jiná činnost
Název zaměstnavatele nebo druh činnosti:		Datum skončení:	
V době 3 pracovních dnů před podáním této žádosti jsem byl(a) v pracovní neschopnosti:		☐ ano	☐ ne

1) Uveďte všechna jména osoby.

2) Kolonku **Rodné příjmení** vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.3) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok.

4) Vyplňte, nebylo-li Vám přiděleno rodné číslo.

5) Nepovinný údaj.

6) Nepovinný údaj; najdete jej na Evropském průkazu zdravotního pojištění.

7) Za bydliště se považuje:

- u státního občana ČR adresa místa trvalého pobytu na území ČR,

- u cizince, který je občanem EU nebo jeho rodinným příslušníkem anebo rodinným příslušníkem občana ČR, adresa trvalého nebo přechodného pobytu na území ČR, a pokud takový pobyt nemá, adresa místa, kde se na území ČR obvykle zdržuje,

- u cizince, který není občanem EU ani jeho rodinným příslušníkem ani rodinným příslušníkem občana ČR, adresa místa trvalého pobytu na území ČR, je-li držitelem modré karty, adresa uvedená jako místo pobytu v agendovém informačním systému cizinců.

8) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.

9) Nevyplňujte, pokud je adresa shodná s adresou bydliště.

10) Za náhradní dobu zaměstnání se považuje doba přípravy osoby se zdravotním postižením k práci, doba pobírání plného invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, doba osobní péče o dítě ve věku do 4 let a doba osobní péče o fyzickou osobu mladší 10 let, která se podle zákona o sociálních službách považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost), Dále doba osobní péče o fyzickou osobu, která se podle zákona o sociálních službách považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost), pokud s uchazečem o zaměstnání trvale žije a společně uhrazují náklady na své potřeby; tyto podmínky se nevyžadují, jde-li o osobu, která se pro účely důchodového pojištění považuje za osobu blízkou. Za náhradní dobu se rovněž považuje doba výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby na základě smlouvy dobrovolníka s vysílající organizací, které byla udělena akreditace Ministerstvem vnitra, nebo výkonu veřejné služby na základě smlouvy o výkonu veřejné služby, pokud rozsah vykonané služby překračuje v průměru alespoň 20 hodin v kalendářním týdnu.

C. Údaje o kvalifikaci:

Nejvyšší dosažené vzdělání (např. základní, střední vyučen, střední s maturitou, vyšší odborné, vysokoškolské):

--

Přehled absolvovaných škol:

Název školy (včetně učiliště)	Obor

Absolvovaná rekvalifikace a její zaměření (neuvádějte rekvalifikace zajištěné krajskou pobočkou ÚP ČR):

Odborné dovednosti¹¹⁾:

Jazykové znalosti:

Jazyk	Úroveň (aktivně/pasivně)	Jazyk	Úroveň (aktivně/pasivně)

D. Získané pracovní zkušenosti:

Uvedte povolání (název) vykonávaná 6 měsíců a déle	Délka výkonu povolání

E. Požadavky na zaměstnání:

Profese (uvedte profese odpovídající Vaším znalostem, schopnostem a kvalifikaci):

Název

Ostatní požadavky:

Směnnost:	Úvazek:
Ubytování:	Mimo okres bydliště:
V zahraničí:	Jiné:

11) Uvedte např. řidičský průkaz včetně skupiny, znalost práce s PC, práce s kovem - řezání, pájení, svařování včetně zkoušky, obsluha technických zařízení - topičský průkaz, obsluha zemědělských strojů, obsluha stavebních strojů, poskytování služeb - plavčík, cvičitel apod., oprávnění podle vyhl. č. 50/1978 Sb., zdravotní průkaz, zbrojní průkaz a jiné.

F. Zdravotní omezení související se zprostředkováním zaměstnání:

Zaškrtněte jednu z uvedených možností. Pokud zvolíte druhou možnost, upřesněte ji v dalších volbách.

- nemám zdravotní omezení
- mám zdravotní omezení – jsem:
- invalidní ve třetím stupni a schopen(a) výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek (§ 39 odst. 4 písm. f) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů)¹²⁾
 - invalidní ve druhém stupni (§ 39 odst. 2 písm. b) zákona o důchodovém pojištění)¹³⁾
 - invalidní v prvním stupni (§ 39 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění)¹³⁾
 - zdravotně znevýhodněnou osobou¹⁴⁾
 - osobou, které byla odejmuta invalidita v posledních 12 měsících
- mám jiná zdravotní omezení¹⁵⁾

Zde uveďte konkrétní zdravotní omezení (např. nemohu pracovat ve výškách apod.):

G. Děti do 15 let v péči zadatele:

Příjmení	Jméno	Datum narození	Příjmení	Jméno	Datum narození

H. Jiná omezení související se zprostředkováním zaměstnání:

I. Osvědčení skutečností rozhodných pro zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání:

Čestně prohlašuji, že ke dni podání této žádosti

1. jsem nejsem v **pracovněprávním vztahu** (tj. pracovní poměr, vztah na základě dohody o pracovní činnosti a dohody o provedení práce) nebo **ve služebním poměru**,

Pokud zvolíte první možnost, upřesněte ji v dalších volbách.

- pracovní - služební poměr dohoda o pracovní činnosti dohoda o provedení práce

U zaměstnavatele:

Výše měsíčního výdělku (měsíční odměny):

2. jsem nejsem výdělečně činný(á) v cizině (pokud ano, uveďte stát)
3. **nejsem osobou samostatně výdělečně činnou** v České republice ani v cizině (za OSVČ v ČR se považuje fyzická osoba uvedená v § 9 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění),

12) Dokládá se posudkem, potvrzením nebo rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení. Za fyzickou osobu, která je invalidní ve třetím stupni a je schopna výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek, se považuje od 1. 1. 2010 též fyzická osoba, která byla ke dni 31. 12. 2009 plně invalidní podle § 39 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

13) Dokládá se posudkem, potvrzením nebo rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení. Částečná invalidita, která trvá ke dni 31. 12. 2009, se považuje od 1. 1. 2010 za invaliditu druhého stupně, byl-li důvodem částečné invalidity pokles schopnosti soustavně výdělečné činnosti nejméně o 50 %, a za invaliditu prvního stupně v ostatních případech.

14) Dokládá se rozhodnutím Úřadu práce ČR o uznání zdravotně znevýhodněnou osobou.

15) Dokládá se posudkem ošetřujícího lékaře (§ 21 zákona o zaměstnanosti).

4. jsem¹⁶⁾ nejsem

- a) společníkem společnosti s ručením omezeným,
 b) jednatelem společnosti s ručením omezeným,
 c) komanditistou komanditní společnosti,
 d) členem představenstva akciové společnosti,
 e) členem dozorčí rady obchodní společnosti, nebo
 f) členem družstva,
 g) ředitelem obecně prospěšné společnosti, nebo
 h) vedoucím organizační složky zahraniční právnické osoby

Název společnosti:

--

5. jsem¹⁶⁾ nejsem

- a) nuceným správcem anebo správcem podle zvláštního právního předpisu (např. podle insolvenčního zákona),
 b) likvidátorem (podle § 70 a následujících obchodního zákoníku),
 c) prokuristou

Název zaměstnavatele/název seznamu, ve kterém jsem veden(a):

--

6. **nejsem členem zastupitelstva územního samosprávného celku**, kterému jsou vypláceny odměny jako členům zastupitelstev územních samosprávných celků, kteří tyto funkce vykonávají jako uvolnění členové,
 7. **nejsem pěstounem, kterému je vyplácena odměna pěstouna** podle § 47j odst. 1 písm. c) a d) zákona o sociálně-právní ochraně dětí (20 nebo 24 tisíc Kč měsíčně),
 8. jsem nejsem studentem denního studia na střední škole, konzervatoři, vyšší odborné škole, jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky a prezenčního studia na vysoké škole,
 9. **nejsem v dočasné pracovní neschopnosti**,
 10. **nepobírám peněžitou pomoc v mateřství / jsem 6 týdnů po porodu**,
 11. jsem nejsem **invalidní ve třetím stupni** podle § 39 odst. 2 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů,
 12. **nevykonávám trest odnětí svobody**, nevykonávám **ochranné opatření zabezpečovací detenci**, **nejsem ve vazbě**,
 13. **nejsem soudcem, poslancem nebo senátorem Parlamentu, poslancem Evropského parlamentu, prezidentem, viceprezidentem nebo členem Nejvyššího kontrolního úřadu, členem Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, členem Rady Ústavu pro studium totalitních režimů, předsedou Energetického regulačního úřadu nebo členem Rady Českého telekomunikačního úřadu, finančním arbitrem nebo zástupcem finančního arbitra.**

J. Potvrzuji, že:

1. nejsem veden(a) v evidenci uchazečů o zaměstnání v ČR,
 2. jsem nejsem veden(a) v evidenci uchazečů o zaměstnání v jiném státě Evropské unie/EHP/Švýcarsku (pokud ano, uveďte stát)

 3. jsem byl(a) poučen(a) o podmínkách zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, o právech a povinnostech uchazeče o zaměstnání a o podmínkách nároku na podporu v nezaměstnanosti,
 4. jsem obdržel(a) „Základní poučení uchazeče o zaměstnání“ platné ode dne 1. 3. 2013.

K. Udělení souhlasu:

1. **Souhlasím¹⁷⁾ se zpracováním svých osobních údajů pro účely zprostředkování zaměstnání a pro poskytování dalších služeb podle zákona o zaměstnanosti.**
 2. Souhlasím nesouhlasím, aby si krajská pobočka Úřadu práce ČR sama vyžádala údaje rozhodné pro zařazení nebo vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, které lze získat z úřední evidence České (okresní) správy sociálního zabezpečení.
 3. Souhlasím¹⁸⁾ nesouhlasím, aby Úřad práce ČR předával České poště moje rodné číslo, popř. datum narození, při **všech výplatách**, které mi bude zasílat poštovní poukázkou.

Tímto žádám o zprostředkování zaměstnání, protože chci a můžu pracovat a o práci se ucházím.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V _____ dne _____ . 20____	Podpis žadatele:
----------------------------	------------------

Totožnost žadatele byla ověřena podle dokladu:	Dne _____	Podpis zaměstnance:
--	-----------	---------------------

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

16) Uveďte název společnosti/zaměstnavatele.

17) Neposkytnutí nebo zrušení souhlasu se zpracováním osobních údajů je překážkou pro zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání.

18) Souhlas s předáním rodného čísla České poště je určen k zajištění výplaty peněz oprávněnému příjemci.

Karta sociálních systémů – tzv. sKarta

Zdroj: [<http://www.personalista.com/penize/skarta--desatero-pro-pouzivani-teto-karty.html>] [cit. 2013-09-26]